

PROTOKOLL

KIRKEMØTET

1986

Bergen 2.-7. november

INNHold

I.	KONSTITUERING	5
1.	Innkalling	7
2.	Valg av dirigentskap	7
3.	Sakslisten	7
4.	Valg av tellekorps, protokollkomite, valgkomite og komiteledere	9
5.	Talerett	10
II.	SAKSLISTE	11
III.	KOMITEINNSTILLINGER OG KIRKEMØTET's VEDTAK	15
KM 1/86:	Innstilling frå Protokollkomiteen	17
KM 2/86:	Valg og oppnevninger	20
KM 3/86:	Melding om Kirkerådets virksomhet 1982-86	27
KM 4/86:	Forsøk i kyrkja Melding om forsøksverksemda 1974-86	30
KM 5/86:	Meldinger fra Mellomkirkelig Råd	35
KM 6/86:	Rammeprogram for Kirkerådet 1987-90	39
KM 7/86:	Rammeplan for Mellomkirkelig Råds arbeid i kommende 4-års periode	51
KM 8/86:	Plan for diakoni i Den norske kirke	54
KM 9/86:	Permanent kirkelig arbeid for mishandlede kvinner	59
KM 10/86:	Kirkelig utdannings- politikk	66
KM 11/86:	Kirkelig betjening ved institusjoner	70
KM 12/86:	Kyrkja sin arbeids- gjevarorganisasjon	75
KM 13/86:	Uttalelse om den luthersk-metodistiske dialog	79
KM 14/86:	Norske kirkedager	89

KM 15/86:	Godkjenning av liturgiske klede	92
KM 16/86:	Den norske kirke og læren	96
KM 17/86:	Visitiasreglementet	105
KM 18/86:	Valgperioden for menighetsråd	114
KM 19/86:	Kirkens innvandrerarbeid	118
KM 20/86:	Kirken og samene	122
KM 21/86:	Menneskeverd og befruktning utenfor kroppen	127
KM 22/86:	Kirkens fredsengasjement	134
KM 23/86:	Kirken i mediesamfunnet	145
KM 24/86:	Statsbudsjettene 1987 og 1988	149
KM 25/86:	Dåpsopplæring i Den norske kirke - Planutkast og forsøk	157
KM 26/86:	Bispemøtet	159
KM 27/86:	Kirkelig betjening i Nord-Norge	161
KM 28/86:	Kirkemøtets forretningsorden	163
KM 29/86:	Liturgisaker	169
KM 30/86:	Kirkemøtet 198 - Tidspunkt	173
IV.	KIRKEMØTET'S DELTAKERE	177
V.	KIRKEMØTET'S FASTE KOMITEER	183
VI.	PROGRAMINNSLAG UNDER MØTET	189
-	Arrangementer	191
-	Hilsen fra Kongen	192
-	Taler og foredrag	193

I. KONSTITUERING

Konstituering av Kirkemøtet 1986 foregikk i plenum søndag ettermiddag og fortsatte i et kort møte mandag morgen.

Kirkerådets formann, Ludvig Johan Bakkevig, holdt åpningstale og ledet det konstituerende møte frem til dirigentskapet overtok. Formannens tale og hilsen fra kirke- og undervisningsminister Kirsti Kolle Grøndahl er gjengitt i Kap. VI.

1. INNKALLING

Innkalling til Kirkemøtet 1986, vedlagt saksdokumenter, var sendt delegatene til forskriftsmessig tid.

Kirkemøtet hadde ikke merknader til innkallingen.

2. VALG AV DIRIGENTSKAP

Ved skriftlig avstemning ble følgende valgt som dirigenter:

- Halvor Bergan - 78 stemmer
Personlig varadirigent:
Georg Hille - 79 stemmer
- Anne-Brit Bjørk - 79 stemmer
Personlig varadirigent:
Anne Liv Reistad - 79 stemmer
- Knut Risnes - 79 stemmer
Personlig varadirigent:
Arne Hjelle - 78 stemmer

3. SAKSLISTEN

Under behandlingen av møtets saksliste ble følgende forslag fremmet:

- Ole D. Mjøs:

Sak KM 27/86 - Kirkelig betjening i Nord-Norge - bes om å bli omgjort fra orienteringssak til ordinær sak som behandles i Komite B.

Forslaget falt mot 29 stemmer ved votering.

- Ivar Ramvi:

1. Forretningsordenens § 1-3 føres opp som sak på møtet.
2. Endringsforslag i § 1-3:

Setningen "fullstendig referat av de forhandlinger som er ført i plenum" utgår og erstattes med "liste over hvem som hadde ordet til de ulike sakene". Dessuten foreslås et nytt avsnitt til slutt: "Det tas fullstendig båndopptak fra forhandlingene."

Forslaget ble enstemmig vedtatt ved votering.

- Gunnar Kartveit:

Sak KM 25/86 gis plass blant de sakene som skal komitebehandles.

Forslaget falt etter votering.

- Ivar Ramvi:

Personalomsorg - anmeldt av Agder bispedømmeråd 18. juli 1986, men ikke tatt til følge av Kirkerådet, anmeldes til vanlig behandling.

Forslaget falt mot 33 stemmer ved votering.

- Dirigenten:

Sak KM 10/86 - Kirkelig utdanningspolitikk - føres som vanlig sak.

Forslaget ble enstemmig vedtatt ved votering.

Fra Kirkerådet ble det anmeldt behov for at "Liturgisaker" og "Kirkemøtet 1988" ble tilføyd sakslisten.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Det foreliggende forslag til saksliste ble dermed supplert med følgende tre saker:

- KM 28/86: Kirkemøtets forretningsorden
- KM 29/86: Liturgisaker
- KM 30/86: Kyrkjemøtet 1988

4. VALG AV TELLEKORPS,
PROTOKOLLKOMITE, VALGKOMITE
OG KOMITELEDERE

Møtet gav sin tilslutning til følgende forslag til
tellekorps:

- Finn Helland
- Marit Halvorsen Hougsnæs
- Inge Morten Haarstad
- Oddvar Ripegutu
- Synnøve Hinnaland Stendal

Ved skriftlig avstemning ble følgende komitemed-
lemmer og ledere valgt:

- Protokollkomiteen:

Tone Thorp - Leder
Aslaug Bergersen
Anders Tho

NB! Valget av Tone Thorp ble senere om-
gjort av formelle grunner, se sak
KM 2/86, avsnitt VI.

- Valgkomiteen:

(Personlige varamedlemmer
i parentes)

Bjørn Egil Pedersen - Leder
(Per Arne Norum)
Kaare M. Bakke
(Andreas Andreassen)
Ole-Bjørn Hugaasen
(Hjørdis Dyve)
Annbjørg Eiksund Hesselberg
(Reinert Ege)
Liv Tungesvik
(Irene Sandvik)

- Komiteledere:

Komite A: Knut Morland
Komite B: Synnøve Sjølie
Komite C: Kristen Øgaard
Komite D: Per Oskar Kjølaas
Komite E: Margit Rognerud
Komite F: Anders Tho

Valgene var enstemmige.

5. TALERETT

Følgende ble gitt talerett:

- Kirkerådets direktør
- Tilstedeværende representanter fra Kirke- og undervisningsdepartementet/
Kirkeavdelingen
- Mellomkirkelig Råds generalsekretær
i saker vedrørende Mellomkirkelig
Råds virksomhet
- Medlemmer av Kirkerådet 1982-86
som ikke er medlemmer av
Kirkemøtet

*

II. SAKSLISTE

- SAK KM 1/86: INNSTILLING FRÅ
PROTOKOLLKOMITEEN
- SAK KM 2/86: VALG OG OPPNEVNINGER
- SAK KM 3/86: MELDING OM
KIRKERÅDET'S VIRKSOMHET
1982-86
Vedlegg:
- Statutter for
Stiftelsen Kristen Innsats og
Kristen Innsats-fondet
- Kirkerådets utvalgsstruktur
- SAK KM 4/86: FORSØK I KYRKJA
MELDING OM
FORSØKSVERKSEMDA 1974-86
- SAK KM 5/86: MELDINGER FRA
MELLOMKIRKELIG RÅD:
- 4-års rapport fra
Mellomkirkelig Råd
- Årsmelding for
Mellomkirkelig Råd 1985
- Regnskap for
Mellomkirkelig Råd 1985
- SAK KM 6/86: RAMMEPROGRAM FOR
KIRKERÅDET 1987-90
- SAK KM 7/86: RAMMEPLAN FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD'S ARBEID
I KOMMENDE 4-ÅRS PERIODE
- SAK KM 8/86: PLAN FOR DIAKONI
I DEN NORSKE KIRKE
- SAK KM 9/86: PERMANENT KIRKELIG ARBEID
FOR MISHANDLEDE KVINNER
- SAK KM 10/86: KIRKELIG UTDANNINGSPOLITIKK
- SAK KM 11/86: KIRKELIG BETJENING
VED INSTITUSJONER
- SAK KM 12/86: KYRKJA SI ARBEIDS-
GJEVARORGANISASJON
- SAK KM 13/86: UTTALELSE OM
DEN LUTHERSK-METODISTISKE
DIALOG
- SAK KM 14/86: NORSKE KIRKEDAGER

- SAK KM 1/86: INNSTILLING FRÅ
PROTOKOLLKOMITEEN
- SAK KM 2/86: VALG OG OPPNEVNINGER
- SAK KM 3/86: MELDING OM
KIRKERÅDET'S VIRKSOMHET
1982-86
Vedlegg:
- Statutter for
Stiftelsen Kristen Innsats og
Kristen Innsats-fondet
- Kirkerådets utvalgsstruktur
- SAK KM 4/86: FORSØK I KYRKJA
MELDING OM
FORSØKSVERKSEMDA 1974-86
- SAK KM 5/86: MELDINGER FRA
MELLOMKIRKELIG RÅD:
- 4-års rapport fra
Mellomkirkelig Råd
- Årsmelding for
Mellomkirkelig Råd 1985
- Regnskap for
Mellomkirkelig Råd 1985
- SAK KM 6/86: RAMMEPROGRAM FOR
KIRKERÅDET 1987-90
- SAK KM 7/86: RAMMEPLAN FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD'S ARBEID
I KOMMENDE 4-ÅRS PERIODE
- SAK KM 8/86: PLAN FOR DIAKONI
I DEN NORSKE KIRKE
- SAK KM 9/86: PERMANENT KIRKELIG ARBEID
FOR MISHANDLEDE KVINNER
- SAK KM 10/86: KIRKELIG UTDANNINGSPOLITIKK
- SAK KM 11/86: KIRKELIG BETJENING
VED INSTITUSJONER
- SAK KM 12/86: KYRKJA SI ARBEIDS-
GJEVARORGANISASJON
- SAK KM 13/86: UTTALELSE OM
DEN LUTHERSK-METODISTISKE
DIALOG
- SAK KM 14/86: NORSKE KIRKEDAGER

- SAK KM 15/86: GODKJENNING AV
LITURGISKE KLEDE
- SAK KM 16/86: DEN NORSKE KIRKE OG LÆREN
- SAK KM 17/86: VISITASREGLEMENTET
- SAK KM 18/86: VALGPERIODEN FOR
MENIGHETSRÅD
- SAK KM 19/86: KIRKENS INNVANDRERARBEID
- SAK KM 20/86: KIRKEN OG SAMENE
- SAK KM 21/86: MENNESKEVERD OG
BEFRUKTNING UTENFOR KROPPEN
- SAK KM 22/86: KIRKENS FREDSENGASJEMENT
- SAK KM 23/86: KIRKEN I MEDIESAMFUNNET
- SAK KM 24/86: STATSBUDDSJETTENE 1987 OG 1988
- SAK KM 25/86: DÅPSOPPLÆRING
I DEN NORSKE KIRKE
- PLANUTKAST OG FORSØK
- SAK KM 26/86: BISPEMØTET 1986
- SAK KM 27/86: KIRKELIG BETJENING
I NORD-NORGE
- SAK KM 28/86: KIRKEMØTET's
FORRETNINGSORDEN
- SAK KM 29/86: LITURGISAKER
- SAK KM 30/86: KIRKEMØTET 1988

III. KOMITEINNSTILLINGER
OG
KIRKEMØTET's VEDTAK

Sak KM 1/86: INNSTILLING FRÅ
PROTOKOLLKOMITEEN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 1.1 INNSTILLING FRÅ
PROTOKOLLKOMITEEN TIL
KYRKJEMØTET I BERGEN
2.-7. NOVEMBER 1986

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Innstillingen fra Protokollkomiteen er avgitt i samsvar med bestemmelsene i Kirkemøtets forretningsorden § 3-3, siste ledd.

Protokollkomiteen peker på tre saker som burde fått en sterkere oppfølging ut fra de vedtak Kirkemøtet har fattet: Sak KM 3/85 - Menneskesyn og menneskeverd; sak KM 9/85 - Sekretariatsfunksjonen i menighetsrådene; sak KM 14/85 - Kirkemusikktjenesten.

Videre etterlyser Protokollkomiteen klarere retningslinjer for komiteens arbeid, og anfører at kommunikasjonen mellom Kirkerådet og Protokollkomiteen ikke har vært tilfredsstillende.

Protokollkomiteens formann ble innkalt for å gi en nærmere orientering og utdyping av innstillingen.

Komiteens merknader

Kirkerådets formann orienterte om hvordan Kirkerådet har arbeidet med de tre konkrete saker som er nevnt i Protokollkomiteens innstilling.

Komiteen finner redegjørelsen fra Kirkerådets formann tilfredsstillende. Ut fra de ressurser Kirkerådet rår

over, anser komiteen at oppfølgingen av disse sakene har vært ivarettatt.

Drøftingene i komiteen har avdekket at det ut fra Kirkerådets møteprotokoller kan være vanskelig å vurdere om alle Kirkemøtets vedtak er fulgt opp. En del av oppfølgingen skjer i utvalgene og i sekretariatet uten at dette fremkommer i Kirkerådets møteprotokoll.

Komiteen tror det vil være hensiktsmessig om Kirkerådet på sitt første møte etter Kirkemøtet drøfter hvordan Kirkemøtets vedtak skal følges opp.

Komiteen vil videre fremheve at Kirkerådet uoppfordret må sørge for at alle nødvendige dokumenter går til Protokollkomiteen, herunder Kirkemøtedokumentene.

I den grad Protokollkomiteen ber om ytterligere orientering om hvordan Kirkemøtets vedtak er fulgt opp, regner komiteen med at Kirkerådet straks gir slik orientering.

Komiteen er videre enig i at spørsmålet om retningslinjer for Protokollkomiteens arbeid bør drøftes nærmere. Komiteen finner det vanskelig å komme med endelig forslag til slike retningslinjer. De referater som foreligger fra protokollkomiteen, gir imidlertid et godt grunnlag for å kunne utforme retningslinjer.

Uansett utformingen av disse retningslinjene vil komiteen fremheve nødvendigheten av en åpen og løpende kommunikasjon mellom Kirkerådet og Protokollkomiteen. Etter komiteens skjønn har begge instanser ansvar for dette.

Komiteen finner det svært nyttig at Protokollkomiteen har trukket frem de sider som berører komiteens arbeidssituasjon. Dette legger grunnlaget for at Protokollkomiteen i fremtiden lettere kan ivareta de oppgaver Kirkemøtet har pålagt den.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet har mottatt Protokollkomiteens innstilling og fått Kirkerådets orientering om hvordan KM-sakene 3/85, 9/85 og 14/85 er fulgt opp.
2. Kirkemøtet anser Kirkerådets ansvar overfor Kirkemøtet oppfylt.
3. Kirkemøtet takker Kirkerådet for arbeidet utført etter Kirkemøtet i 1985.

4. Kirkemøtet ber Protokollkomiteen utarbeide forslag til retningslinjer for sitt arbeid og oversende disse til Kirkerådet for fremleggelse på Kirkemøtet.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Kristian Stendahl

Følgende hadde ordet:

Kristian Stendahl.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet har mottatt Protokollkomitens innstilling og fått Kirkerådets orientering om hvordan KM-sakene 3/85, 9/85 og 14/85 er fulgt opp.
2. Kirkemøtet anser Kirkerådets ansvar overfor Kirkemøtet oppfylt.
3. Kirkemøtet takker Kirkerådet for arbeidet utført etter Kirkemøtet i 1985.
4. Kirkemøtet ber Protokollkomiten utarbeide forslag til retningslinjer for sitt arbeid og oversende disse til Kirkerådet for fremleggelse på Kirkemøtet.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 2/86: VALG OG OPPNEVNINGER

Valg og oppnevninger foreslått av Valgkomiteen:

- I. Valg av Kirkerådet for perioden 1986-90
og formann for perioden 1986-88
- II. Valg av representanter fra bispedømmene til
Mellomkirkelig Råd for perioden 1986-90
og leder for perioden 1986-88
- III. Oppnevning av styremedlem til
Kirkens Landsfond for perioden 1986-90
- IV. Oppnevning av representanter til
Norsk Fellesråd av Evangeliske Trossamfunn
for perioden 1986-90
- V. Oppnevning av delegater til
Den tredje generalforsamling for
Leuenberg-samtalene
- VI. Nytt medlem til Protokollkomiteen

Valgkomiteens medlemmer

Medlem:

Bjørn Egil Pedersen (Leder)
Oslo

Kaare M. Bakke
Møre

Ole-Bjørn Haugaasen
Tunsberg

Annbjørge Eiksund Hesselberg
Nidaros

Liv Tungesvik
Bjørgvin

Komiteens sekretær:

Varamedlem:

Per Arne Norum
Borg

Andreas Andreassen
Sør-Hålogaland

Hjørdis Dyve
Hamar

Reinert Ege
Stavanger

Irene Sandvik
Agder

Johs. Lodberg

Stemmeavgivning og
opptelling

Til alle valg var det skriftlig stemmeavgivning, bortsett fra utfyllingsvalget og nytt medlem av Protokollkomiteen.

Opptelling skjedde under ledelse av tellekorpsets leder, Oddvar Ripegutu.

Resultatet av avstemningen er skriftlig overlevert møtets dirigentskap.

Ved opptelling av valg av Kirkerådet ble Annbjørg Eiksund Hesselberg og Liv Tungesvik erstattet med varamedlemmer, da de førstnevnte stod på valg.

I. a. Valg av medlemmer og varamedlemmer
til Kirkerådet for perioden 1986-90

Dokumenter:

- Regler for valg av Kirkerådet
- Nominasjonskomiteens merknader og forslag til kandidater
- Kort presentasjon av uavhengige kandidater til Kirkerådet
- Valgkomiteens forslag til kandidatliste satt opp i alfabetisk rekkefølge (stemmeseddel)

Valgresultat

Det ble innlevert 80 utfylte stemmesedler, hvorav 73 ble godkjent.

Stemmer:

9	Nils-Tore Andersen	(L)	
40	Jan-Martin Berentsen	(G)	
4	Bjørg Bergem	(L)	Møre
61	Anne-Brit Bjørk	(L)	Oslo
11	Åge Bognø	(LT)	
69	Ruth Fluge	(L)	Møre
67	Nils Chr. Faarlund	(L)	Hamar
8	Øyvind Grue	(LT)	
70	Bjørn Hareide	(L)	Sør-Hålogaland
69	Annbjørg Eiksund Hesselberg	(L)	Nidaros

2	Magne Hetland	(L)	Nord-Hålogaland
32	Irene Wenaas Holte	(G)	
9	Kristin Aalen Hunsager	(L)	
8	Gunnar Kartveit	(LT)	Stavanger
73	Per Oskar Kjølaas	(G)	Nord-Hålogaland
3	Marie Aubert Kleven	(LT)	
9	Aage Müller-Nilssen	(G)	
70	Finn Olav Myhre	(L)	
6	Per Arne Nilsen	(L)	Tunsberg
3	Tjostolv Nordal	(L)	Agder
55	Per Arne Norum	(L)	Borg
11	Maja Osberg	(L)	
68	Ivar Ramvi	(G)	Stavanger
14	Anne Liv Reistad	(L)	Borg
7	Margit Rognerud	(L)	Hamar
70	Reidar Svoren	(G)	Agder
9	Tone Thorp	(L)	Oslo
67	Nanna Treschow	(L)	Tunsberg
14	Liv Tungesvik	(L)	Bjørgvin
18	Ragnhild Veiteberg	(L)	
4	Odd Magnar Vognild	(L)	Nidaros
59	Kristen Øgaard	(LT)	Bjørgvin
3	Ruth Aanstad	(L)	Sør-Hålogaland

Utfyllingsvalg for varamedlemmer
(Regler for valg av Kirkerådet, § 1-5)

Valgresultatet viste at det kun var valgt 1 lek kirkelig tilsatt: Kristen Øgaard, Bjørgvin. Da Øgaard er valgt også som Bjørgvin bispedømmeråds faste representant i Kirkerådet, vil han ha en dobbeltfunksjon: Både dekke Bjørgvin bispedømmeråds og de leke kirkelig tilsattes interesser.

Da ingen av de øvrig valgte som kom på varamedlemsplass, vil kunne dekke begge disse funksjoner, vedtok møtet å holde utfyllingsvalg.

Kristen Øgaards varamedlem som lek kirkelig tilsatt i Bjørgvin bispedømmeråd, Inger Feste, ble derfor foreslått som varamedlem for Kristen Øgaard til Kirkerådet.

Kirkemøtet gav forslaget sin tilslutning - og Inger Feste ble enstemmig valgt.

Stemmelikhet
(Regler for valg av Kirkerådet, § 1-4)

Som varamedlem for Ragnhild Veiteberg foretok dirigentskapet loddtrekning mellom de to leke kandidater Nils-Tore Andersen og Kristin Aalen Hunsager på grunn av stemmelikhet. Varamedlemmet ble Nils-Tore Andersen.

Sammensetning av Kirkerådet

Medlemmer:

Anne-Brit Bjørk
Per Arne Norum
Nils Chr. Faarlund
Nanna Treschow
Reidar Svoren
Ivar Ramvi
Kristen Øgaard
Ruth Fluge
Annbjørg Eiksund
Hesselberg
Bjørn Hareide
Per Oskar Kjølaas
Jan-Martin Berentsen
Ragnhild Veiteberg
Finn Olav Myhre
Andreas Aarflot

Varamedlemmer:

Tone Thorp	Oslo
Anne Liv Reistad	Borg
Margit Rognerud	Hamar
Per Arne Nilsen	Tunsberg
Ole Martin Damskog	Agder
Oddmund Brundtland	Stavanger
Inger Feste	Bjørgvin
Bjørg Bergem	Møre
Odd Magnar Vognild	Nidaros
Ruth Aanstad	Sør-Hål.
Christian Andersen	Nord-Hål.
Irene Wenaaas Holte	
Nils-Tore Andersen	
Maja Osberg	
Ole Nordhaug	

I. b. Valg av
Kirkerådets formann

Valgkomiteens forslag: Finn Olav Myhre.

Det fremkom ikke andre forslag til kandidater.

Det ble avgitt 79 stemmer.

Finn Olav Myhre ble valgt med 78 stemmer. Det var
1 blank stemme.

II. a. Valg av representanter og
vararepresentanter fra
bispedømmene til
Mellomkirkelig Råd
for perioden 1986-90

Dokumenter:

- Statutter for Mellomkirkelig Råd
- Nominasjonskomiteens merknader og
forslag til representanter og
vararepresentanter
- Stemmeseddel identisk med
Nominasjonskomiteens forslag

Valgresultat

Det ble innlevert 80 stemmesedler; alle var gyldige.

Stemmefordeling:	I	II	
Berge Furre	70	10	Oslo
Sissel Hodne Steen	10	70	Oslo
Berit Gamlem	76	4	Borg
Anne Liv Reistad	4	76	Borg
Abraham Brekne	74	6	Hamar
Elise Bulie	6	74	Hamar
Øystein Thelle	80	0	Tunsberg
Aud Trømborg	0	80	Tunsberg
Leif Frivold	75	5	Agder
Hanne Grete Brommeland	5	75	Agder
Mette Bagge	76	4	Stavanger
Øyvind Dahl	4	76	Stavanger
Halfdan Bondevik	79	1	Bjørgvin
Solvor Grande	1	79	Bjørgvin
Liv Nordhaug	78	2	Møre
Magne Hjorthaug	2	78	Møre
Astrid Grude Eikseth	80	0	Nidaros
Steinar Bjerkestrand	0	80	Nidaros
Astrid Hareide	78	2	Sør-Hålogaland
Audhild Knoph	2	78	Sør-Hålogaland
Olga Dysthe	73	7	Nord-Hålogaland
Johannes Sellæg	7	73	Nord-Hålogaland

I = som representant

II = som vararepresentant

Bispedømmenes representanter og
vararepresentanter til
Mellomkirkelig Råd

Representanter:

Berge Furre
Berit Gamlem
Abraham Brekne

Vararepresentanter:

Sissel Hodne Steen (O)
Anne Liv Reistad (B)
Elise Bulie (H)

Øystein Thelle	Aud Trømborg	(T)
Leif Frivold	Hanne Grete Brommeland	(A)
Mette Bagge	Øyvind Dahl	(S)
Halfdan Bondevik	Solvor Grande	(Bj)
Liv Nordhaug	Magne Hjorthaug	(M)
Astrid Grude Eikseth	Steinar Bjerkestrand	(N)
Astrid Hareide	Audhild Knoph	(SH)
Olga Dysthe	Johannes Sellæg	(NH)

II. b. Valg av
Mellomkirkelig Råds leder

Valgkomiteens forslag: Per Voksø.

Det fremkom ikke andre forslag til kandidater.

Det ble avgitt 79 stemmer.

Per Voksø ble valgt med 79 stemmer.

III. Oppnevning av styremedlem til
Kirkens Landsfond
for perioden 1986-90

Valgkomiteens forslag:

Helga Gitmark,
med Thor Wang som varamedlem.

Det ble avgitt 78 stemmer.

Helga Gitmark ble valgt som styremedlem med 78 stemmer
og Thor Wang som varamedlem med 78 stemmer.

IV. Oppnevning av representanter til
Norsk Fellesråd av Evangeliske Trossamfunn
for perioden 1986-90

Forslag til medlemmer og personlige suppleanter:

1. Martha Ingegjerd Ellingsen
Suppl.: Ragnhild Kobro
2. Solveig Kleven
Suppl.: Anne-Brit Bjørk
3. Thor With
Suupl.: Bjørn Bue
4. Per Voksø
Suppl.: Berge Furre

5. Solveig Fiske
Suppl.: Marit Plener Gran

6. Trond Bakkevig
Suppl.: Johs. Lodberg

Det ble ikke fremmet andre forslag i møtet.

Avgitte stemmer: 79.
Forslaget fikk 79 stemmer.

V. Oppnevning av delegater til
Den tredje generalforsamling
for Leuenberg-samtalene

Som delegater ble foreslått:

Andreas Aarflot
Bjørn Sandvik

Avgitte stemmer: 79.
Begge ble oppnevnt med 79 stemmer.

VI. Valg av nytt medlem til
Protokollkomiteen

Tone Thorp var tidligere i møtet blitt innvalgt som medlem av Protokollkomiteen og som varamedlem fra Oslo bispedømmeråd til Kirkerådet.

Av formelle grunner vedtok Valgkomiteen at nytt medlem til Protokollkomiteen må velges i stedet for Tone Thorp.

Ved drøftelse av nytt medlem fratrådte Valgkomiteens leder.

Bjørn Egil Pedersen ble foreslått som nytt medlem og leder - og enstemmig valgt i møtet.

*

Sak KM 3/86: MELDING OM KIRKERÅDET'S
VIRKSOMHET 1982-86

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 3.1 SAMMENDRAG
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

Dokument 3.2 MELDING OM KIRKERÅDET'S
VIRKSOMHET 1982-86
MED VEDLEGG

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Reglene for valg av Kirkerådet og for dets virksomhet pålegger Kirkerådet ved begynnelsen av hvert Kirkemøte å fremlegge "en melding om virksomheten siden forrige møte" og gi "perspektiver på virksomheten fremover".

Meldingen som er fremlagt på dette Kirkemøtet dekker driftsåret 1981-86.

Meldingen omfatter kapitler om rådets sammensetning og møtevirksomhet, sekretariatets arbeidsformer og -felter, økonomi, utvalgenes, komiteenes og arbeidsgruppenes virksomhet, representasjon, avgitte uttalelser og publikasjoner 1982-86.

Meldingen viser at det har vært arbeidet innenfor 12 arbeidsfelter. Forsøksvirksomheten er da regnet med som eget arbeidsfelt. Arbeidsinnsats og arbeidsmåter har vært varierende innenfor de ulike arbeidsfeltene.

To arbeidsformer er likevel mest vanlig: Prosjekt og sentrale konferanser/kurs.

Komiteens merknader

- Komiteen vil understreke Kirkerådets verdifulle og

gode arbeid i perioden 1982-86. Videre vil komiteen bemerke at Kirkerådet har engasjert seg i saker på mange områder.

- Kirkerådet og dets underutvalg har vist stor aktivitet når det gjelder uttalelser og utgivelser av forskjellige trykksaker. Komiteen finner imidlertid å bemerke at Kirkerådet kanskje har engasjert seg på for mange saksfelt. Det hadde i stedet vært positivt med en sterkere satsing på å finne alternative informasjonskanaler for å nå bedre ut med sakene Kirkerådet arbeider med.
- Komiteen vil ellers bemerke viktigheten av en god toveiskommunikasjon mellom bispedømmerådene og Kirkerådet.
- Ved en gjennomgang av Kirkerådets komiteer, råd og utvalg har man funnet at andre deler av landet enn Østlandsområdet, spesielt Nord-Norge, er lite representert i disse. Komiteen vil derfor henstille til Kirkemøtet å be Kirkerådet vurdere å legge komiteer/utvalg til de landsdeler som nå er lite representert. Spesielt fremheves Nord-Norge i denne sammenheng.
- Komiteen viser til premisser for vedtak på fjorårets Kirkemøte i sak KM 17/85 om årsmelding og regnskap for Kirkerådet, og ønsker å fremheve viktigheten av at Kirkemøtet får seg forelagt a) Årsmelding for siste kalenderår, b) En kort rapport om arbeidet for inneværende år, c) Avsluttet regnskap og revisjonsberetning for siste kalenderår.

Komiteen antar at meldinger for 4-års perioden kan sies å inneholde punktene a og b ovenfor.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar meldingen om Kirkerådets virksomhet for 1982-86 til etterretning.
2. Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets reviderte regnskap for 1985.
3. Kirkemøtet ber om at det for fremtiden får seg forelagt av Kirkerådet:
 - a. Årsmelding for siste kalenderår.
 - b. En kort rapport om arbeidet for inneværende år.

- c. Avsluttet regnskap og revisjonsberetning for siste kalenderår.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Anne Liv Reistad

Følgende hadde ordet:

Anne Liv Reistad, Johannes Ulltveit-Moe.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet tar meldingen om Kirkerådets virksomhet for 1982-86 til etterretning.
2. Kirkemøtet godkjenner Kirkerådets reviderte regnskap for 1985.
3. Kirkemøtet ber om at det for fremtiden får seg forelagt av Kirkerådet:
 - a. Årmelding for siste kalenderår.
 - b. En kort rapport om arbeidet siden siste Kirkemøte.
 - c. Avsluttet regnskap og revisjonsberetning for siste kalenderår.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 4/86: FORSØK I KYRKJA
MELDING OM FORSØKSVERKSEMDA
1974-86

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 4.1 SAMANDRAG
SAKSORIENTERING
KYRKJERÅDET SI TILRÅDING

Dokument 4.2 MELDING OM
FORSØKSVIRKSOMHETEN
1974-86
(Eiga trykksak)

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Forsøksutvalget har utarbeidet en melding om forsøksvirksomheten som tar opp erfaringene med virksomheten etter 12 år.

Meldingen viser at kirken stadig stilles overfor nye utfordringer og oppgaver og har behov for å utvikle og utprøve nye arbeidsformer, ordninger og planer.

Meldingen inneholder dessuten et kapittel om organisering av forsøksvirksomheten i fremtiden og peker på aktuelle forsøksområder for de nærmeste årene.

På bakgrunn av de erfaringer som er gjort og de utfordringer kirken står overfor, anbefaler Forsøksutvalget at det blir etablert et selvstendig forsknings- og utredningsinstitutt.

Komiteens merknader

På bakgrunn av de dokumenter som foreligger i saken, vil komiteen bemerke:

- Forsøksvirksomheten har i det omfang den har vært drevet, og beskjedne ressurser til tross, gitt nyttige og verdifulle erfaringer på viktige felter i kirken som har kommet mange menigheter til gode. Det er derfor viktig at forsøksvirksomheten betraktes som en naturlig og nødvendig del av kirkens arbeid og utvikles videre.
- Manglende ressurser fremgår som en klart begrensende faktor med negative utslag i den forsøksvirksomhet som hittil er utført. Dette har begrenset mulighetene for en skikkelig slutføring og oppfølging av enkelte av prosjektene med sikte på å få frem overføringsverdien.
- Komiteen har vurdert Kirkerådets antydning om å avsette en viss prosent av Kirkerådets budsjett til forsøksvirksomhet, men finner ikke å ville anbefale det på det nåværende tidspunkt.
- Det bør ikke settes i gang forsøk med mindre det er sikret finansielt grunnlag som også inkluderer lønnet prosjektledelse.
- Forsøksvirksomheten bør primært konsentreres om å utvikle og utprøve planer og ordninger som kan komme kirken og menighetene til gode. Samtidig bør en søke å sikre ressurser til lokalt initierte prosjekter som tar sikte på å utvikle den enkelte menighet.
- Forsøksvirksomheten må også inkludere annet Forsknings- og utviklingsarbeid (FOU-arbeid), så som utviklings-, utrednings- og forskningsprosjekter.
- Komiteen mener det må være opp til Kirkerådet å vurdere hvor forsøksvirksomheten rent organisatorisk bør plasseres i den nye fagrådstrukturen.
- Et klart behov for utvidet forsøksvirksomhet og forskning er signalisert i meldingen. I dette inngår ønske om å få utredet muligheten for et eget institutt for forsøk, forskning, utredning. Komiteen støtter ønsket om å få utredet dette. (Jfr. også sak KM 6/86, forslag fra Komite E).
- Med hensyn til behov for forsøksvirksomhet og forskning i kirken vil komiteen henlede oppmerksomheten på de entydige signaler som er gitt i Stortingsmelding nr. 40 (1980-81) om Stat og kirke, bl.a.:

"Den kirkelige forsknings- og forsøksvirksomhet bør klart utbygges." (s. 60)

"Departementet ser det også som viktig at det i fremtiden gis mulighet for forsøk i kirken. Departementet vil etter beste evne bidra til at forskning utføres, ikke minst hva angår generelle holdninger til kirken og dens mangeartede virksomhet. På denne måte regner vi med å kunne få frem kunnskap som kan gi grunnlag for kirkelig strategi og planlegging i bredden og inn i fremtiden." (s. 79)

I tilknytning til et avsnitt som berører gudstjenesten, sies det bl.a.:

"Her og på mangfoldige vis ellers ligger viktige utredningstema og forskningsoppgaver og roper på å bli tatt opp angående kirken i folket og folket i kirken. Departementet vil rå til at det tas initiativ til slike undersøkelser." (s. 79)

- På bakgrunn av de budsjetttrammer som foreligger, anbefaler komiteen at forsøksvirksomheten i hovedsak blir rettet inn mot følgende prosjekter (jfr. Kirkemøtet 6/86, pkt. A8/86):
 - Forsøk med Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke
 - Forsøket "Sammen om gudstjenesten"
 - Samarbeid- og ledelsesformer i lokalmenigheten
 - Sjelesorg for mishandlede kvinner

Komiteen vil videre anbefale at forsøksprosjekter knyttet til diakoniplanen og kirkelig sektorplanlegging, bør nærmere utredes før de eventuelt gjøres til gjenstand for forsøk.

Komiteen skulle gjerne sett at Kirkerådet fant anledning til å sette i gang et forsøk med sterkere evangeliseringsaspekt, f.eks. knyttet til prosjektet "Å være menighet i dag".

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ser forsøksvirksomheten som en naturlig og nødvendig del av kirkens virksomhet og bør utvikles videre.
2. Kirkemøtet vil understreke at forsøksvirksomheten må

sikres tilstrekkelige midler slik at planer, program og arbeidformer kan bli forsvarlig utprøvd.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede modeller for et institutt for forsøk, forskning og utredning slik det er foreslått i forsøksmeldingen.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Reidar Svoren

Følgende hadde ordet:

Reidar Svoren, Ivar Ramvi, Anders Jørgen Bjørndalen, Ingemar Øberg, Oddvar Larsen, Ole Nordhaug, Fredrik Grønningsæter, Kristin Fæhn.

Fremsatte forslag

Ivar Ramvi fremsatte forslag om et nytt punkt 3 i det foreslåtte vedtak (og forutsatte at det foreslåtte pkt. 3 blir pkt. 4):

Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere en konsentrasjon av forsøksvirksomheten i kommende 4-års periode om ett hovedfelt i tillegg til gjennomføringen av de forsøk som allerede er i gang.

Ved votering falt forslaget mot 15 stemmer.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet ser forsøksvirksomheten som en naturlig og nødvendig del av kirkens virksomhet som bør utvikles videre.
2. Kirkemøtet vil understreke at forsøksvirksomheten må sikres tilstrekkelige midler slik at planer, program og arbeidsformer kan bli forsvarlig utprøvd.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede modeller for et institutt for forsøk, forskning og utredning slik det er foreslått i forsøksmeldingen.

KIRKEMØTET 1986
SAK KM 4/86

- 34 -

Vedtaket var enstemmig.

*

001-0006

Sak KM 5/86: MELDINGER FRA
MELLOMKIRKELIG RÅD

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 5.1 FIREÅRSRAPPORT FRA
MELLOMKIRKELIG RÅD

Dokument 5.2 ÅRSMELDING FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD 1985

Dokument 5.3 REGNSKAP FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD 1985

INNSTILLING FRA KOMITE F:

5.1 Saksorientering

Fireårsrapport fra
Mellomkirkelig Råd

Komiteen har fått seg forelagt Mellomkirkelig Råds fireårsrapport. Den har oversiktsvis samlet de viktigste sakene som Mellomkirkelig Råd har arbeidet med i perioden 1. januar 1983 og frem til Kirkemøtet i 1986 - bl.a. menneskerettighetsspørsmål, problemer i Sør-Afrika, høringsuttalelser.

Fireårsrapporten fra Mellomkirkelig Råd er et godt og instruktivt bakgrunnsdokument. Det gir et godt grunnlag for utarbeiding av kommentarer til årsmelding og regnskap 1985.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet tar fireårsrapporten fra Mellomkirkelig Råd til etterretning.

5.2 Saksorientering

Årsmelding for
Mellomkirkelig Råd 1985

Komiteen har fått seg forelagt Mellomkirkelig Råds årsmelding for 1985.

Komiteen har merket seg det store engasjement som Mellomkirkelig Råd har vist, og vil uttrykke glede over det initiativ som er tatt og arbeid som er gjort.

Komiteen har også merket seg at de arbeidsoppgaver som Kirkemøtet 1985 signaliserte overfor Mellomkirkelig Råd, er kommet godt i gang.

Komiteen har også med glede merket seg at Mellomkirkelig Råd har stått som arrangør av "Faith and Order"s plenumssesjon for 1985 i Stavanger, og er glad for at norske menigheter fikk møte representanter for den verdensvide kirke, og at deltakerne på møtet fikk et inntrykk av norsk kirkeliv.

Menneskerettighetsspørsmålene har også siste året stått sentralt i Mellomkirkelig Råds arbeid. Komiteen sier seg tilfreds med det engasjement som er utvist overfor problemene i Sør-Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa.

Rådet arbeider nå med å utvikle et aktivt og levende forhold til norske lokalmenigheter. I denne forbindelse må det skje en avklaring av forholdet til bispedømmerådene og til de prosedyrer som blir gjeldende til godkjenning av liturgisk materiale.

Komiteen ser det som ønskelig at kommende årsmeldinger relateres til gjeldende rammeplan.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds årsmelding for 1985.

5.3 Saksorientering

Regnskap for
Mellomkirkelig Råd 1985

Komiteen har fått seg forelagt Mellomkirkelig Råds regnskap for 1985, og på komitemøtet også revisjonsberetningen.

Det fremlagte regnskap viser en forholdsvis god økonomi, og komiteen vil gi uttrykk for glede over den situasjonen.

Komiteen vil henstille til Mellomkirkelig Råd at det for ettertiden utarbeides regnskapskommentarer.

I statuttene for Mellomkirkelig Råd, § 3, pkt. b, er det pålagt Rådet overfor Kirkemøtet å fremlegge regnskap og budsjettforslag til godkjenning. Mellomkirkelig Råd har forstått dette slik at det dreier seg om forslag til neste års statsbudsjett. Komiteen er noe usikker på denne tolkning av statuttene, og ber om at Mellomkirkelig Råd klargjør dette til neste års Kirkemøte.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds regnskap for 1985.
2. Kirkemøtet ber om at det til fremtidige regnskap utarbeides kommentarer og at revisjonsberetning vedlegges.
3. Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd til neste års Kirkemøte klargjøre forståelsen av statuttens § 3, pkt. b, angående budsjettet.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Eli Mæland

Følgende hadde ordet:

Eli Mæland, Bjørn Bue, Kristen Kyrre Bremer.

Fremsatte forslag

Bjørn Bue satte frem forslag om hilsen til Det sør-afrikanske kirkerådet:

The South-African Council of Churches

Dear Brothers and Sisters in Christ

The Synod of the Church of Norway greets you in the name of Christ.

We want to assure you of our solidarity with you in your struggle, sufferings and your hope for a just and free society.

We know that the apartheid system in South-Africa will not see its end if there is no joint effort by you who live and struggle in the country and the outside world.

We will support all efforts which can shorten your sufferings. We assure you of our prayers and our deep felt unity with you in the body of Christ, the Prince of Peace.

On behalf of the Synod
Knut Risnes

Forslaget ble vedtatt med akklamasjon.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kirkemøtet tar fireårsrapporten fra Mellomkirkelig Råd til etterretning.
2. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds årsmelding for 1985.
3. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds regnskap for 1985.
4. Kirkemøtet ber om at det til fremtidige regnskap utarbeides kommentarer og at revisjonsberetning vedlegges.
5. Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd til neste års Kirkemøte klargjøre forståelsen av statuttens § 3, pkt. b, angående budsjettet.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 6/86: RAMMEPROGRAM FOR
KIRKERÅDET 1987-90

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 6.1 SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

Dokument 6.2 KIRKERÅDET'S FORSLAG TIL
RAMMEPROGRAM FOR
KIRKERÅDET 1987-90
(Egen trykksak)

Øvrige dokumenter

Komiteen har dessuten fått inn notater fra de ulike fagfeltene, utarbeidet av de respektive komiteer.

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Saksorientering

Ifølge vedtak, sak KM 18/85, skal Kirkerådet hvert år legge frem et rullerende rammeprogram for de kommende 4 år.

Komiteens merknader generelt

Komiteen har drøftet det foreliggende forslag til rammeprogram for 1987-90 og vil komme med noen generelle merknader til helheten, også ut fra merknader som er kommet fra de andre komiteene:

1. En vil gi uttrykk for glede over et solid og vel gjennomarbeidet dokument. De enkelte prosjekter er beskrevet ut fra et fast mønster, og dette gir en grei oversikt.
2. Her er skissert mange prosjekter. En savner en prioritering mellom sakene merket (P). Komiteen

mener følgende kriterier må legges til grunn når dette skal gjøres:

- Tidligere vedtak i Kirkemøtet
 - Aktualitet
 - Brukbarhet i menigheten
 - Ressursmuligheter i Kirkerådet
3. Prioriteringen av arbeidsoppgaver vil måtte stå i forhold til Kirkerådets økonomiske ressurser.
 4. Komiteen vil også peke på at flere av oppgavene fra de ulike fagfeltene naturlig må føre til et omfattende tverrfaglig samarbeid.
 5. Komiteen vil videre påpeke at det ikke må settes i gang arbeid på felter som nå dekkes av andre, og understreke betydningen av samarbeid med organer/organisasjoner som arbeider med tilsvarende saker.
 6. Fra Komite E er det kommet forslag om et nytt prosjekt som ikke er med i Kirkerådets forslag. Det gjelder prosjekt KIFO, Kirkelig forskning, under fagfelt E. Prosjektskissen er vedlagt innstillingen.

Komiteens merknader til
de enkelte fagfeltene

A. KIRKEORDNING

Komiteen slutter seg til de prioriteringer som er foretatt. I tillegg til disse anser komiteen det som svært viktig at følgende prosjekter også blir tatt opp i denne perioden:

A9/86: En samlet kirkelov

Det vises til sak KM 2/85 (B.5) og Bispemøtets uttalte ønsker om en slik samlet lov.

Eldre lovverk, som angår kirken, står i fare for å bli strøket som "foreldet", bl.a. Christian V's lov. Før dette skjer, bør kirkelige organer bli gitt anledning til å få uttale seg.

I første rekke bør det arbeides med å få laget en struktur/metodikk for å få en oversiktlig kirkelig lovsamling.

A10/86: Prestegårdssalg og
fredning av prestegårder

Komiteen viser til sak KM 21/85 (Innstillingen, pkt. 6), og mener at denne saken bør være en av de prioriterte sakene i 1987.

En rekke områder bør få en snarlig avklaring, fordi det råder usikkerhet om inflasjonssikring av særfondet, hvordan overskuddet/avkastningen kan brukes til kirkelige formål, kirkelig representasjon i styret for forvaltningen av særfondet, hvordan en kan hindre at kapitalfondet tappes for verdier og hvordan prestegårder kan brukes og utnyttes.

Dessuten vil de forslag som nå foreligger om fredning av et stort antall prestegårder ha betydelig innvirkning på verdifastsettelsen av eiendommene. Det er derfor nødvendig snarest å få utarbeidet en samlet vurdering og konsekvensanalyse av den foreslåtte fredning av prestegårder.

B. PERSONAL OG UTDANNING

Komiteen vil understreke at den kirkelige personalpolitikk fortsatt bør få høy prioritet i Kirkerådets arbeid.

B5/86: Kallstanken i dag

Under henvisning til vedtak i Kirkemøtet, sak KM 4/85, om kallsbevisstheten i en ny tid og de forsøk som har vært gjort for å sette arbeid i gang, ønsker komiteen at Kirkerådet prioriterer ressursene slik at utredningen kan legges frem for Kirkemøtet så snart som mulig.

B1/86: Personalpolitikk og personal-
forvaltning

En vil foreslå at man først arbeider med prinsipper for den kirkelige personalpolitikk ut fra følgende hovedsynspunkter:

- Kirken må sikres tilstrekkelig arbeidskraft.
- Arbeidskraften må være hensiktsmessig organisert ut fra menighetens/kirkens behov.
- Den ansatte må sikres trygghet og gis mulighet for utvikling i arbeidet.

Bl/86 - Bl.6:

Komite B har fremmet forslag om at "på alle nivåer" strykes. Dette forslaget falt med 7 mot 6 stemmer. Dessuten ønsker samme komite, med 7 mot 6 stemmer at det under Bl.6 tilføyes: "Herunder skal hensynet til de ulike holdninger til kvinnelige prester ivaretas".

Komiteen slutter seg til forslaget om prioritering av delprosjekter som foreligger i dokumentet. Komiteen vil imidlertid understreke at man også snarest mulig setter i gang konkret arbeid med planmessig personalomsorg og at man vier rekrutteringsproblemene stor oppmerksomhet.

C. GUDSTJENESTELIV OG
EVANGELISERING

Gudstjenesten med samling om Ord og sakrament er sentrum i menighetens liv.

Her ligger kilden til fornyelse av fellesskapet og det åndelige liv i kirken.

Arbeidet med gudstjenestesamlingen må alltid ha høyeste prioritet i menighetens liv og virke.

Rådet for gudstjenesteliv og evangelisering bør derfor prioritere spørsmål omkring menighetens gudstjenesteliv. Det er viktig at det i tråd med vedtak i sak KM 12/85 - Gudstjenestelivet - kommer i gang et arbeid med strategisk tenkning for å inspirere menighetene og øke gudstjenestedeltakelsen.

For øvrig vil en bemerke følgende:

C1/86: Sammen om gudstjenesten

Den økonomiske rammen for dette prosjektet synes for trang. Budsjettet for 1987 bør derfor få en utvidelse.

C2/86: TV-gudstjenester for NRK

Komiteen ser at TV-gudstjenester i vanlig kirketid kan få konsekvenser for oppslutningen om menighetens gudstjeneste. Det positive ved å bruke denne sendetiden til gudstjenesten må få stor vekt. De erfa-

ringene en vil høste på sendetiden i det planlagte prosjekt, vil være retningsgivende for senere praksis.

Rådet for gudstjenesteliv og evangelisering bør også arbeide bevisst med følgende felt:

- Styrking av Menighetenes misjonsengasjement

D. KIRKELIG UNDERVISNING

Komiteen vil uttrykke glede over at det satses sterkt på kirkelig undervisning. En vil poengtere viktigheten av en helhetstenkning omkring kirkelig undervisning, og komiteen mener dette er godt ivaretatt gjennom det oppsatte forslag til hovedoppgaver og gjennom det forsøksarbeidet som alt er i gang.

Ut fra nevnte kriterier mener komiteen at tre hovedområder likevel må prioriteres særskilt:

- D1/86: Forsøk med Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke
- D2/86: Stoffutvalg for dåpsopplæringen
- D7/86: Medarbeiderfostring

Komiteen mener at kirkelig undervisningsarbeid i tiden fremover er avhengig av at det arbeides seriøst med nettopp disse feltene.

En vil i den forbindelse også peke på de mulighetene Mønsterplanen M-85 åpner for når det gjelder samarbeidet med skolen.

Til punktene D1/86 og D2/86 vil komiteen presisere at det er nødvendig å sikre en oppfølging av forsoket ved et grundig arbeid med å få en fremtidig rammeplan for dåpsopplæringen, og ved at en arbeider bevisst med å legge forholdene til rette slik at planen kan settes ut i livet i menighetene.

Videre vil komiteen uttrykke glede over IKO's faseprogram, over samarbeidet med IKO i dåpsplanarbeidet og over at organisasjonene innen kirken er invitert til å delta aktivt bl.a. ved å ta hensyn til planskissens temakretser ved utarbeiding av materiell og programmer (jfr. sak KM 15/84).

Komiteen hilser også med glede det arbeidet som er

gjort med Hjemmenes Dåpsring. Dette må ses som et viktig bidrag til kirkens dåpsopplæring.

Særlig dagsaktuell er "Bibelen - åpen for alle", og komiteen vil uttrykke glede over det arbeidet som alt er gjort og over den fremdriftsplan som er skissert.

I de generelle merknadene pekes det på at tverrfaglig samarbeid er viktig i mange saker. Blant saker det vil være naturlig å samarbeide med undervisningssektoren om, kan nevnes familiearbeid.

Komiteen er bekymret over de knappe ressurser til utvikling av egnet undervisningsmaterieell på samisk og materieell for mennesker med spesielle behov.

E. DIAKONI OG
SAMFUNNSSPØRSMÅL

Den foreslåtte Diakoniplan for Den norske kirke vil være av stor betydning for dette arbeidsfeltet. Prosjekt E1/86 - Handlingsplan for diakonien - oppfølging av diakoniplan, vil måtte få høyeste prioritet.

Ellers vil en ut fra de nevnte kriterier fremheve prosjektene E5/86 - Kvinnemishandling og E6/86 - Samene i kirke og samfunn.

Komiteen finner Prosjekt KIFO (vedlegg) interessant og viktig for kirken. En ønsker at saken utredes og snarest mulig kommer tilbake til Kirkemøtet.

F. INFORMASJON

De løpende oppgavene som er angitt i rammeprogrammet for 1987-90, anses som forsvarlige innen de rammer det gjeldende driftsbudsjettet setter. Komiteen mener dette er et arbeidsfelt det må satses mye på i fremtiden, sentralt og regionalt.

Sammenfattende merknader

En fornemmer at rammeplanen er laget ut fra Kirkerådets arbeidskapasitet. Vårt spørsmål bør da være om de enkelte prosjektene støtter lokalmenighetenes behov og om de er gjennomførbare der i praksis. Det sies - som sant er - at det som ikke skjer i menigheten, skjer ikke i det hele tatt.

Bemanningsspørsmålet må vies den største oppmerksomhet. En tenker da også på den store mangel på saksbehandlerkapasitet som de fleste menighetsrådene sliter med.

Dessuten må det manes til økt ansvarsbevissthet hos det enkelte menighetslem, slik at det såkalte frivillige arbeid kan fungere på en bedre måte enn nå.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vedtar det fremlagte rammeprogrammet for 1987-90 med de merknader som er gitt til de enkelte fagfeltene.
2. Forslaget fra Komite E om et kirkelig forsknings-senter, KIFO, oversendes Kirkerådet til utredning og vurderes innarbeidet i rammeprogrammet for 1988-91.
3. Notatene fra fagkomiteene oversendes Kirkerådet for videresending til de respektive fagrådene.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Gunnar Kartveit

Følgende hadde ordet:

Gunnar Kartveit, Eirik Aaraas, Andreas Aarflot, Oddvar Larsen, Berge Furre, Aage Lunde, Knut Morland, Bjørn Bue, Jan Gossner, Ivar Ramvi, Kristin Fæhn, Ole D. Hagesæther.

Fremsatte forslag

Komite E fremmet forslag om nytt prosjekt:

Prosjekt KIFO

Framlegg til Kyrkjemøtet 1986:

Kyrkjemøtet viser til meldinga frå Forsøksutvalet om verksemda 1974-86 og til rammeplanen for verksemda til Kyrkjerådet 1987-90, serleg avsnitta om forsknings- og utgreiingsarbeid kring kyrkja si stilling i samfunnet. Kyrkjemøtet ber om å få utgreidd planar for eit senter for forskning, utgreiing og dokumentasjon i tilknyting til Kyrkje-

rådet. Utgreiinga bør innehalda framlegg til organisasjonsform, finansiering og tilhøve til andre forskningsinstitusjonar. Utgreiinga bør liggja føre som sak på neste Kyrkjemøte.

Grunngjeving:

Planane frå Kyrkjerådet er gode når det gjeld forvaltningsoppgåvene og servicefunksjonen andsynes bispedømeråd og kyrkjelydar. Men det er også viktig å stimulera arbeid med samfunnsutviklinga, kyrkja sin plass der og den langsiktige planlegging.

Skal kyrkja møta samfunnsendingane framover førebudd, vinna ein sterkare plass i det offentlege rom, og leggja premissar for haldningar og prosessar i samfunnet, må kyrkja planmessig driva fram empirisk materiale om samfunnet og stimulera tenking i forkant av samfunnsutviklinga.

Vi saknar i dag

- eit miljø som har tid og ressursar til å tenkja strategi for kyrkja mot år 2000,
- eit senter som samordnar forskning og kunnskap om kyrkja i dagens samfunn - utfordringane,
- systematisk planlegging av initiativ i kampen om det offentlege rom,
- utgreiings- og forskningssenter som leverer premissar til den offentlege debatt,
- kunnskap om kommunikasjon i mediasamfunnet - korleis meiningar og haldningar blir forma,
- eit fundament for sosialetikken i kunnskap om samfunnet - ut frå dei premissar og utfordringar evangeliet stiller.

Meiningar og haldningar veks fram gjennom brytningar og debattar. Premissar og emne vert i dag i stor mon lagt gjennom rapportar og dokumentar frå institusjonar med samfunnsfagleg ekspertise og evne til å forma langsiktige perspektiv.

Det er velkjent kva dei såkalla "think tanks" har betydd for ide- og samfunnsutvikling i andre land, serleg i USA og Vest-Tyskland ("foundations", "Stiftungen"). I land etter land skaffar ulike

folkerørsler seg slike sentra for strategi, planlegging og dokumentasjon. Det er naudsynt om rørsla skal fremja sin bodskap på ein truverdig måte, og bli teken alvorleg i idestriden og meiningsbrytinga i samfunnet.

Truleg er eit slikt senter eit naudsynt vilkår for kyrkja om vi skal koma ut av ein defensiv posisjon der andre krefter har initiativet i haldnings- og meiningsskapinga i samfunnet.

Eit par kommentarar:

Det føregår forsknings- og utgreiingsarbeid ved fleire institusjonar som er knytte til kyrkja eller i grannelaget - som dei teologiske fakulteta, religionsforskningsinstitutta, diakoniinstitusjonane, distriktshøgskular m.m. Forsøksverksemda under Kyrkjerådet har og eit slikt FOU-aspekt. Føremålet med dette framlegget er ikkje å avløysa eller flytta dette arbeidet, men å stimulera, hjelpa og samordna i samarbeid og samråd med institusjonane.

Hovudtyngda av eit slikt "FOU-arbeid" vil ha fagleg tilknytning til samfunnsvitskapane, men den opne samtale mellom interesserte menneske og den frie søkjande tenkning er vesentleg for å stimulera ideutvikling og perspektivtenkning. Konferansar, symposia og seminar blir viktige reiskapar jamsides med dokumentasjonsmateriale og forskningsrapportar.

Ein viktig del av eit utgreiingsarbeid er å sjå på økonomi og finansiering. Fullfinansiert forskning er kostbart. Men det finst ei rekke kjelder for forskningsfinansiering, og det kan tenkjast delfinansiering saman med andre institusjonar. Mykje verdfull forskning foregår ved universiteta i form av hovudoppgåver - som kan trekkast inn i forskningsprogram ved serlege stimuleringsstipend. Likevel vil eit "KIFO" måtta ha egne midlar og forskningsleiar(ar) i full stilling.

Praktisk

ligg det nær å tenkja seg at Kyrkjerådet set ned ei arbeidsgruppe av folk med og utan FOU-røynsle med det oppdrag å laga ein skisse/utgreiing slik at neste Kyrkjemøte eventuelt kan gje signal til vidare substansiell planlegging.

Eirik Aaraas, Reidar Svoren og Kristin Fæhn fremmet

hvert sitt forslag som tillegg til premissene. Det ble gjort klart at slike forslag skal leveres direkte til komiteene og ikke bli gjenstand for votering i plenum.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Gunnar Kartveit

Følgende hadde ordet:

Gunnar Kartveit, Abraham Brekne, Albert Johannessen, Oddvar Larsen, Andreas Aarflot, Berge Furre, Ole-Bjørn Haugaasen.

Endringer i komiteinnstillingen

Til 2. gangs behandling la komiteen frem en revidert innstilling med følgende endringer i merknadene til de enkelte fagfeltene:

B5/86: Kallstanken i dag
- Ny ordlyd:

Under henvisning til vedtak i Kirkemøtet, sak KM 4/85, om kallsbevisstheten i en ny tid og de hittil mislykkede forsøk som har vært gjort for å sette arbeid i gang, ønsker komiteen at Kirkerådet søker å løse dette på en hensiktsmessig og tilfredsstillende måte så snart som mulig.

Bl/86 - Bl.6:
- Ny ordlyd i 1. avsnitt:

Ad Bl/86 - Bl.6: Likestilling:

I Komite B ble det fremmet forslag om at "på alle nivåer" strykes. Dette forslaget falt med 7 mot 6 stemmer. Dessuten ønsker samme komite, med 7 mot 6 stemmer at det under samme punkt tilføyes: "Herunder skal hensynet til de ulike holdninger til kvinnelige prester ivaretas."

C. GUDSTJENESTELIV OG
EVANGELISERING
- Ny ordlyd i 4. avsnitt:

Kirkerådet bør derfor prioritere spørsmål omkring menighetens gudstjenesteliv. Det er viktig at det i tråd med vedtak i sak KM 12/85 - Gudstjenesteliv - kommer i gang et arbeid med strategisk tenk-

ning for å inspirere menighetene og øke gudstjenestedeltakelsen.

Ny avslutning under arbeidsfelt C:

Kirkerådet bør også arbeide bevisst med følgende felt:

C4/86: Styrking av menighetenes
misjonsengasjement

Menighetenes misjonsengasjement har langt fra hatt gjennomslag i alle norske menigheter. Arbeidet for å styrke menighetenes misjonsengasjement bør derfor være en egen arbeidsoppgave for neste fireårs periode.

D. KIRKELIG UNDERVISNING
- Ny ordlyd i følgende avsnitt:

4. avsnitt ble endret til:

Det er viktig at Kirkerådet vier skolens mønsterplan oppmerksomhet og bidrar til å realisere de mulighetene planen gir for samarbeid mellom kirke og skole i lokalmiljøet.

7. og 8. avsnitt ble endret til:

Videre vil komiteen peke på de muligheter samarbeidet med IKO og Hjemmenes Dåpsring gir for utvikling av en helhetlig dåpsopplæring i menighetene. Det er også positivt at organisasjonene innen kirken er invitert til å delta aktivt bl.a. ved å ta hensyn til planskissens temakretser ved utarbeiding av materiell og programmer (jfr. sak KM 15/84).

10. avsnitt ble strøket.

Fremsatte forslag

Abraham Brekne fremmet forslag om endring i punkt 3 i vedtaksforslaget, slik at siste periode lyder:

Denne utredning fremlegges på Kirkemøtet 1987.

Forslagsstilleren trakk forslaget tilbake før votering.

I komiteens forslag til vedtak, pkt. 2, ble leddet "og vurderes innarbeidet i rammeprogrammet for 1988-91" strøket av komiten.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet vedtar det fremlagte rammeprogrammet for 1987-90 med de merknader som er gitt til de enkelte fagfeltene.
 2. Kirkemøtet ber Kirkerådet om at vedtak i Kirkemøtet 1986 som får konsekvenser for rammeplanen, innarbeides i denne.
 3. Forslaget fra Komite E om et kirkelig forsknings-senter, KIFO, oversendes Kirkerådet til utredning.
 4. Notatene fra fagkomiteene oversendes Kirkerådet.
- Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 7/86: RAMMEPLAN FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD'S ARBEID
I KOMMENDE 4-ÅRS PERIODE

SAKSDOKUMENTER:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 7.1 RAMMEPLAN FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD'S ARBEID
I KOMMENDE 4-ÅRS PERIODE

Andre dokument

Dokumenta i sak KM 5/86 som bakgrunnsdokument.

INNSTILLING FRÅ KOMITE F:

Mellomkyrkjeleg Råd har lagt fram ein rammeplan for arbeidet i komande fireårsperiode.

Planen seier i innleiinga kva det er mogeleg for Mellomkyrkjeleg Råd å planleggje og deretter kvifor det er andre ting det ikkje er like lett å leggje planar for.

Deretter legg planen fram oppgåvene tre-delt i samsvar med den strukturen Mellomkyrkjeleg Råd har, og til sist kjem andre oppgåver som ikkje fell naturleg inn under nokon av desse.

Komiteen drøfta rammeplanen og har fylgjande generelle kommentar:

- Når rammeplanar seinare skal framleggjast for Kyrkjemøtet, føreslår komiteen at dei vert sette opp med målsetjing først.

Komiteen har vidare merkt seg at:

- Mellomkyrkjeleg Råd må heile tida handsame ei rekke saker som ikkje lar seg planlegge. Det gjeld både saker som kjem frå dei økumeniske verdsorganisasjo-

nane og saker som kjem pga. kyrkjeleg og politisk utvikling i ulike verdsdeler.

Dette må det vere rom for i ein rammeplan for Mellomkyrkjeleg Råds arbeid.

- Mellomkyrkjeleg Råd må i stor grad planlegge arbeidet sitt i høve til internasjonale kyrkjelege møte og hendinger.
- Mellomkyrkjeleg Råd må løpande fylgje opp bi- og multilaterale teologiske læresamtalar. Dette krev at ein heile tida må fylgje oppmerksamt med i samtaleprosessane og i resultata av samtalanane.
- Etter at Mellomkyrkjeleg Råd vart lagt under Kyrkjemøtet har det fått eit serleg ansvar for at lokalkyrkjeleg økumenisk og internasjonalt engasjement blir styrkt. Komiteen ber om at Kyrkjemøtet må få seg førelagt planar for dette arbeidet.

Framlegg til vedtak

Kyrkjemøtet vedtek den framlagde rammeplanen med fylgjande endringar og tillegg:

1. Under pkt. 3 går siste underpunkt ut.
2. Under pkt. 4 går siste setningen ut. I staden kjem fylgjande inn: "Særleg søkes utbygget kontakten med kirker og menigheter i Øst-Europa og med kirker i land hvor norsk misjon og hjelpearbeid har engasjert seg."
3. Under pkt. 4, underpunkt tre, blir fylgjande lagt til: "Dessuten vil Rådet fortsette arbeidet med å gjøre 2. søndag i advent til en freds- og menneskerettighetssøndag i norske menigheter."
4. Under pkt. 5, første underpunkt, skal første årstallet endrast til 1989. I tillegg kjem fylgjande setning: "I forberedelsen av misjonskonferansen i 1989 søkes det samarbeid med representanter for norske misjonsorganisasjoner."
5. Under pkt. 5 skal fylgjande nye underpunkt leggstil før det siste underpunktet: "Oppfølging av engasjement og styrking av informasjonsvirksomheten omkring Rådets virksomhet i forhold til situasjonen i Øst-Europa."

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Håkon E. Andersen

Desse hadde ordet:

Håkon E. Andersen.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kyrkjemøtet vedtek den framlagde rammeplanen med fylgjande endringar og tillegg:

1. Under pkt. 3 går siste underpunkt ut.
2. Under pkt. 4, underpunkt 2, går siste setningen ut. I staden kjem fylgjande inn: "Særleg søkes utbygget kontakten med kirker og menigheter i Øst-Europa og med kirker i land hvor norsk misjon og hjelpearbeid har engasjert seg."
3. Under pkt. 4, underpunkt 3, blir fylgjande lagt til: "Dessuten vil Rådet fortsette arbeidet med å gjøre 2. søndag i advent til en freds- og menneskerettighetssøndag i norske menigheter."
4. Under pkt. 5, første underpunkt, skal første årstallet endrast til 1989. I tillegg kjem fylgjande setning: "I forberedelsen av misjonskonferansen i 1989 søkes det samarbeid med representanter for norske misjonsorganisasjoner."
5. Under pkt. 5 skal fylgjande nye underpunkt leggstil til før det siste underpunktet: "Oppfølging av engasjement og styrking av informasjonsvirksomheten omkring Rådets virksomhet i forhold til situasjonen i Øst-Europa."

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 8/86: PLAN FOR DIAKONI
I DEN NORSKE KIRKE

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 8.1 SAMMENDRAG
SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

Dokument 8.2 Utkast til
PLAN FOR DIAKONI
I DEN NORSKE KIRKE
(Egen trykksak)

Øvrige dokumenter

- Kommentarer til planutkastet
fra ulike instanser

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Saksorientering

Diakoniråd for Den norske kirke har i en tid arbeidet med en plan for Den norske kirkes diakoni. Dette arbeidet er blitt intensivert etter at Kirkemøtet 1985 uttalte følgende:

"Det må arbeides for å få frem en plan for det diakonale arbeidet." (Sak KM 2/85)

I henhold til Lov om Den norske kirkes ordning, § 54, skal Kirkemøtet vedta retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning og diakoni.

Kirkerådet behandlet saken i møte 11.-13. september og anbefalte saken fremlagt til førstegangsbehandling for Kirkemøtet 1986.

Planen drøfter menighetsdiakoniens mål og oppgaver. I forlengelsen av dette er det videre utarbeidet et handlingsprogram for sentral og regional oppfølging av planen.

Komiteens merknader

Komiteen har drøftet det fremlagte utkast til Plan for diakoni i Den norske kirke og de kommentarer til utkastet som er innkommet fra ulike instanser.

Komiteen har valgt å begrense kommentarene til planutkastet da det synes klart at planen må tilbake til ny behandling på Kirkemøtet i 1987.

Komiteen forutsetter videre at planen blir sendt til høring før den fremlegges for neste Kirkemøte og at bl.a. bispedømmerådene får anledning til å komme med sine synspunkter til planen i den forbindelse.

Komiteen har prioritert drøftingen av planens Del I ettersom den danner det prinsipielle grunnlag for det mer praktisk rettede handlingsprogram i Del II. Enkelte kommentarer til Del II er imidlertid også fremkommet.

På bakgrunn av drøftingene vil komiteen særlig fremholde:

- Komiteen vil uttrykke glede over at arbeidet med en plan for diakoni er kommet så langt at et utkast kunne fremlegges for årets Kirkemøte. Komiteen vurderer det fremlagte utkast som et godt utgangspunkt og vil i hovedsak gi sin tilslutning til de sentrale elementer i planen. Komiteen finner det imidlertid nødvendig med en videre bearbeiding av utkastet før Kirkemøtet får planen til endelig behandling.
- Det er nødvendig med en sterkere presisering av diakoniens teologiske begrunnelse slik at diakoniens egenart kommer klarere frem.

Det er i denne sammenheng nødvendig at diakoniens karakter av vitnesbyrd om Kristus tydeliggjøres noe mer. Dette innebærer at det må komme klarere frem at diakoniens oppgave også er å gi mennesker del i menighetens fellesskap.

Diakoniens egenart i forhold til kirkens sosial-etiske engasjement må også komme klarere til uttrykk. Dette betyr ikke at den sosial-etiske dimensjon ved det diakonale arbeid skal svekkes. Det

er imidlertid nødvendig at diakoniens omsorgskarakter kommer tydeligere frem.

- Komiteen ser nødvendigheten av å inndelegere diakonien i virksomhetsområder og vil i hovedsak gi sin tilslutning til den inndeling som er foreslått i planen. Inndelingen i virksomhetsområder kan imidlertid føre til en uheldig oppsplitting av det diakonale arbeidet. Det er derfor nødvendig at denne inndelingen balanseres av en sterkere betoning av et helhetlig menneskesyn. Det er særlig viktig at den åndelige dimensjon ved det diakonale arbeidet ikke løsrives fra de øvrige virksomhetsområdene, men ses som en integrert del av arbeidet.
- Det vil være ønskelig med en sterkere betoning av menigheten som en ressurs i lokalmiljøet som kan bidra til å gi velferdssamfunnet et mer menneskelig ansikt. Menighetens arbeid må her ses i sammenheng med andre instanser som arbeider med lignende oppgaver i nærmiljøet. Behovet for en sterkere samordning mellom kirkens diakoni, det offentlige helse- og sosialvesen og frivillige organisasjoners arbeid bør derfor vies større oppmerksomhet i planen.
- Menighetsrådene må oppfordres til å utarbeide lokale planer for diakoni som ledd av menighetens helhetsplanlegging. Det er viktig at menighetene vurderer diakoniens plass i menighetens liv og at de nødvendige ressursmessige konsekvenser av dette blir trukket. Det er i denne forbindelse også nødvendig å understreke at menighetens samlede virksomhet må organiseres på en slik måte at deltakelse i menighets-sammenhenger ikke fører til at den enkeltes ansvar for å vise omsorg i hjem, arbeidsliv og naboskap blir skadelidende. Menighetsrådene må videre oppfordres til å arbeide aktivt i forhold til de kommunale planer på den kirkelige sektor.
- Rekrutteringen av medarbeidere til menighetenes diakonale arbeid må vies spesiell oppmerksomhet både når det gjelder frivillige og ansatte. Mangelen på søkere til soknediakonstillingene representerer en særlig utfordring i årene fremover. Det bør derfor komme inn i planen ytterligere forslag til konkrete tiltak som kan bedre rekrutteringen til det diakonale arbeidet over hele landet.
- Planen fører opp oppfølging av medarbeidere som eget punkt i handlingsprogrammet. Komiteen vil understreke viktigheten av at de ulike grupper med-

arbeidere blir fulgt opp og selv får møte omsorg i tjenesten. Dette bør komme sterkere til uttrykk i handlingsprogrammet.

- Prostiplanet bør trekkes mer aktivt inn i diakoniplanens handlingsprogram med tanke på organiseringen av det diakonale arbeid i bispedømmene.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet bearbeide det foreliggende utkast til Plan for diakoni i Den norske kirke ut fra komiteens merknader til utkastet.
2. Det bearbeidede planutkast sendes til en bred høring før det fremlegges til ny Kirkemøtebehandling i 1987.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Marit Hovstad

Følgende hadde ordet:

Marit Hovstad, Kristin Fæhn, Eirik Aaraas, Gunnar Lislerud.

Fremsatte forslag

Eirik Aaraas fremmet forslag om et nytt punkt 3 i vedtaksforslaget:

Kirkerådet bes se på de muligheter det diakonale arbeid gis gjennom skolens mønsterplan.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet bearbeide det foreliggende utkast til Plan for diakoni i Den norske kirke ut fra komiteens merknader til utkastet.
2. Det bearbeidede planutkast sendes til en bred hø-

ring før det fremlegges til ny Kirkemøtebehandling
i 1987.

Vedtaket var enstemmig.

3. Kirkerådet bes se på de muligheter det diakonale
arbeid gis gjennom skolens mønsterplan.

Vedtaket ble fattet mot 3 stemmer.

*

Sak KM 9/86: PERMANENT KIRKELIG ARBEID FOR
MISHANDLEDE KVINNER

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokument

Dokument 9.1 SAMMENDRAG
SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

INNSTILLING FRÅ KOMITE E:

Saksorientering

Hausten 1982 vende Norsk Kvinneleg Teologforening seg til Bispemøtet med ei oppmoding om å "markere offentleg kirkens syn på vold i ekteskapet". Bispemøtet har kome med to fråsegnar om vald i ekteskapet (sak BM 4/82 og sak BM 4/84), og har nedsett eit utval som kom med ei utgreiing om spørsmålet. Denne låg føre i bokform hausten 1984.

Kyrkjerådet sette i desember 1984 i gang forsøksprosjektet "Samtale og sjelesorg for mishandlede kvinner". Prosjektet vert avslutta i 1987.

Kyrkjemøtet 1985, som hadde "Menneskesyn og menneskeverd" på saklista, oppmoda kyrkjelydane om å "bekjempe alle former for mishandling og vold i familiene og bidra til holdninger og lovverk som kan hindre voldsforherligelse i massemedia" og å "realisere likeverdet mellom mann og kvinne".

Utvalet for kvinnespørsmål under Kyrkjerådet sende våren 1986 med støtte av Diakonirådet for Den norske kyrkja og Sosial-etisk utval ei føreteljing til Kyrkjerådet om å reisa spørsmålet om eit permanent kyrkjeleg arbeid for mishandla kvinner som sak på Kyrkjemøtet 1986.

Kvinnerørsla har i dei siste 10-15 åra gått i brodden for å vise at den private vald finst, og at dette er eit omfattande og alvorleg samfunnsproblem.

Komiteens merknader

1. Kvinnemishandling er åtferd der mannen brukar vald - fysisk og/eller psykisk - for å tvinga sin vilje gjennom eller for å tvinga kvinna til å gjera noko ho sjølv ikkje vil.
2. Den moderne kvinnerørsle har sett søkjelyset på denne forma for privat vald og gjort han synleg som eit samfunnsproblem av stort omfang.

Det vert meldt om kring 9 000 tilfelle årleg, der kvinner vender seg til krisesentra og krisetelefonar, - i dei aller fleste tilfelle i samband med valdsbruk. Helsedirektoratet registrerer over 10 000 tilfelle årleg, der kvinner kontaktar helsestellet pga. skader som følgje av mishandling. Truleg kjem berre ein liten del av slik privat vald fram i lyset på denne måten.

3. Årsakene bak denne forma for privat vald er kompliserte og samansette. Undersøkingar tyder på at berre eit lite mindretal av mishandlarane har store psykiske problem eller er avvikarar i andre samanhengar. Tal frå ei undersøking Sosialdepartementet har lagt fram, syner at 80% av mennene fungerte godt i alle andre relasjonar enn til ektefelle/sambuar. Same undersøking viser at slik mishandling ikkje er knytta til bestemte lag eller klasser.
4. Samlivsvald er ein ufråkomeleg del av vår kulturelle og sosiale historie, - også vår kyrkjjes historie. Bibelen og den kristne trua har blitt misbrukt til å legitimera vald og overgrep i ekteskap og samliv. Det må sannast at kyrkja til no ikkje har forstått eller ikkje har evna å motverka dette. Det er difor klårt at kyrkja må ta sin del av ansvaret for at samlivsvald har føregått og framleis føregår.
5. Kyrkjemøtet vil halda fram at det ikkje er alt i ein kristen kultur som er kristent. Det vil aldri vera kristendom å bruke Gud mot menneske og nytta evangeliet som grunnlag for mishandling. Jesu evangelium er til frigjering - også kvinnefrigjering.

Kyrkja har hevda det patriarkalske familiemønsteret heilt opp til vår tid, og underbygd det ved tanken om at kvinna skulle vera underordna mannen. I dette familiemønsteret var vernet mot overgrep dårleg for kvinner og born. Vegen til valdsbruk kunne bli kort

i eit samfunn som har tillagt husfaren ei rekke straffande funksjonar i familien.

6. Når kvinner søkjer skilsmisse etter langvarig mishandling, tek ho den praktiske konsekvens av at ekteskapet alt er vanhelga og sundbrote av mannens vald.
7. Dagens samfunn er rikt på valdsmiljø som blant anna gjennom media verkar på sinn, tankar og haldningar. Dette kan lett legitimere at mannen prøver løysa konflikhtar med vald når han møter eit nytt familiemønster og ei anna arbeidsdeling som krev ei ny mannsrolle bygd på likestilling og samarbeid mellom kjønna i arbeid og familie.

I vår situasjon er det såleis viktig at kyrkja ikkje berre sannar sin del av ansvaret for det som har skjedd og skjer, men at ho og i alt sitt arbeid får fram dei sider ved den kristne tru og overlevering som er oppbrot frå vald og undertrykking. Også det er med i rikt mon i kyrkja si samansette og mangfelde historie - og i dag utfordrar det oss sterkare enn før.

Den bibelske tanke om likeverd mellom menneske må gjelda fullt ut i forkynning og undervisning om tilhøvet mellom mann og kvinne. Respekten for personleg integritet, gjensidig ansvar og omsorg er vegen til å unngå at den eine ektefelle undertrykker den andre. I staden for å undertrykka, er den kristnes skyldnad å verna om det som er veikt og tala den undertryktes sak. I aukande grad har kyrkja dei siste tiåra teke konsekvensen av dette, særleg gjennom eit langt breiare sosial-etisk medvet, og vi trur at kyrkja som heilskap i dette stykket er på rett veg.

8. Forkynning og undervisning i kyrkja må halda klårt fram at fysisk og psykisk vald mot eit anna menneske er krenking av menneskeverdet og synd mot Gud som har skapt mennesket i sitt bilete.
9. Det er viktig at arbeidet mot kvinnemishandling inngår i undervisningsplanane der kyrkjepersonell blir utdanna, og blir eit ledd i studiearbeid og skoleing av frivillige medarbeidarar i kyrkja. Det er viktig at medarbeidarar i kyrkja på ulike plan blir gjort i stand til gjennom samtale og sjelesorg å møte, støtte og hjelpe kvinner som har vore utsette for vald, og familiane deira.

10. I arbeidet med desse spørsmåla bør rådsorgana i kyrkja på alle plan drøfta førebyggjande verksemnd og akutt krisehjelp. Det er viktig at ulike instansar i kyrkja samarbeider - som diakoniutval, familierådgivningskontora og Kirkens SOS. Det er særleg viktig å samarbeide nært med dei ulike krisesentra og kvinneorganisasjonar som arbeider med desse spørsmåla.
11. Arbeidet i kyrkja mot kvinnemishandling må finna ei høveleg organisatorisk form på dei ulike plan slik at verksemnda blir varig og slik at dei som engasjerer seg i dette kan støtta kvarandre.
12. Styringsgruppa for prosjektet "Samtale og sjelesorg for mishandlede kvinner" gjer framlegg om at prosjektet etter forsøksperioden skal først vidare med særleg vekt på eit støttesenter i kyrkjeregi for mishandla kvinner, i samarbeid med ei rekke andre instansar. Dette støttesenteret er i fyrste omgang tenkt lagt til Oslo som eit pilotprosjekt. Det er føresetnaden at røynslene frå dette arbeidet skal koma arbeidet i bispedømeråda og kyrkjelydane kring i landet til gode, blant anna i form av kursing og undervisning. Det er vidare føresetnaden at liknande støttesentra etterkvart skal veksa fram også i andre regionar. Dette støttesenteret er også viktig som utgangspunkt for vidare forskning kring kvinnemishandling. Utviklingsarbeidet på dette feltet må ta omsyn til at dette problemet framtrer på ulike måtar i byar, tettstader og bygder osv. Det er viktig at den sentrale arbeidsgruppa på dette området kan utføra arbeidet sitt i nær kontakt med ofra for kvinnemishandling.
13. Det er i dette arbeidet naudsynt at kyrkja etterkvart får i si teneste fleire kvinnelege sjelesørgjarar.

Framlegg til vedtak

1. Prosjektet "Samtale og sjelesorg for mishandlede kvinner" og stillinga som er knytta til prosjektet, blir ført vidare etter forsøksperioden. Det vert skipa eit støttesenter i Oslo i kyrkjeregi for mishandla kvinner, - som innbyr til samarbeid med Kirkens Bymisjon, Kirkens Familierådgivningskontor, krisesentra og dei diakonale utdanningsinstitusjonane. Styringsgruppa for støttesenteret er samtidig Kyrkjerådets sentrale organ i dette arbeidet.

2. I bispedøma bør det setjast ned arbeidsgrupper/kvinneutval, gjerne i tilknytning til diakoniutvala. Desse samarbeider med den sentrale styringsgruppa, kvinneorganisasjonar, krisesentra og det offentlege apparat, Kirkens Familierådgivningskontor og Kirkens SOS.
3. Den sentrale styringsgruppa og arbeidsgruppene/kvinneutvala i bispedøma må arbeide med kurs, skoling og rettleiing for medarbeidarar som i lokalmiljøet kjem i kontakt med valdsoffer og deira familie.
4. På det lokale plan er det naturleg at kyrkjelyden engasjerer seg i dette arbeidet gjennom frivillige medarbeidarar, diakonat/diakoniutval o.l. Det er ei oppgåve for dei å samarbeide med krisesentra, sosialkontora og andre offentlege etatar, blant anna ved å tilby støttekontaktar for kvinner som har vore mishandla.
5. Kyrkjerådet tek opp med undervisningsinstitusjonane for yrkesgruppene i kyrkja at dette problemet kjem inn på undervisningsplanane.
6. Kyrkjerådet vert oppmoda om å leggje vekt på kampen mot kvinnemishandling i Diakoniplan for Den norske kyrkja, særleg når det gjeld førebyggjande familiearbeid, krisegrupper og sjelesorg.
7. Bispedømeråda og sokneråda har ansvar for at dette arbeidet vert teke opp, og bør få saka på sin dagsorden i 1987.

Merknadene og framlegga frå komiteen er samrøystes.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordførar: Berge Furre

Desse hadde ordet:

Berge Furre, Håkon E. Andersen, Bjørn Hareide, Olav Bønes, Gunnar Lislerud, Anne Liv Reistad, Georg Hille, Bjørn Bue, Svein Aage Christoffersen, Lillian Rasmussen, Odd M. Vognild, Finn Olav Myhre, Andreas Aarflot.

Framsatte framlegg

Bjørn Hareide, Gunnar Lislerud og Bjørn Bue la fram framlegg om endringar i komiteinnstillinga sine premissar.

Dirigentskapet la fram dette framlegg:

Saka vert sendt attende til komiteen.

Dirigentskapet sitt framlegg vart samrøystes vedteke.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordførar: Berge Furre

Desse hadde ordet:

Berge Furre.

Framsatte framlegg

Komiteen la fram eit noko revidert framlegg til vedtak.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet ber om at prosjektet "Samtale og sjelesorg for mishandlede kvinner" og stillinga som er knytta til prosjektet, blir ført vidare etter forsøksperioden. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet ta opp arbeid med å skipa eit støttesenter i Oslo i kyrkje-regi for mishandla kvinner, - som innbyr til samarbeid med Kirkens Bymisjon, Kirkens Familierådgivningskontor, krisesentra og dei diakonale utdanningsinstitusjonane.
2. I bispedøma bør det setjast ned arbeidsgrupper/kvinneutval, gjerne i tilknytning til diakoniutvala. Desse samarbeider med kvinneorganisasjonar, krisesentra og det offentlege apparat, Kirkens Familierådgivningskontor og Kirkens SOS.
3. Kyrkjerådet og arbeidsgruppene/kvinneutvala i bispedøma må arbeide med kurs, skolering og rettleiing

for medarbeidarar som i lokalmiljøet kjem i kontakt med valdsoffer og deira familie.

4. På det lokale plan er det naturleg at kyrkjelyden engasjerer seg i dette arbeidet gjennom frivillige medarbeidarar, diakonat/diakoniutval o.l. Det er ei oppgåve for dei å samarbeide med krisesentra, sosialkontora og andre offentlege etatar, blant anna ved å tilby støttekontaktar for kvinner som har vore mishandla.
5. Kyrkjerådet tek opp med undervisningsinstitusjonane for yrkesgruppene i kyrkja at dette problemet kjem inn på undervisningsplanane.
6. Kyrkjerådet vert oppmoda om å leggje vekt på kampen mot kvinnemishandling i Diakoniplan for Den norske kyrkja, særleg når det gjeld førebyggjande familiearbeid, krisegrupper og sjelesorg.
7. Kyrkjemøtet vil retta ei spesiell oppmoding til kommunane i landet om å syta for at drifta av krisesentra for mishandla kvinner kan halda fram. Der slike ikkje finst, vil ein oppmoda til å etablera slike sentra.
8. Bispedømeråda og sokneråda har ansvar for at dette arbeidet vert teke opp, og bør få saka på sin dagsorden i 1987.

Merknadene og framlegga frå komiteen er samrøystes.

Vedtaket var samrøystes.

*

SAK KM 10/86: KIRKELIG UTDANNINGS-
POLITIKK

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 10.1 SAMMENDRAG
KIRKERÅDET's ANBEFALING
- Dokument 10.2 KIRKELIG UTDANNINGSPOLITIKK
MELDING TIL KIRKEMØTET
- Dokument 10.3 OVERSIKT OVER UTDANNINGS-
INSTITUSJONER OG REKRUTTERINGS-
SITUASJONEN

INNSTILLING FRA KOMITE B:

Saksorientering

Kirkerådets utvalg og sekretariat har arbeidet med ulike sider ved kirkelig utdanning. Notatet som legges frem, drøfter forskjellige sider ved dagens og morgendagens behov for utdanning til kirkelige stillinger. Videre drøftes flere spørsmål vedrørende kirkens innflytelse på utdanning til kirkelige stillinger og muligheter for felleskomponenter i slike utdanninger.

Komiteens merknader

1. Spørsmålet om kirkelig utdanning omfatter grunnutdanning, etter- og videreutdanning. Hele dette feltet bør være gjenstand for et utredningsarbeid. Komiteen finner imidlertid at dette saksområdet er så omfattende at man i første omgang bør avgrense arbeidet til å omfatte grunnutdanning. Dette utredningsarbeidet bør skje i kontakt med de ulike utdanningsinstitusjoner og yrkesgrupper. Komiteen viser i denne forbindelse til Kirkerådets forslag til "Rammeprogram 1987-90", Prosjekt B2/86: Den kirkelige utdanning.

2. Komiteen vil peke på følgende problemstillinger som må tillegges vekt i utredningsarbeidet:

- Deler av grunnutdanningen bør være felles i de ulike utdanningsveier for kirkelige stillinger.

Det synes hensiktsmessig både for utdannings-søkende og for arbeidsgivere at det blir innført et felles minimumsnivå av kristendomsfaglig kompetanse, med muligheter for påbygning. For å kunne bevege seg mellom ulike stillinger i løpet av en livstid, kunne den utdanning som gis til de forskjellige stillinger, være bygget opp i blokker eller enheter som en kan ta etter hvert som en ønsker å gå inn på nye arbeidsområder.

Utdanningsinstitusjonene bør overveie:

- Å innføre i sine undervisningsplaner et sterkere innslag, enn tilfellet er nå, av kirkekunnskap i dette ordets vide betydning.
 - Det bør utarbeides rammeplaner for utdanning til de ulike kirkelige stillingskategorier i samarbeid med berørte parter.
 - Spørsmålet om studienes lengde bør vurderes.
 - Utdanningstilbudene må i sterkere grad orienteres ut fra menighetenes behov.
3. Komiteen har drøftet den situasjon som synkende ungdomskull representerer for rekruttering til kirkelige stillinger. Situasjonen er allerede slik mange steder at det er vanskelig å få søkere til de allerede etablerte stillinger. Samtidig pekes det i mange sammenhenger på behovet for nye tjenester og stillinger til å ivareta nye oppgaver i menighetene. Spørsmålet om fleksibilitet og nye kombinasjoner av stillingstyper bør gjennomtenkes nærmere. I samfunnet er det en generell tendens til at stadig færre søker opptak til lange studier. Jfr. utredningen "Utdanning for arbeidsmarked 1986", utgitt av NAVF 1986. Dette gjelder også i stor grad fagene teologi og kristendoms-kunnskap hovedfag. Den drastiske nedgang av søkere til de såkalte langtidsstudier kan skyldes mange faktorer, men kostbar studiefinansiering trekkes ofte frem som en av de viktigste årsaksfaktorer.

4. Komiteen har drøftet den situasjon at det i dag finnes få tilbud innen kirkelig utdanning i Nord-Norge.

Et ledd i arbeidet med å bedre rekrutteringen til de kirkelige stillinger i Nord-Norge, vil etter komiteens mening være at det etableres utdanningstilbud innen kirkelig utdanning i regionen. Komiteen fremhever særlig behovet for utdanning i kristendoms-kunnskap og kirkemusikk. Dette spørsmålet bør utredes nærmere i samarbeid med berørte utdanningsinstitusjoner.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere å iverksette en utredning om grunnutdanning for kirkelige stillinger.

Utredningen gjennomføres i kontakt med de ulike utdanningsinstitusjoner og yrkesgrupper. Utredningen legges frem for Kirkemøtet så vidt mulig i 1988.

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet rette en henstilling til de berørte departementer om å ta studiefinansieringen opp til en grundig drøfting.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å arbeide for å få etablert utdanningstilbud i kristendoms-kunnskap grunnfag ved Universitetet i Tromsø.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Lillian Rasmussen

Følgende hadde ordet:

Lillian Rasmussen, Ragnhild Veiteberg, Ole D. Mjøs, Gunnar Kartveit, Arvid H. Nergård, Svein Aage Christoffersen.

Fremsatte forslag

Ragnhild Veiteberg fremmet forslag om et nytt ledd i vedtaket:

Kirkemøtet ber Kirkerådet om å vurdere tiltak for å bedre rekrutteringen av kvalifiserte søkere til soknediakonstillingene.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere å iverksette en utredning om grunnutdanning for kirkelige stillinger.

Utredningen gjennomføres i kontakt med de ulike utdanningsinstitusjoner og yrkesgrupper. Utredningen legges frem for Kirkemøtet så vidt mulig i 1988.

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet rette en henstilling til de berørte departementer om å ta studiefinansieringen opp til en grundig drøfting.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å arbeide for å få etablert utdanningstilbud i kristendomskunnskap grunnfag ved Universitet i Tromsø.
4. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å vurdere tiltak for å bedre rekrutteringen av kvalifiserte søkere til soknediakonstillingene.

Vedtaket ble fattet med 59 stemmer.

*

Sak KM 11/86: KIRKELIG BETJENING
VED INSTITUSJONER

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 11.1 SAMMENDRAG
SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET's ANBEFALING

INNSTILLING FRA KOMITE B:

Saksorientering

Saken er reist fra Kirkerådet og den er tidligere behandlet i Kirkens Personal- og Utdanningsråd på bakgrunn av en konferanse i Kirkerådet januar 1985. Saken er også drøftet med Bispemøtet våren 1985.

Et offentlig utvalg, Frøshaug-komiteen, avgav i 1955 en utredning til Kirkedepartementet om mulige forandringer i prestatjenesten ved våre sykehus.

Etter Frøshaug-komiteen var det i prinsippet den lokale menighetsprest som hadde hovedansvaret for den kirkelige tjeneste ved helseinstitusjonene innen prestegjeldet. Men opprettelsen av større institusjoner har gjort det nødvendig å knytte prestatjenesten direkte til institusjonene.

Det helhetskirkelige ansvar for sykehus og andre institusjoner er i de siste årene blitt sterkere markert både lokalt og regionalt. Dette har gitt seg synlige utslag bl.a. i opprettelsen av flere stillinger.

Fra 1980/81 ble eierne ansvarlig for all betjening ved sykehus og institusjoner. Det gir både Staten, fylkeskommunene og kommunene et ansvar for den kirkelige betjening ved de respektive institusjoner.

Komiteens merknader

Kirken må ta på alvor det faktum at de fleste mennesker tilbringer deler av sitt liv i institusjon, og at over 90% av disse er medlemmer av Den norske kirke.

Begrunnelsen for den kirkelige betjening ved sykehus og institusjoner ligger derfor i den oppfatning at ingen ytre forhold skal hindre noen i å kunne ta imot kirkens tilbud om forkynnelse, sjelesorg og menneskelig omsorg. Dette er en sentral rettighet for den enkelte pasient, og kirkens tilbud hører derfor med i institusjonens totalomsorg for sine pasienter. Dette må igjen få konsekvenser for institusjonens planlegging og budsjett.

Når det gjelder finansiering av den kirkelige tjeneste ved sykehus og institusjoner, må de retningslinjer som gjelder for institusjonene også inkludere prestetjeneste og annen kirkelig tjeneste som en del av det vanlige stillingsmønsteret. Det er viktig at Staten, fylkeskommunene og kommunene som hovedansvarlige for helse- og sosialtjenesten også innarbeider i sine retningslinjer at den kirkelige betjening hører med i utbyggingsplanene for helsestellet og sosialvesenet.

Kirkelig betjening ved institusjoner har de to siste år vært drøftet ut fra to - til dels nye - vinkler. Det ene gjelder nye signaler i helse- og sosialpolitikken. Det tenkes her særlig på den nye lov om primærhelsetjenesten. I denne legges det vekt på nærmiljøet. Menigheten vil her være en viktig del av miljøet, også som sosialt fellesskap. Slik kan menigheten yte viktige bidrag til den helbredende tjeneste.

Institusjonene vil også spille en viktig rolle i fremtiden, men stor vekt vil ligge på integrering i lokalmiljøet.

Det andre gjelder kirkelig betjening. Ved siden av prestetjenesten ved sykehus og institusjoner er det viktig at perspektivet utvides til også å gjelde andre kirkelige stillinger. Først og fremst bør det vurderes hvilken ressurs diakonene kan være i denne sammenheng. Det vil her være viktig å utbygge soknediakonstillingene med kontakt menighet - institusjon. Kirken har her et totalansvar - både for diakonien i menighet og i institusjon.

Forslag til vedtak

1. Kirken har rett og plikt til å betjene sykehus og

andre institusjoner hvor medlemmer av Den norske kirke oppholder seg. Pasienter ved institusjoner har krav på samme kirkelig betjening som menneskene i samfunnet for øvrig.

2. Kirkelig betjening må være en normal del av bemanningen ved sykehus og institusjoner. Det må være sykehusenes og institusjonenes eiere som, sammen med de bevilgende myndigheter, har ansvaret for tilretteleggingen og den økonomiske gjennomføringen av denne tjenesten.

Ved somatiske institusjoner bør det maksimalt være 300 pasienter/klienter for hver prest. Det tilsvarende antall ved psykiatriske institusjoner bør være 160.

Kirkelige organer på alle plan må arbeide for at dette blir realisert, ved å påvirke de bevilgende myndigheter og institusjonenes eiere.

3. Betjeningen av mindre institusjoner kan utføres, enten ved prestene i vedkommende prestegjeld, eller ved at det opprettes stillinger som har flere institusjoner som virkeområde. Dersom mindre institusjoner skal betjenes av menighetsprester, må antall stillinger i mange prestegjeld økes. Kirkelige organer, i samarbeid med fylkeskommuner, kommuner og institusjonseierne, må bære hovedansvaret for at dette anliggende får gjennomslag.
4. Kirken må arbeide aktivt med å få opprettet andre kirkelige stillinger i tillegg til prestatjenesten ved sykehus og institusjoner.
5. Kirken må i samarbeid med institusjonenes eiere utarbeide klare retningslinjer for de ulike kirkelige tjenester ved sykehus og institusjoner.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Ole D. Mjøs

Følgende hadde ordet:

Ole D. Mjøs, Reidar Svoren, Øystein Thelle, Bjørn Hareide, Gunnar Kartveit, Sverre Gaarden, Kristen Kyrre Bremer, Thom Rafoss, Jan Gossner, Abraham Brekne, Arvid H. Nergård.

Fremsatte forslag

Reidar Svoren fremmet forslag om et nytt ledd i vedtaksforslaget:

I arbeid for betjening ved mindre institusjoner bør en ha oppmerksomheten henvendt på muligheten av kombinasjonsstillinger i samarbeid mellom menigheter og institusjoner med tanke på at menigheter kan delfinansiere stillinger for å få økt betjening.

Bjørn Hareide fremmet forslag om en tilføyelse i pkt. 2, slik at 2. avsnitts siste setning skal lyde:

Det tilsvarende antall ved psykiatriske institusjoner og HVPU institusjoner bør være 100.

Kristen Kyrre Bremer fremmet forslag om endring i vedtaksforslagets pkt. 1. Uttrykket "Pasienter ved institusjoner" ble foreslått erstattet med:

Den som bor på institusjon ...

Abraham Brekne fremmet forslaget:

Vedtakene sendes tilbake til komiten for ytterligere bearbeiding.

Sverre Gaarden ønsket følgende tilføyelse:

Kirken må også ha sin oppmerksomhet henvendt på kirkelig betjening i fengslene.

Forslaget om ny komitebehandling ble enstemmig vedtatt.

2. gangs behandling

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Ole D. Mjøs

Følgende hadde ordet:

Ole D. Mjøs, Reidar Svoren, Georg Hille, Jan Gossner, Abraham Brekne.

Endringsforslagene

Etter at komiteens endrede forslag til vedtak var fremlagt, trakk Hareide og Bremer sine endringsforslag tilbake. Sverre Gaardens forslag til tilføyelse var blitt innarbeidet i pkt. 1 i komiteens endrede vedtaksforslag.

Reidar Svoren fastholdt sitt forslag.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet vil presisere at pasienter/klienter i ulike helse- og sosiale institusjoner og i fengslene har krav på kirkelig betjening på lik linje med mennesker i samfunnet for øvrig.
2. Kirkemøtet mener at kirkelig betjening må være en normal del av bemanningen ved sykehus og institusjoner i henhold til gjeldende lovverk. Det er og bør være sykehusenes og institusjonenes eiere som har ansvaret for tilretteleggingen og den økonomiske gjennomføringen av denne tjenesten.

Dette skjer med basis i bemanningsnormer som Presteforeningen har utarbeidet.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet i samarbeid med bispedømmerådene å arbeide aktivt med å få opprettet andre kirkelige stillinger i tillegg til preste-tjenesten ved sykehus og institusjoner.
4. Kirkemøtet ber Kirkerådet sørge for at det blir utarbeidet retningslinjer for de ulike kirkelige tjenester ved sykehus og institusjoner.

Vedtaket var enstemmig.

Reidar Svorens forslag om et tilleggspunkt falt mot 3 stemmer.

*

Sak KM 12/86: Kyrkja sin arbeids-
gjevarorganisasjon

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 12.1 SAKSORIENTERING

Dokument 12.2 KIRKENS ARBEIDSGIVER-
ORGANISASJON
Ei innstilling
(Eiga trykksak)

INNSTILLING FRA KOMITE B:

Saksorientering

En gruppe oppnevnt av Kirkerådet har utarbeidet en innstilling om Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon. Innstillingen drøfter ulike modeller og anbefaler (pkt. 3.2) at det opprettes en organisasjon kalt Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon (KA). Arbeidsgruppen anbefaler videre at Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon inngår en assosieringsavtale med Norske Kommuners Sentralforbund (NKS).

Komiteens merknader

Komiteen har drøftet den fremlagte innstilling. Komiteen slutter seg til innstillingens forslag om at det opprettes en egen arbeidsgiverorganisasjon for rådsorganer i Den norske kirke kalt "Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon".

Komiteen vil særlig fremholde at:

- Det er behov for forpliktende avtaler i arbeidsgiver/arbeidstaker-forhold.
- Det er viktig at organisasjonen bygges opp "nedenfra" med menighetsrådene som selvstendige subjekter.

- Den foreslåtte arbeidsgiverorganisasjon må i størst mulig grad ha karakter av en service-organisasjon som kan gi menighetsrådene hjelp i et vidt spekter av oppgaver.
- Det må legges opp til best mulig kommunikasjon og arbeidsfordeling sentralt mellom NKS og KA. Dette kan etter komiteens mening best skje ved en assosieringsavtale.
- Det økonomiske grunnlag for KA vil være kontingent fra det enkelte menighetsråd. Komiteen er opptatt av at dette må fordeles på en rettferdig måte - eksempelvis ved å ta utgangspunkt i antall stillinger i menigheten.
- Komiteen har grunn til å tro at man kan forhandle seg frem til et beløp som gjør det mulig for alle menigheter å delta.
- Komiteen har videre grunn til å anta at en stor del av disse utgifter vil dekkes over det kommunale kirkebudsjett siden de fleste stillinger er både kommunale og kirkelige.

Komiteen ser opprettelsen av en egen arbeidsgiverorganisasjon som et tjenlig og nødvendig redskap for å utvikle en helhetlig personal-, lønns- og rekrutteringspolitikk som kan hjelpe den enkelte menighet til på best mulig måte å frigjøre til tjeneste.

Komiteen ser det som en nødvendig forutsetning for opprettelsen av KA at det legges opp til god informasjon til landets menighetsråd.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet sørge for at det blir opprettet en organisasjon kalt Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon i henhold til arbeidsgruppens forslag. Kirkemøtet anbefaler landets menighetsråd å slutte seg til Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon.
2. Kirkerådet sørger for at det oppnevnes et interimsstyre som lager utkast til statutter og foretar tilsetting av nødvendig personell.

Dette arbeidet bør skje 1. halvår 1987.

3. Det innledes forhandlinger med Norske Kommuners Sentralforbund med sikte på avtale, og det utar-

beides medlemsavtaler for menighetsrådene. I denne forbindelse må det iverksettes en omfattende informasjon overfor menighetsrådene, med en finansieringsplan.

Dette arbeidet bør skje 2. halvår 1987.

4. Det forutsettes at ordinært styre velges under egne sesjoner i tilknytning til bispedømmemøtene i 1988.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Bjørn Egil Pedersen

Følgende hadde ordet:

Bjørn Egil Pedersen, Bjørn Hareide, Andreas Aarflot.

Fremsatte forslag

Bjørn Hareide fremmet følgende forslag til vedtak som alternativ til komiteens forslag:

1. Kirkemøtet anbefaler landets menighetsråd å etablere Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon i henhold til arbeidsgruppens forslag.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet hjelpe menighetsrådene med opprettelsen av arbeidsgiverorganisasjonen. Det er nødvendig å få avklart det økonomiske grunnlaget for organisasjonen.

Det bør tas sikte på å få etablert et interimsstyre i løpet av 1. halvår 1987.

Komiteen trakk deretter sitt forslag til fordel for Hareides.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet anbefaler landets menighetsråd å etablere Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon i henhold til arbeidsgruppens forslag.

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet hjelpe menighetsrådene med opprettelsen av arbeidsgiverorganisasjonen. Det er nødvendig å få avklart det økonomiske grunnlaget for organisasjonen.

Det bør tas sikte på å få etablert et interimsstyre i løpet av 1. halvår 1987.

Vedtaket var enstemmig.

*

SAK KM 13/86: UTTAELSE OM
DEN LUTHERSK-METODISTISKE
DIALOG

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

- Dokument 13.1 SAKSFRAMSTILLING
TILRÅDING FRÅ
MELLOMKYRKJELEG RÅD
- Dokument 13.2 BREV AV 5/8-86
frå Bispemøtet,
vedlagt
DEN NORSKE KIRKES REAKSJON PÅ
RAPPORTEN FRA
DEN INTERNASJONALE
LUTHERSK-METODISTISKE DIALOG

Andre dokument

Uttalelse fra Den Internasjonale Luthersk-metodistiske
Kommisjon: Kirken - Et nådens samfunn

INNSTILLING FRÅ KOMITE F:

Saksorientering

Det har i tida 1979-84 vore ført internasjonale
luthersk-metodistiske læresamtalar. Rapporten frå desse
samtalane er ferdig. Bispemøtet har laga ei fråsegn om
rapporten. Kyrkjemøtet har fått begge desse dokumenta.

Mellomkyrkjeleg Råd rår til at Bispemøtefråsegna vert
sendt til Det Lutherske Verdsforbund som Den norske kyr-
kja si fråsegn.

Rapporten frå Den Internasjonale Kommisjonen rår mellom
anna til at "våre kirker tar skritt for å erklære og
etablere fullt fellesskap i Ord og sakrament", jfr.
§ 91.1.

Bispemøtet konstaterar at det på fleire lærepunkt finst stor grad av semje mellom lutheranarar og metodistar. Samstundes gjer dei merksam på at det på viktige punkt ikkje er samanfallande syn. Det gjeld t.d. sakramentsforståinga. Bispemøtet peikar og på at metodiske problem kan ha svekka innhaldet i rapporten ved at ein har lagt større vekt på å få fram likskapen i syn mellom dei to kyrkjesamfunna enn det som skiljer.

Bispemøtet finn at grunnlaget for fullt fellesskap om Ord og sakrament enno ikkje er til stades, men ser rapporten som verdfull for vidare samarbeid.

Komiteen sine merknader

Komiteen uttrykkjer glede over den luthersk-metodistiske dialogen.

Komiteen meiner at læresamtalar er ein sentral metode i økumenisk arbeid.

Komiteen seier seg samd med Bispemøtet i at tida for fullt kyrkjefellesskap enno ikkje er inne, men meiner det ved visse høve er grunnlag for predikantutveksling og gjensidig tilgjenge til nattverdborda.

Komiteen sluttar seg til dei konkrete samarbeidstiltaka som Bispemøtet peikar på.

Komiteen vil i tillegg minne om at vi i Norsk Salmebok har fått ei rekkje salmar frå metodistisk kyrkjetradisjon. Studium og bruk av desse salmane vil gje auka innsikt i det trusgrunnlaget som dei to kyrkjene har felles.

Framlegg til vedtak

1. Bispemøtefråsegna om rapporten frå dei luthersk-metodistiske samtalane vert send til Det Lutherske Verdsforbund som Den norske kyrkja si fråsegn.
2. Kyrkjemøtet oppmodar til auka samarbeid og fellesskap mellom dei to kyrkjene på lokalplanet i Noreg etter dei liner Bispemøtefråsegna skisserer.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordførar: Kaare M. Bakke

Desse hadde ordet:

Kaare M. Bakke.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Bispemøtefråsegna om rapporten frå dei luthersk-metodistiske samtalan vert send til Det Lutherske Verdensforbund som Den norske kyrkja si fråsegn.
2. Kyrkjemøtet oppmodar til auka samarbeid og fellesskap mellom dei to kyrkjene på lokalplanet i Noreg etter dei liner Bispemøtefråsegna skisserer.

Vedtaket vart gjort mot ei røyst.

*

VEDLEGG:

UTTALELSE OM
DEN LUTHERSK-METODISTISKE DIALOG

Kirkemøtet sluttet seg til Bispemøtets uttalelse og vedtok at den skulle sendes Det Lutherske Verdensforbund som Den norske kirkes uttalelse.

Uttalelsen lyder:

1. Innledende merknader

- 1.1 Den norske kirke har med takknemlighet mottatt rapporten fra Den internasjonale luthersk-metodistiske dialog, "THE CHURCH: COMMUNITY OF GRACE". Rapporten er et resultat av de samtaler som en dialoggruppe sammensatt av representanter fra de to kirkesamfunn har ført i årene 1979-84.

Samtidig med denne internasjonale luthersk-metodistiske dialog er det blitt ført samtaler i en norsk dialoggruppe bestående av representanter for Metodistkirken i Norge og Den norske kirke, og denne gruppen har stått i kontakt med de to norske deltakerne i Den internasjonale dialoggruppen, Peder Borgen og Lars Østnor.

I samarbeid med Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke har Bispemøtet utarbeidet følgende uttalelse om rapporten fra Den internasjonale luthersk-metodistiske dialog.

- 1.2 Den norske kirke ønsker innledningsvis å gi uttrykk for at vi vurderer det foreliggende dokument som et viktig og verdifullt teologisk arbeid, som viser hvilke fremskritt som i vår tid kan gjøres ved hjelp av økumeniske læresamtaler. Det er uten tvil av stor betydning med henblikk på å gi de respektive kirkesamfunn en bedre forståelse for hverandres læresyn og standpunkter, og dermed legge grunnlag for et nærmere samarbeid dem imellom. Det er også viktig med tanke på opplevelsen av en større kirkelig enhet. Den norske kirke ser det fremlagte dokument som et positivt skritt i retning av en felles forståelse av evangeliet og kirken. Vi vil likevel i det følgende komme med en del merknader til rapporten.

2. Målsetting og metode

2.1 Dialogens målsetting er ifølge pkt. 3 i rapporten:

- a) Å bidra til økt forståelse og respekt mellom metodister og lutheranere for deres likheter og ulikheter
- b) Å vise at lutherdommen og metodismen er deler av det ene fellesskap i Kristus, og derfor søker å stå sammen
- c) Å styrke mulighetene for å praktisere prekestol- og nattverdfellesskap mellom lutheranere og metodister
- d) Å gi teologisk støtte til kirkelig fellesskap og enhet i henhold til lokale behov og muligheter

Det er vår oppfatning at denne målsetting langt på vei er oppnådd i den foreliggende rapport, men mye vil være avhengig av resepsjonen og oppfølgingen i de respektive kirkene, især på det lokale plan.

2.2 Rapporten synes imidlertid å bære preg av en del metodiske problemer som etter vår mening antakelig har svekket dens innhold.

For det første fremgår det av rapporten at en jevnt over har lagt en altfor sterk vekt på å få frem likheten i syn mellom de to kirkesamfunn, og at det har resultert i at de reelle forskjeller når det gjelder fundamentale lærestandpunkter, ikke i tilstrekkelig grad er kommet klart nok frem. Derfor vil det være behov for utfyllende merknader når rapporten skal benyttes i det videre arbeid.

Det gjelder bl.a. så vesentlige emner som antropologien, deler av soteriologien, toregimentslæren og oppfatningen av Guds nåde. Pkt. 88 i rapporten viser at en også innen dialoggruppen har vært klar over dette. Et savn er det også at begrepet "nåde" ikke er mer omfattende behandlet til tross for den sentrale plass dette har fått, bl.a. i rapportens tittel.

For det andre henvises det i rapporten både til

den historiske kontekst for de to kirkesamfunns opprinnelse og til Luther og Wesley, uten at det blir tilstrekkelig klart hva som er hensikten med det. Uklarhet på dette punkt vil uten tvil svekke den normative betydning som en eventuelt mener at disse henvisningene har.

For det tredje er rapporten påfallende taus når det gjelder forholdet til det kirkebildet vi i dag har og som på de lokale plan kan variere ganske meget, og når det gjelder forholdet til samtidens situasjon.

For å utbedre disse mangler trengs det fortsatte drøftelser både på det internasjonale og på det lokale plan. Rapporten må likevel sies å være et godt grunnlag for det videre arbeid.

3. Merknader til
de enkelte hovedpunktene
i rapporten

3.1 Til innholdet i første hovedpunkt om Skriftens autoritet finner vi å kunne gi vår tilslutning. Det er åpenbart stor grad av konsens mellom metodister og lutheranere når det gjelder synet på dette.

Også det som sies om fornuftens plass i teologien og erfaringens betydning for bibelforståelsen, kan vi si oss enige i, selv om fremstillingen her bærer tydelig preg av metodistisk vektlegging og tenkemåte.

Til tross for den store enighet kan det likevel være en noe forskjellig bibelforståelse som er utgangspunktet for at metodister og lutheranere inntar forskjellige dogmatiske standpunkter i enkelte saker av vesentlig betydning både for tro og liv, så som f.eks. forholdet mellom Guds oppholdende og frelsende gjerning, og de onde krefter i tilværelsen og den betydning dette har for den kristne etikk. Fra luthersk side vil en være på vakt mot en legalistisk bibelforståelse.

3.2 I annet hovedpunkt om frelse av nåde ved tro slutter vi oss til det som sies i § 23 om rettferdiggjørelsen. Om det som her presiseres, at dette er Guds verk i Kristus som vi får del i ved troen alene, er det full enighet mellom metodister og lutheranere.

Det er tydeligvis også konsens om at helliggjørelsen både er en komplett og foregripende akt i og med rettferdiggjørelsen og en vedvarende handling ved Ånden (§ 25).

For øvrig har en i dette hovedpunkt bestrebet seg på å få frem at det til tross for en viss konsens likevel er ulikt syn hos metodister og lutheranere om hva en vil legge vekt på og betone når en taler om rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen. Også når det gjelder Guds forekommende nåde, er det ulikt syn, og vi synes det er greit at dette blir presentert.

- 3.3 Det tredje hovedpunkt om kirken viser at en langt på vei har en felles kirkeforståelse. Definisjonen av kirkebegrepet i de to kirkesamfunns læredokumenter er klargjørende i så måte. Det burde etter vår mening ligge godt til rette også for en enighet i synet på det kirkelige embete og på episkopatet. Det ville imidlertid vært klargjørende om en hadde gått noe nærmere inn på kriteriene for kirkens ordning før en tok for seg de forskjellige kirkeordningene.

Til det som sies om hvordan en innlemmes i kirken, har vi et kritisk spørsmål. Det går etter vår mening ikke klart nok frem hvorvidt dåpen er den avgjørende faktor i denne sak eller ikke. Kfr. § 28 og § 35.

- 3.4 I det fjerde hovedpunkt om nådemidlene fremgår det at det er noe forskjellig syn mellom metodister og lutheranere når det gjelder definisjonen av et "nådemiddel". Metodistene bruker uttrykket bl.a. om bønn, bibellesning, faste o.l., mens lutheranerne ser på prekenen, dåpen og nattverden som de egentlige nådemidler. Men dette anser vi ikke å være av stor betydning.

Det er videre gledelig å registrere en såvidt stor konsens i dåpsteologien som den som kommer til uttrykk i rapporten. Men det er et savn at en i denne forbindelse ikke har gått inn på de antropologiske spørsmålene, der det nok ville ha blitt avdekket noe forskjellig syn som nødvendigvis får sine følger for hva en legger i dåpen. For øvrig synes fremstillingen av luthersk syn på dåpens nødvendighet å være noe avstreift i de formuleringer som foreligger i rapporten.

Når det gjelder avsnittet om nattverden, er vi glade for den sterke kristosentriske tilknytning dette har fått. Dessuten bedømmer vi det som positivt at nattverden er fremstilt både som en sakramental akt, som fellesskapet (koinonia), og som en takke- og lovprisningshandling.

Rapporten synes ikke i tilstrekkelig grad å ha tatt opp hvordan metodistisk sakramentsteologi i dag avgrenser seg fra en mer utpreget calvinistisk tankegang. Vi tror det er viktig at dette spørsmål vurderes i det videre arbeid bl.a. med tanke på hvilken teologisk forståelse som preger liturgiene som brukes i de lokale menigheter ved dåp og nattverd.

- 3.5 Innholdet i det femte hovedpunkt i rapporten om kirkens misjon gir vi i det alt vesentlige vår tilslutning til. Det synes her å være et bredt felles grunnlag til stede for felles engasjement og innsats både når det gjelder evangelisering og misjon. Det er sagt mange vesentlige ting om hvordan vi i dag kan drive evangelisasjon i vår verden, samtidig som en også har fått med en understrekning av at metodene for evangelisering til enhver tid må gjøres til gjenstand for kritisk, teologisk refleksjon.

Vi ser det videre som viktig at en også har fått med et avsnitt om at dåpen anses å være et viktig element i kirkens evangelisering, og at evangelisering også innebærer å kalle de som er døpt.

Vi vurderer det også som positivt at en så klart presiserer i rapporten at det kristne vitnesbyrd i dag vil måtte inneholde en forkynnelse av Guds lov i forhold til politiske systemer og strukturer som vil undertrykke mennesker og krenke menneskeverdet.

Når det gjelder avsnittet om etikken, bærer det etter vår mening preg av å være for lite gjennomarbeidet. En har her ikke i tilstrekkelig grad klart å få frem at en på flere punkter har forskjellig syn. Det skyldes at en har unngått å gå nærmere inn på en rekke sentrale emner som vi i det foregående også har gjort oppmerksom på, og som også er nevnt i rapporten i § 88.

- 3.6 Det sjette hovedpunkt i rapporten inneholder en

rekke forslag med tanke på å styrke samarbeidet og fellesskapet mellom de to kirkesamfunn i tiden som kommer, og vi kan for vår del gi vår tilslutning til det aller meste som her er sagt.

For det første ser vi meget positivt på at menigheter fra begge kirkesamfunn lar seg engasjere til å fortsette den dialog som er begynt, på det lokale plan.

Videre vil vi støtte forslagene om organisering av lokale studiegrupper av prester og lekfolk fra begge kirkesamfunn som sammen kan drøfte innholdet i rapporten, som for øvrig nå er blitt oversatt til norsk. Videre at det kan arrangeres felles prekenforberedelser, at det skjer en utveksling av prester som kan gi orientering om sitt kirkesamfunn i hverandres menigheter, at det dannes lokale studie- og samtalegrupper for felles samtale og bønn, at det utarbeides undervisningsmateriell i forbindelse med rapporten til bruk i menighetene og at det legges opp til et samarbeid om diakonalt arbeid.

Vi finner det også forsvarlig at kommunikanter oppfordres til å ta imot nattverden i hverandres kirker når sjelesørgeriske hensyn tilsier det, og ved økumeniske anledninger.

- 3.7 Når det derimot gjelder anbefalingen i det syvende hovedpunkt i rapporten, nærmere bestemt § 91 om fullt fellesskap om Ord og sakrament, så er vi av den mening at tiden ennå ikke er inne til det. Vår begrunnelse for det er at de teologiske divergenser som ennå gjenstår, er av så sentral betydning at det enda ikke foreligger en slik grad av læremessig konsensus som vi anser for nødvendig for etablering av fullt kirkefellesskap. Vi finner derfor at det foreløpig ikke er grunnlag for å ta organisatoriske skritt for å gjennomføre et slikt fellesskap. Vi viser i den forbindelse til den dissens som Lars Østnor, en av de norske deltakerne i Den internasjonale dialoggruppen, har gitt uttrykk for i selve rapporten (s. 32).

Forslaget om at rapporten bør være tilgjengelig for alle interesserte og særlig på de teologiske fakulteter og andre læresteder, støtter vi fullt ut.

4. Konklusjon

- 4.1 Den norske kirke anser rapporten fra Den internasjonale luthersk-metodistiske dialog for å være et betydningsfullt dokument som gir et godt grunnlag for å gå videre i samarbeidet for å styrke fellesskapet mellom de to kirkesamfunn som uten tvil har meget de kan enes om.

Det vil være av avgjørende betydning hvordan resepsjonen av rapportens innhold blir i de respektive kirkesamfunn, og spesielt hva som kommer til å skje i menighetene på lokalplanet.

Det er imidlertid vårt håp at den dialog som nå er begynt, må fortsette både internasjonalt og lokalt, slik at det i tiden som kommer kan skapes bredere innsikt og forståelse og dermed større økumenisk bevissthet i forholdet mellom våre kirker. Dette kan i sin tid føre til stadig sterkere og mer utbygd fellesskap mellom metodister og lutheranere.

*

Sak KM 14/86: NORSKE KIRKEDAGER

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 14.1 SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET's ANBEFALING

Dokument 14.2 VURDERING AV
SPØRSMÅLET OM
NORSKE KIRKEDAGER
v/arbeidsgruppe 1984

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Komiteens merknader

Komiteen vil innledningsvis peke på den positive effekt Norske Kirkedager har hatt for deltakerne, og som komiteen tror at de fortsatt vil ha. Komiteen er derfor av den oppfatning at det fortsatt bør være plass til Kirkedager på den kirkelige kalender. For komiteen synes det å være tvingende nødvendig at det tilføres særskilte ressurser, slik at det kan tilsettes personer til å forberede Kirkedagene.

1. Berettigelse

Fremveksten av en ny kirkebevissthet og oppbyggingen av samarbeidende organer på alle plan i Den norske kirke gir en viktig begrunnelse for landsomfattende Kirkedager. De lovfestede bispedømmemøter og kirkemøter har også ført til en sterkere markering av Den norske kirke i samfunnet.

Samtidig opplever mange disse organene som noe fjernt fra menighetenes daglige liv. Mange har heller ikke noen tilknytning til de tradisjonelle organisasjonene innen Den norske kirke. Derfor føler de

et behov for å oppleve kirken i en større sammenheng enn den lokale menighet.

2. Målsetting

Komiteen ønsker at vi får Kirkedager der det vanlige menighetslem føler seg hjemme, sammen med rådsmedlemmer og kirkelig tilsatte. Videre at Kirkedagene kan gi visjon av en menighet i funksjon, praktiske ideer, åndelig fornyelse og inspirasjon for den enkelte.

3. Organisering

Komiteen forutsetter at hverken staben i Kirkerådet eller det lokale bispedømmeråd blir tillagt omfattende oppgaver i forbindelse med planlegging og gjennomføring av Kirkedagene. Det må engasjeres et særskilt sekretariat for Kirkedagene med en person med kontorplass i Kirkerådet og en med kontorplass lokalt.

4. Økonomi og praktisk opplegg

Finansieringen bør skje ved ekstraordinære tilskudd, f.eks. Kirke- og undervisningsdepartementet (Lov om Den norske kirkes ordning, § 54, 2.ledd) og andre kilder.

Komiteen er opptatt av at Kirkedagene legges enkelt opp, samtidig som man søker å få frem både den enhet og det mangfold som finnes i norsk menighetsliv.

5. Sted

Komiteen ser fordelene ved å etablere et fast sted for Kirkedagene. Trondheim peker seg da klart ut. Imidlertid tror komiteen at ved å flytte Kirkedagene rundt til flere stiftsbyer vil en bedre kunne få frem variasjonene i Den norske kirke.

6. Tidspunkt

Kirkedagene bør legges til år hvor det ikke er bispedømmemøter. 1989 fremtrer som et egnet år, og komiteen vil peke på det hensiktsmessige i å legge Kirkedagene til fellesferien.

Forslag til vedtak

Også i fremtiden arrangeres Norske Kirkedager. Kirke-

møtet ber derfor Kirkerådet arbeide for at det blir arrangert Norske Kirkedager i 1989 og at disse primært legges til Bodø.

Kirkemøtet oppfordrer menighetene i Den norske kirke til å motivere for Norske Kirkedager 1989.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Tone Thorp

Følgende hadde ordet:

Tone Thorp, Ivar Ramvi, Annbjørg Eiksund Hesselberg, Johannes Ulltveit-Moe, Olav Bønes, Ole D. Hagesæther, Harald Horgen, Ole D. Mjøs, Bjørn Bue, Kristin Fæhn, Per Arne Nilsen, Fredrik Grønningsæter.

Fremsatte forslag

Ivar Ramvi fremmet forslag om endring i komiteens vedtaksforslag:

Første avsnitt avsluttes med "... i 1989".

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Også i fremtiden arrangeres Norske Kirkedager. Kirkemøtet ber derfor Kirkerådet arbeide for at det blir arrangert Norske Kirkedager i 1989 og at disse primært legges til Bodø.

Kirkemøtet oppfordrer menighetene i Den norske kirke til å motivere for Norske Kirkedager 1989.

*

Vedtaket ble fattet mot 1 stemme etter at Ivar Ramvis forslag var falt mot 1 stemme.

*

Sak KM 15/86: GODKJENNING AV
LITURGISKE KLEDE

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokument

Dokument 15.1 SAKSORIENTERING
KYRKJERÅDET SI TILRÅDING

Andre dokument

- Skriv frå Den norske kirkes
presteforening, dagsett 14/10-86
- Skriv frå Fellesorganet for
Yrkesorganisasjoner i
Den norske kirke, dagsett 19/11-86
- Skriv frå Haugtun-Loftet
Kirketekstilverksted A/L
(ikkje dagsett)

INNSTILLING FRÅ KOMITE C:

Saksorientering

Komiteen vil vise til dei føreliggande dokument og Den norske kirkes presteforening sitt hefte frå 1984: Den nye prestedrakten i Den norske kirke.

Merknader frå komiten

Komiteen har drøfta dei ymse dokument som til dels peikar i ulik retning.

Komiteen vil serleg peika på:

- At det er naudsynleg med eit sentralt draktutval i Den norske kyrkja.
- At det lyt utarbeidast nærare retningslinjer for ut-

forming/utsjånad av liturgiske klede for alle kyrkjeleg tilsette.

- At det på bakgrunn av vedtekne retningsliner vert funne praktiske ordningar for godkjenning (saksgang).
- At samansetjinga av Draktutvalet kan vera 1 kunstnarleg og 1 liturgisk sakkunnig (oppnemnde av Kyrkjerådet), 1 representant oppnemnd av bispekollegiet og 2 representantar frå dei kyrkjeleg tilsette.
- At utvalet sitt arbeid vert knytt til Kyrkjeordningsrådet.
- At ein forstår omgrepet "liturgiske klede" i Kgl.res. av 1. november 1985 slik at det dreier seg om tenestedrakt.

*Kommunen foreslår
dette som lit. drakt.
ansvarstaker til By
fra KR...*

Framlegg til vedtak

1. Det vert oppretta eit draktutval som fagleg rådgjevande organ i spørsmål som gjeld liturgiske klede for alle kyrkjeleg tilsette.
2. Draktutvalet utarbeider nærare retningsliner for godkjenning av liturgiske klede. Dette gjeld både utsjånad og saksgang. Retningsliner vert framlagde på Kyrkjemøtet 1988.
3. Biskopen godkjenner liturgiske klede i samsvar med dei fastsette retningsliner.
4. Draktutvalet bør vera sett saman av kunstnarleg og liturgisk sakkunnige og representantar for brukarane. Utvalet vert knytt til Kyrkjeordningsrådet.
5. Spørsmål om innføring av nye draktmodellar vert lagde fram for Kyrkjemøtet etter tilråding frå Draktutvalet.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Gunnar Salomonsen

Desse hadde ordet:

Gunnar Salomonsen, Ivar Ramvi, Gunnar Lislerud, Bjørn Hareide.

Framsatte forslag

Ivar Ramvi hadde framlegg om formelle og redaksjonelle endringar i framlegget til vedtak.

Bjørn Hareide la fram forslag til vedtak som eit alternativ til komiteen sitt framlegg:

1. Kyrkjemøtet vedtek at den einskilde biskop inntil vidare skal godkjenne liturgiske klede i samsvar med brev frå Kyrkje- og undervisningsdepartementet, dagsett 9. oktober 1984, til biskopane.
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet etablere eit fagleg rådgjevande organ (samansett av kunstnarleg og liturgisk sakkunnige og representantar for brukarane) for spørsmål som gjeld liturgiske klede for alle kyrkjeleg tilsette.
3. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet utarbeide forslag til nærare retningsliner for godkjenning av liturgiske klede. Forslaget vert lagt fram for Kyrkjemøtet.

Komiteen meldte så at dei drog sitt eige framlegg attende til føremon for Hareide sitt framlegg.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet vedtek at den einskilde biskop inntil vidare skal godkjenne liturgiske klede i samsvar med brev frå Kyrkje- og undervisningsdepartementet, dagsett 9. oktober 1984, til biskopane.
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet etablere eit fagleg rådgjevande organ (samansett av kunstnarleg og liturgisk sakkunnige og representantar for brukarane) for spørsmål som gjeld liturgiske klede for alle kyrkjeleg tilsette.
3. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet utarbeide forslag til nærare retningsliner for godkjenning av liturgiske klede. Forslaget vert lagt fram for Kyrkjemøtet.

Vedtaket vart gjort med 41 røyster mot 35.

*

Sak KM 16/86: DEN NORSKE KIRKE OG LÆREN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 16.1 SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING
- Dokument 16.2 KIRKEDEPARTEMENTET'S BREV
AV 11/7-86 OM
FORSLAG OM OPPRETTELSE AV
ET EGET SELVSTENDIG LÆREORGAN
TIL BEHANDLING AV LÆRESAKER
- Dokument 16.3 DEN NORSKE KIRKE OG LÆREN
KIRKERÅDET'S UTTALELSE
AV 5.-7. DESEMBER 1985
- Dokument 16.4 NOU 1985:21
- DEN NORSKE KIRKE OG LÆREN

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Læreutvalgets utredning NOU 1985:21 - Den norske kirke og læren - gav bl.a. begrunnede forslag til opprettelse av et nytt organ til å forestå behandlingen av læresaker i vår kirke.

Kirkemøtet 1985 fikk en orientering om saken, men fordi utredningen var ute til høring, ønsket man ikke å ta stilling til konkrete detaljer.

Saken som her legges frem for Kirkemøtet, er en teologisk svært betydningsfull reform. Kirken får med dette et selvstendig organ med ansvar for læreavgjørelser.

I brev av 11/7-86 har Kirkedepartementet tatt opp spørsmålet om opprettelse av et eget, selvstendig læreorgan til behandling av læresaker. Kirkemøtets uttalelse om

dette spørsmål vil gi grunnlag for departementets videre behandling av saken. Andre spørsmål utredningen reiser, vil departementet ta opp senere.

I departementets brev gis det en oversikt med sammendrag av de høringsuttalelsene som er avgitt. Også Kirkerådet har hatt uttalelsene til vurdering. På bakgrunn av høringsuttalelsene har Kirkerådet fremmet forslag til vedtak i angjeldende sak.

Komiteens merknader

- a) Komiteen gir sin tilslutning til at det opprettes et læreorgan for Den norske kirke. Vi er enige i den grunnleggende forutsetning at de forvaltningsmessige konsekvenser av en lærebedømmelse trekkes av vedkommende forvaltningsmyndighet.
- b) Komiteen har vurdert om det i lovforslagets 2. ledd burde vært foretatt en ytterligere presisering f.eks. ved å føye til at medlemmene skal være forpliktet på den evangelisk-lutherske lære i samsvar med Den Hellige Skrift og vår kirkes bekjennelsesskrifter. Komiteen mener likevel at en slik formulering vil virke uheldig og avsvekke betydningen av § 67 i Lov om Den norske kirkes ordning som forplikter de kirkelige møter og råd til å utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære. Her er en tilsvarende presisering ikke gjort. Dessuten går forslaget her videre, idet det forplikter de enkelte medlemmer på den evangelisk-lutherske lære.

Ifølge komiteens oppfatning er det historisk tradisjon for at uttrykket "den evangelisk-lutherske lære" må innholdsbestemmes ut fra Den Hellige Skrift og vår kirkes bekjennelse. (Jfr. Christian V's Norske Lov 2-1, som fastsetter Den norske kirkes bekjennelsesskrifter.) Komiteen viser også til Læretalget utvalgets egen innholdsbestemmelse av dette begrep.
- c) Komiteen er enig om at det både bør være menn og kvinner i lærenemnda. Et mindretall på 3 påpeker at det er uhyre sjelden at dette uttrykkes i selve lovtekstene og finner det ikke nødvendig å lovfeste en slik ordning.
- d) Et mindretall i komiteen på 2 mener det bør være det samlede Bispemøtet, ikke hver enkelt biskop, som kan forelegge saker for lærenemnda (jfr. lovforslagets 3. ledd). Ettersom nemnda ikke bare skal behandle

personalsaker, men også andre saker med læremessige implikasjoner og av sentral betydning for kirken, kan det være nødvendig at Bispemøtet, som et samlet organ, fremmer disse sakene. Et flertall på 10 i komiteen følger utvalgets flertallsinnstilling, ikke minst for å markere at den enkelte biskop har et selvstendig tilsyns- og læreansvar.

Mindretallet har ikke ønsket å fremme eget forslag til vedtak på dette punkt.

- e) Det er enighet i komiteen om at når en nevner stillingsinnehavere som kan få personalsaker prøvd i lærenemnda, bør soknediakonen nevnes i tillegg til prest og kateket (jfr. lovforslagets 4. ledd). Dette er en naturlig konsekvens av Lov om diakontjenesten. Det er biskopen som vigslar dem til tjeneste etter en liturgi som i oppbygning er svært lik for alle disse stillingene, og de står alle under særlig tilsyn av biskopen.

Komiteen støtter videre Kirkerådets forslag om at uttrykket "offentlig ansatt" bør utgå. Dette vil sikre at søkere til offentlige stillinger kan komme med i prosedyren. På slutten av lovforslagets 4. ledd bør det tas med følgende tilføyelse: "Kirkelig ansatte og søkere til kirkelige stillinger."

- f) Komiteen går inn for at lærenemnda tiltres av en person som påklagede peker ut når lærenemnda behandler personalsaker. Etter komiteens mening bør dette tas med i forskriftene. En bør imidlertid ikke bruke uttrykket "tiltre", da det ikke er tale om at vedkommende skal ha stemmerett eller underskrive nemndas uttalelse. (Jfr. utvalgets innstilling, s. 151.)

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at det opprettes et læreorgan med oppgave å gi uttalelse i saker som gjelder den evangelisk-lutherske lære etter anmodning fra nærmere bestemte organer.

Læreorganet bør opprettes ved lov (ny § 56 i Kirkeordningsloven).

Kirkemøtet mener læreorganet bør betegnes Den norske kirkes lærenemnd (lovforslagets 1. ledd).

2. Kirkemøtet fremmer følgende forslag til ny paragraf

i lov av 29. april 1953 om Den norske kirkes ordning, § 56:

Den norske kirkes lærenemnd består av:

- a) Biskopene.
- b) Tre teologisk sakkyndige, hvorav de tre teologiske fakulteter oppnevner en hver.
- c) To teologisk sakkyndige, valgt av Kirkemøtet.
- d) Fire leke medlemmer, valgt av Kirkemøtet.

Nemndas medlemmer er forpliktet på den evangelisk-lutherske lære. De medlemmer som er nevnt i bokstavene b-d og deres personlige varamedlemmer, velges for 4 år. For øvrig gjelder § 4, tredje ledd, tilsvarende, dog slik at fritaksgrunnene alder og tjenestetid knytter seg til valgperiodens begynnelse. I nemnda skal både kvinner og menn være representert.

Nemnda gir uttalelse i saker som gjelder den evangelisk-lutherske lære etter anmodning av Kongen, Kirkemøtet eller en biskop.

I personalsaker vedrørende prester, kateketer og soknediakoner gir organet uttalelse om spørsmål som gjelder den evangelisk-lutherske lære etter anmodning av Kongen eller vedkommende biskop. Kongen kan bestemme at reglene i første punktum også skal gjelde for personalsaker vedrørende andre kirkelig ansatte og søkere til kirkelige stillinger.

Nemnda fastsetter de nærmere regler for sin virksomhet.

Kongen gir forskrifter til utfylling og gjennomføring av reglene i denne paragraf, herunder om behandlingen av personalsaker som nevnt i fjerde ledd.

- 3. Kirkemøtet mener at når lærenemnda behandler personalsaker, bør den påklagede ha anledning til å peke ut en person som kan bistå vedkommende i lærenemnda.
- 4. De nærmere forskrifter som må bli gitt til utfylling og gjennomføring av lovbestemmelsene, forutsettes sendt Kirkemøtet til behandling før de blir fastsatt av Kongen. Det samme gjelder spørsmålet om prosedyren ved ordinasjonsutsettelse/nektelse.

Kirkemøtet forutsetter også at nødvendige forskrifter for den forvaltningsmessige behandling av en læresak som tjenestesak etter en bedømmelse, blir utarbeidet og forelagt Kirkemøtet til uttalelse.

5. Kirkemøtet ber Kirkerådet følge opp arbeidet med de nødvendige forskrifter og spørsmålet om prosedyregler ved ordinasjonsutsettelse/nektelse.
6. Kirkemøtet er enig i at lærenemnda selv fastsetter sin arbeidsform og de nærmere regler for saksbehandling (ut over de regler som må fastsettes av Kongen).
7. Kirkemøtet forutsetter at det blir gitt budsjettmessig dekning for alle nødvendige utgifter til lærenemnda (herunder utgifter til sekretær(er)).

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Ole D. Hagesæther

Følgende hadde ordet:

Ole D. Hagesæther, Anders Jørgen Bjørndalen, Arvid H. Nergård, Svein Aage Christoffersen, Andreas Aarflot, Bjørn Bue, Ingemar Øberg, Andreas Andreassen, Bjørn Hareide, Gunnar Salomonsen, Abraham Brekne.

Fremsatte forslag

Anders Jørgen Bjørndalen fremsatte forslag til endring i vedtaksforslagets punkt 2, 4. avsnitt, der siste setning ønskes erstattet med:

I nemnda skal både kvinner og menn være medlemmer.

Arvid H. Nergård fremsatte forslag om endring i vedtaksforslagets punkt 2, 4. avsnitt, der første setning foreslås endres til:

Nemndas medlemmer er forpliktet på Den Hellige Skrift og Den norske kirkes bekjennelsesskrifter.

Ny behandling av saken ble kunngjort.

Abraham Brekne forlangte protokolltilførsel:

Alle saker som fremlegges til behandling i Kirke-
møtet, må være ledsaget av alle høringsuttalelser.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Ole D. Hagesæther

Følgende hadde ordet:

Ole D. Hagesæther.

Fremsatte forslag

Komiteen hadde fremlagt en bearbeidet innstilling på grunnlag av debatt og forslag under 1. gangs behandling. Følgende forandringer var foretatt:

I "Saksorienteringen"s 3. ledd var ordet "lære-
avgjørelse" erstattet med "lærebedømmelse".

I "Komiteens merknader" hadde avsnitt b fått
følgende ordlyd:

- b) Komiteen har i lovforslagets 2. ledd ønsket en ytterligere presisering av medlemmenes forpliktelse på den evangelisk-lutherske lære, slik at lovteksten viser til Den Hellige Skrift og vår kirkes bekjennelsesskrifter.

Komiteen vil fremheve at en slik tilføyelse i denne paragraf ikke må avsvkke den lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære, som de kirkelige møter og råd skal vise i sitt arbeid ifølge Kirkeordningslovens § 67.

Ifølge komiteens oppfatning er det historisk tradisjon for at uttrykket "den evangelisk-lutherske lære" må innholdsbestemmes ut fra Den Hellige Skrift og vår kirkes bekjennelse. (Jfr. Christian V's Norske Lov 2-1, som fastsetter Den norske kirkes bekjennelsesskrifter.) Komiteen viser også til Læreutvalgets egen innholdsbestemmelse av dette begrep.

Det er viktig for komiteen å understreke at begrepet har det samme innhold i begge sammenhen-

ger. Lærenemnda har imidlertid et så enestående og særskilt ansvar for kirkens lære at det vil være viktig både å understreke den personlige forpliktelse og uttrykkelig presisere hva som menes med den evangelisk-lutherske lære.

Komiteen hadde tilføyd et nytt avsnitt til slutt i sine merknader:

- g) Komiteen finner ikke grunn til her å ta opp til vurdering hvorledes selve saksbehandlingen i lærenemnda bør foregå. Komiteen ser det heller ikke nødvendig nå å vurdere reglene for den prosedyre som må følges ved fremme av saker. Dette forutsetter vi Kirkemøtet vil få til behandling av departementet på et senere tidspunkt før forskrifter blir gitt til utfylling og gjennomføring av lovbestemmelsene.

Forslagsstillerne trakk de endringsforslag som var fremsatt under 1. gangs behandling.

Komiteens justerte forslag til vedtak ble deretter tatt opp til votering.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at det opprettes et læreorgan med oppgave å gi uttalelse i saker som gjelder den evangelisk-lutherske lære etter anmodning fra nærmere bestemte organer.

Læreorganet bør opprettes ved lov (ny § 56 i Kirkeordningsloven).

Kirkemøtet mener læreorganet bør betegnes Den norske kirkes lærenemnd (lovforslagets 1. ledd).

2. Kirkemøtet fremmer følgende forslag til ny paragraf i Lov av 29. april 1953 om Den norske kirkes ordning, § 56:

Den norske kirkes lærenemnd består av:

- a) Biskopene.

- b) Tre teologisk sakkyndige, hvorav de tre teologiske fakulteter oppnevner en hver.
- c) To teologisk sakkyndige, valgt av Kirkemøtet.
- d) Fire leke medlemmer, valgt av Kirkemøtet.

Nemndas medlemmer er forpliktet på den evangelisk-lutherske lære, slik den er begrunnet i Den Hellige Skrift og uttrykt i Den norske kirkes bekjennelsesskrifter. De medlemmer som er nevnt i bokstavene b-d og deres personlige varamedlemmer, velges for 4 år. For øvrig gjelder § 4, tredje ledd, tilsvarende, dog slik at fritaksgrunnene alder og tjenestetid knytter seg til valgperiodens begynnelse. Nemnda skal ha medlemmer av begge kjønn.

Nemnda gir uttalelse i saker som gjelder den evangelisk-lutherske lære etter anmodning av Kongen, Kirkemøtet eller en biskop.

I personalsaker vedrørende prester, kateketer og soknediakoner gir organet uttalelse om spørsmål som gjelder den evangelisk-lutherske lære etter anmodning av Kongen eller vedkommende biskop. Kongen kan bestemme at reglene i første punktum også skal gjelde for personalsaker vedrørende andre kirkelig ansatte og søkere til kirkelige stillinger.

Nemnda fastsetter de nærmere regler for sin virksomhet.

Kongen gir forskrifter til utfylling og gjennomføring av reglene i denne paragraf, herunder om behandlingen av personalsaker som nevnt i fjerde ledd.

- 3. Kirkemøtet mener at når lærenemnda behandler personalsaker, bør den påklagede ha anledning til å peke ut en person som kan bistå vedkommende i lærenemnda.
- 4. De nærmere forskrifter som må bli gitt til utfylling og gjennomføring av lovbestemmelsene, forutsettes sendt Kirkemøtet til behandling før de blir fastsatt av Kongen. Det samme gjelder spørsmålet om prosedyren ved ordinasjonsutsettelse/nektelse.

Kirkemøtet forutsetter også at nødvendige forskrif-

ter for den forvaltningsmessige behandling av en læresak som tjenestesak etter en bedømmelse, blir utarbeidet og forelagt Kirkemøtet til uttalelse.

5. Kirkemøtet ber Kirkerådet følge opp arbeidet med de nødvendige forskrifter og spørsmålet om prosedyregler ved ordinasjonsutsettelse/nektelse.
6. Kirkemøtet er enig i at lærenemnda selv fastsetter sin arbeidsform og de nærmere regler for saksbehandling (ut over de regler som må fastsettes av Kongen).
7. Kirkemøtet forutsetter at det blir gitt budsjetmessig dekning for alle nødvendige utgifter til lærenemnda (herunder utgifter til sekretær(er)).

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 17/86: VISITASREGLEMENTET

SAKSDOKUMENT:

Dokument til Kyrkjemøtet

- Dokument 17.1 SAMANDRAG
SAKORIENTERING
KYRKJERÅDET SI TILRÅDING
- Dokument 17.2 VISITASREGLEMENT
FOR DEN NORSKE KIRKE
Utferdiget ved kongeleg
resolusjon av 23de juli 1909
- Dokument 17.3 FORSLAG TIL
NYTT VISITASREGLEMENT
FOR DEN NORSKE KIRKE
Vedtatt av Bispemøtet
som sak BM 3/85
Sendt fra Kirkedepartementet
24/5-85 til høring
- Dokument 17.4 VISITASREGLEMENTET
Bispemøtets protokollat
i sak BM 2/86
med vedlegg:
Forslag til
nytt visitasreglement
- Dokument 17.5 VISITASREGLEMENT
FOR DEN NORSKE KIRKE
Brev fra Kirkedepartementet
av 16/7-86

Andre dokument

Skriv frå res.kap. Andreas Andreassen i Ankenes preste-
gjeld, dagsett 30/10-86, med resultat av ei rundspørjing
mellom prestane i Sør-Hålogaland.

INNSTILLING FRÅ KOMITE C:

Saksutgreiing

Før nytt visitasreglement for Den norske kyrkja vert fastsett ved kongeleg resolusjon, har Kyrkjedepartementet i skriv, dagsett 10. juli 1986, bede om fråsegn frå Kyrkjemøtet.

Merknader frå komiteen

- a) Saka har vore så grundig gjennomdrøfta at komiteen berre vil gjere framlegg om mindre endringar i § 6, siste avsnitt.
- b) Det er viktig at den praktiske tilretteleggjinga av visitasen gjer det mogeleg for biskopen å ta vare på det åndelege tilsynsansvaret andsynes kyrkjelydar og tilsette.
- c) Ein visitas kan vanskeleg ta vare på dette åleine. Komiteen vil difor streke under at det som skjer i visitasen vert ledd i ein meir kontinuerleg kontakt, særleg når det gjeld personalomsorg.
- d) I skrivet frå Kyrkjedepartementet (Dok. 17.5) vert Kyrkjemøtet særskilt invitert til å vurdere visitasfrekvensen. Frå kyrkjelydane sin synsstad ville det ha vore ynskjeleg med kortare tid mellom visitasane, jamvel om komiteen er klår over at visitas kvart åttande år kan vere ei høg målsetting i nokre bispedøme. Komiteen vil difor rå til at det ikkje vert gjort endringar i § 1 i Bispemøtet sitt framlegg.

Situasjonen kan betrast ved at einskilde bispedøme vert delte.
- e) Komiteen vil gje uttrykk for glede over § 2 i framlegget - om prostevitjing mellom visitasane, og vovnar at retningslinjer kan leggjast fram for Kyrkjemøtet så snart råd er. Vi er samde i det § 4 seier om tidfestinga av visitasen og fastsetjinga av program.
- f) Der skulevitjing går inn i programmet, lyt skuleleiinga så tidleg som råd er få melding, slik at permisjonar for lærarar, innbydingar m.v. kan ordnast i god tid. Komiteen gjer difor framlegg om eit par mindre endringar i § 6 c, siste avsnitt, der ein og bør ta med skuleleiinga i kommunen som adressat for ei slik melding.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet seier seg samd i det framlegget til visitasreglement for Den norske kyrkja som er lagt fram frå Bispemøtet våren 1986 med fylgjande ordlyd av § 6 c, siste avsnitt:

"Skolegudstjeneste kan holdes samlet for flere skoler eller bare for en skole, ett klassetrinn eller en skoleklasse. Klassebesøk kan omfatte besøk i en eller flere klasser eller samlet for ett klassetrinn.

I god tid avgjør biskopen omfang og opplegg i samråd med vedkommende skole(r), kommunens skolemyndigheter og den (de) som har tilsynet med kristendomsundervisningen på vedkommende skole(r)."

2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet om å utarbeide framlegg til nærare retningslinjer for prostevitjing og leggje dette fram for Kyrkjemøtet.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Arne Hjelle

Desse hadde ordet:

Arne Hjelle, Andreas Andreassen, Georg Hille, Gunnar Kartveit, Per Oskar Kjølaas.

Endringsframlegg

Andreas Andreassen ynskte eit tillegg til vedtaket:

Av hensyn til menighetenes behov fastsettes visitashyppighet til hvert 6. år.

Gunnar Kartveit hadde dette endringsframlegget:

Ny § 6:

Visitasen bør inneholde:

Kontakt med skolen ... (Vidare som framlagd § 6 c).

Framlagd § 6 a og b, § 7 og § 8 endrar nummering tilsvarande.

Votering

Andreassen sitt framlegg vart teke opp til votering og fekk 6 røyster.

Framlegget fell.

Kartveit sitt framlegg vart teke opp til votering og fekk 10 røyster.

Framlegget fell.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet seier seg samd i det framlegget til visitasreglement for Den norske kyrkja som er lagt fram frå Bispemøtet våren 1986 med fylgjande ordlyd av § 6 c, siste avsnitt:

"Skolegudstjeneste kan holdes samlet for flere skoler eller bare for en skole, ett klassetrinn eller en skoleklasse. Klassebesøk kan omfatte besøk i en eller flere klasser eller samlet for ett klassetrinn.

I god tid avgjør biskopen omfang og opplegg i samråd med vedkommende skole(r), kommunens skolemyndigheter og den (de) som har tilsynet med kristendomsundervisningen på vedkommende skole(r)."

-
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet om å utarbeide framlegg til nærare retningslinjer for prostevitjing og leggje dette fram for Kyrkjemøtet.

Vedtaket var samrøystes.

*

VEDLEGG:

FORSLAG TIL
VISITASREGLEMENT FOR DEN NORSKE KIRKE
etter Kirkemøtets behandling av saken:

- § 1: Hvert sokn skal normalt visiteres av biskopen hvert 8. år. Visitasen holdes samlet for alle sokn i et prestegjeld. I særlige tilfelle kan den omfatte bare ett sokn.

Det kan holdes egen visitas ved norsk kirke i utlandet, ved døvemenighet, og ved militærforlegning, sykehus, institusjon, fengsel m.v. med egen tilsatt prest eller annen ordnet kirkelig tjeneste.

- § 2: Visitas utføres av biskop eller fungerende biskop. Prosten følger biskopen under visitasen, og utfører de oppgaver som pålegges av biskopen.

Biskopen kan pålegge en stiftskapellan å bistå ved visitasen som biskopens sekretær.

Prosten skal foreta prostebesøk i soknene mellom visitasene, etter nærmere retningslinjer, fastsatt av Kirkemøtet.

- § 3: (Biskopens forkynner- og læreansvar pålegger ham å utøve tilsyn med og dra omsorg for hele menigheten.) Biskopen skal derfor ved visitas legge vekt på forkynnelsen av Guds ord for menigheten, drøftelse med menighetsrådene og samtale med de ansatte. Ved dette skal biskopen gi støtte til menighetens virksomhet og styrke fellesskapet i menigheten. Sammen med menighetsråd og ansatte skal biskopen under visitasen gå inn i et felles arbeid for å prøve menighetslivet på Guds ord og vår kirkes bekjennelse, og inspirere til frimodighet og fornyelse.

- § 4: Tidspunkt for visitasen fastsettes senest 6 måneder på forhånd, etter samråd med menighetsråd, sokneprest og prost. Biskopen utber seg de forhåndsmeldinger han finner hensiktsmessig.

Program for visitas utarbeides av biskopen etter at saken har vært forelagt menighetsråd(ene),

soknepresten og prosten. Menighetsråd(ene) skal gi menighetens ansatte anledning til å uttale seg om programmet.

Endelig program for visitasen fastsettes av biskopen senest 2 måneder på forhånd.

§ 5: Visitasen skal ha disse innholdselementer:

a) Gudstjenester

Det skal holdes en gudstjeneste ved biskopen og en gudstjeneste ved (en av) menighetens prest(er).

Er det bare en kirke i prestegjeldet, kan de to gudstjenester slås sammen. Er det flere prester i prestegjeldet, avgjør biskopen hvem som skal ha gudstjenesten. Der det er flere kirker, kan det holdes en gudstjeneste i hver kirke.

Biskopen avgjør om det skal feires nattverd i gudstjenestene.

b) Møte med menighetsrådet/
menighetsrådene

Biskopen skal ha møte med menighetsrådet/menighetsrådene.

Der forholdene ligger til rette for det, kan biskopen ha eget møte med hvert menighetsråd.

Det avsettes god tid til drøftelser, og det legges vekt på å gjøre menighetsrådenes anliggender til utgangspunkt for samtalen.

Biskopen kan innby andre som kan tenkes å ha betydning for drøftelsene til å delta i dette møtet.

c) Møte med de ansatte

Biskopen skal ha eget møte med de ansatte i menigheten. I de tilfeller det er ønskelig og naturlig, kan det holdes flere møter med de ansatte. Møtet kan holdes for alle ansatte samlet eller for en mindre gruppe. Unntaksvis kan frivillige medarbeidere innbys til å delta.

Det må gis anledning til personlige samtaler mellom biskopen og de ansatte.

I prestegjeld hvor det er tilsatt egen prest ved sykehus og fengsel eller det er en annen kirkelig tjeneste ved slike institusjoner, skal det i visitasprogrammet inngå et eget besøk på vedkommende tjenestested. Der det er ønskelig, kan det i stedet berammes egen visitas.

d) Møte med lærerne

Biskopen skal innby til et lærermøte. Det kan omfatte alle lærerne i prestegjeldet/soknet, lærerne ved en skole eller bare lærerne i kristendomskunnskap.

e) Visitasforedrag

Under visitasen skal biskopen holde et visitasforedrag. I dette skal biskopen formidle sine inntrykk fra menighetens liv og virksomhet, og gi råd for det videre arbeid og inspirere til fortsatt innsats. Visitasforedraget holdes ved den gudstjeneste biskopen forretter, på kunngjøringenes plass eller ved gudstjenestens avslutning. Visitasforedraget kan også holdes på et særskilt møte. Etter foredraget kan det gis anledning til samtale.

§ 6: Visitasen kan (ha disse innholdselementer:)

a) Kontakt med menighetsarbeidet

Biskopen skal under visitas ha sin oppmerksomhet henvendt på menighetslivet, og gjøre seg kjent med virksomheten i menigheten. Dette bør ikke bare skje gjennom kontakt med menighetens organer og ansatte, men også gjennom deltakelse i det praktiske menighetsarbeid, herunder besøk på institusjoner, kontakt med ledere og representanter for det frivillige kristelige arbeid i menigheten, e.l.

Biskopen avgjør i samråd med menighetsrådene omfang, form og innhold av slik kontakt. Det legges vekt på menighetens ønsker og

biskopens egen prioritering. Biskopen kan velge å gjøre seg kjent med en eller flere av de ansattes arbeidsområder og arbeidsformer, eller med aktiviteter på ulike sektorer av menighetsarbeidet.

b) Kontakt med kommunen

Biskopen kan anmode om at det holdes et møte mellom representanter for kommune og menighetsråd.

På møtet drøftes spørsmål som kommunen, menighetsråd(ene) eller biskopen ønsker å ta opp.

c) Kontakt med skolen

Kontakten med skolen gjelder først og fremst de skoler som er omfattet av Lov om grunnskolen.

Biskopen kan holde skolegudstjeneste eller avlegge besøk i en eller flere klasser. Unntaksvis kan flere arrangement inngå.

Skolegudstjeneste kan holdes samlet for flere skoler eller bare for en skole, ett klassetrinn eller en skoleklasse. Klassebesøk kan omfatte besøk i en eller flere klasser eller samlet for ett klassetrinn.

I god tid avgjør biskopen omfang og opplegg i samråd med vedkommende skole(r), kommunens skolemyndigheter og den (de) som har tilsynet med kristendomsundervisningen på vedkommende skole(r).

§ 7: I hvert bispedømme skal referat fra biskopens visitaser samles i en visitasprotokoll. Ansvar for protokollen og utarbeidelse av referat fra hver visitas tilligger biskopen. Biskopen kan gi prosten eller stiftskapellanen i oppdrag å utarbeide referat fra visitasen.

I referat fra visitasen skal det redegjøres for visitasprogrammet, de spørsmål som er blitt drøftet og de synspunkter som er fremkommet.

Utskrift av protokollen sendes til bispedømmerådet, prosten, soknepresten, menighetsrådet og kommunen. Menighetsrådet avgjør om referatet også skal sendes til andre instanser, f.eks. de ansatte, utvalg e.l.

Utskrift av bispedømmets visitasprotokoll sendes hvert år til departementet sammen med biskopens årsmelding.

- § 8: Biskop, prost og stiftskapellan tilstås skyss- og kostgodtgjørelse under visitasen.

*

Sak KM 18/86: VALGPERIODEN FOR
MENIGHETSRAÐ

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 18.1 SAMMENDRAG
KIRKERÅDET's ANBEFALING
SAKSORIENTERING

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Ved menighetsrådsvalget i 1985 viser gjennomsnittet at 3 av 4 medlemmer er nye. I landsoversikten er det en del forskjell mellom bispedømmene når det gjelder utskiftning av medlemmer ved valget. I Hamar har fornyelsen slått sterkest ut. Der har menighetsrådene fått 79% nye medlemmer. Borg, Agder og Nidaros har alle fått 76-77% nye. Oslo, Tunsberg, Møre og Sør-Hålogaland har skiftet ut 70-72%. I Nord-Hålogaland og Bjørgvin er kontinuiteten best bevart med ca. 67% nye medlemmer.

Erfaringer tyder derfor på at svært mange anser det for tilstrekkelig lenge å sitte i et menighetsråd i en 4-års periode. Det betyr at mange finner det vanskelig å si ja til gjenvalg, noe som går ut over kontinuiteten i arbeidet.

Årsakene til denne utskiftning synes å være flere. Utbygging av virksomheten i de kirkelige råd har nødvendigvis medført en økt belastning på de valgte rådsmedlemmer. Økningen i saksmengde har ikke vært fulgt opp med sekretærhjelp m.v. Dette, sammen med en generell tendens i samfunnet til at man vegrer seg for å påta seg tillitsverv - spesielt dersom man ikke får beslutningsmyndighet, virker inn på rekrutteringen.

Det er videre rimelig å anta at valgperiodenes lengde kan ha betydning i denne sammenheng. Dersom en kortere

valgperiode kan bidra til større vilje til å påta seg verv og til å fremme kontinuiteten i rådet, kan muligheten for en endring drøftes.

Valgperioden for menighetsråd kan ses i sammenheng med ulike andre spørsmål knyttet til selve valgordningen.

Komiteens merknader

Komiteen har drøftet saken og vil særlig fremholde at:

- Menighetsrådene sliter i de fleste tilfelle med en stor saksmengde.
- Menighetsrådene mangler stort sett sekretærhjelp til å forberede saker og iverksette vedtak fattet i menighetsrådene.
- Menighetsrådsmedlemmene opplever i mange tilfelle manglende respons fra både menigheten og nærmiljøet for øvrig på viktigheten av det arbeid menighetsrådet utfører.
- Mangel på kontinuitet blant de valgte medlemmer av menighetsrådene kan føre til en faktisk overføring av myndighet fra råd og til embete. For korte funksjonsperioder for menighetsrådene vil også kunne medføre det samme.

Vurdering

Komiteen har vurdert en valgordning for menighetsråd som hvert annet år fører til utskiftning av halvparten av de valgte medlemmene i menighetsrådet. Med en slik ordning vil også hvert medlem i likhet med nåværende ordning sitte i 4 år om gangen.

Komiteens flertall (10) finner ikke å kunne anbefale en slik ny valgordning. Flertallet legger vekt på de praktiske vanskeligheter en slik ny valgordning ville innebære. Gevinsten vil ikke stå i forhold til vanskelighetene. Det ville være en fare for at en nyordning kunne gi en oppfordring om bare å sitte i til sammen 4 år. Selv om kontinuiteten kunne bli bedre, ville man ikke få nyttiggjort seg den enkeltes erfaring på en bedre måte enn i dag. Det ville også måtte anvendes flere ressurser i opplæringen av nye menighetsrådsmedlemmer i rådsarbeidet. Flertallet ser det slik at den beste måten å sikre kontinuiteten i et menighetsråd på og lengden av den enkeltes engasjement i rådet, er å gi menighetsrå-

dene ordentlige arbeidsforhold. Det er spesielt viktig å sørge for sekretærhjelp.

Komitens mindretall (3) vil gå inn for nyordningen som fører til at bare inntil halvparten av medlemmene vil kunne gå ut samtidig. En nyordning vil styrke kontinuiteten. Det vil også være positivt at kirkesaker etter nyordningen kommer i fokus hvert annet år i forbindelse med valg. Mindretallet ser, i likhet med flertallet, at økt sekretærhjelp vil bedre kontinuiteten. Sekretærhjelp vil også kunne motivere medlemmene til å sitte lenger og til å gjøre et kvalitativt bedre arbeid, men finner at dette ikke er tilstrekkelig. En ny valgordning, som skissert, bør innføres.

Hele komiteen vil for øvrig få frem at opplevelsen av Guds kall til tjeneste i menighetsrådet vil bidra til pågangsmot og utholdenhet.

Komiteen har også vurdert nødvendigheten av å få frem nytt materiale for vurdering av valgordningen, f.eks. ved et omfattende spørreskjema eller intervju-undersøkelse.

Her har komiteen kommet til at man ikke uten videre vil gå inn for en undersøkelse. Man må vurdere nøye den informasjon som man kan forvente å få ut i forhold til den kostnad undersøkelsen vil medføre.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ser den nåværende ordning med valg på menighetsråd hvert fjerde år som den mest hensiktsmessige i dagens situasjon.
2. Kirkemøtet vil under henvisning til sitt vedtak i sak KM 9/85, pkt. 2, gjenta betydningen av at menighetsrådene sikres tilstrekkelig sekretærhjelp over de kommunale kirkebudsjetter til forberedende og iverksettende arbeid.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Bjørn Hareide

Følgende hadde ordet:

Bjørn Hareide, Olav Bønes, Gunnar Salomonsen, Anne Liv

Reistad, Andreas Andreassen, Ludvig Johan Bakkevig,
Georg Hille.

Fremsatte forslag

Anne Liv Reistad fremmet følgende forslag som alternativ til komiteens forslag til punkt 1:

Kirkemøtet mener en valgordning for menighetsråd, som hvert annet år fører til utskiftning av halvparten av de valgte medlemmene i menighetsrådet, er nødvendig for å sikre kontinuitetet i menighetsrådenes arbeid.

Med en slik ordning vil også hvert medlem, i likhet med nåværende ordning, sitte i 4 år om gangen.

Votering

Anne Liv Reistads forslag ble tatt opp til votering og fikk 11 stemmer.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet ser den nåværende ordning med valg på menighetsråd hvert fjerde år som den mest hensiktsmessige i dagens situasjon.
2. Kirkemøtet vil under henvisning til sitt vedtak i sak KM 9/85, pkt. 2, gjenta betydningen av at menighetene sikres tilstrekkelig sekretærhjelp over de kommunale kirkebudsjetter til forberedende og iverksettende arbeid.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 19/86: KIRKENS INNVANDRERARBEID

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 19.1 SAMMENDRAG
SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET's ANBEFALING

INNSTILLING FRA KOMITE C:

Saksorientering

I de senere år er Norge i stadig større grad for kortere eller lengre tid blitt hjemland for utenlandske borgere. Denne nye gruppen representerer stor bredde når det gjelder miljøbakgrunn, kultur, utdanning og religion.

Ut fra deres grunner for å komme til Norge, deles innvandrerne i forskjellige grupper. Innvandrerbegrepet innbefatter også asylsøkere, flyktninger og utdanningsøkende. Innen hver av disse gruppene finnes store forskjeller når det gjelder sosiale og økonomiske forhold.

Den norske kirke har engasjert seg i innvandrerspørsmål i form av uttalelser overfor norske myndigheter og ved ulike typer arbeid på bispedømme- og menighetsplan.

Behovet for et spesielt arbeid med innvandrerspørsmål i sentralkirkelig sammenheng er blitt drøftet og påpekt fra ulike hold.

Komiteens merknader

Komiteen har drøftet de forskjellige innvandrergruppers egenart og ulike situasjon i Norge. Den har også satt søkelyset på prinsipielle og praktiske sider ved et kirkelig engasjement for disse gruppene og på denne bakgrunn har komiteen drøftet behovet for et sentralkirkelig arbeid med innvandrerspørsmål.

Den norske kirke ønsker å komme alle innvandrergruppene i møte, slik den ønsker det for hele det norske folk.

Komiteen vil derfor særlig fremholde at:

- Kirken har et ansvar overfor alle de innvandrerne som kommer fra en kristen kultur og må gi dem som ønsker det en plass og et hjem i kirke og menighetsliv.
- Når det gjelder innvandrere med en annen religion, er kirken både stilt overfor utfordringen med å fremme respekt og forståelse på tvers av tradisjoner og livsyn, og å vitne om Kristus i ord og gjerning. Evangelisering og sosialt/diakonalt arbeid må få stå side om side.
- Innvandrerne må møtes på deres egne premisser, og dialog og brobygging vil være viktige utfordringer i denne sammenhengen. I bestrebelsene på å integrere innvandrerne i det norske samfunnet må forholdene legges til rette for at de kan bevare sin identitet og kulturelle egenart.

Behovet for språkopplæring, både når det gjelder morsmål og norsk, må understrekes.

Med sine erfaringer, skikker og livsmønster for øvrig, har innvandrerne verdifulle impulser og verdier å formidle til det norske samfunnet.

- Gjennom lokalmenighetene har kirken et godt kontaktnett for å møte innvandrerne. Den enkelte menighet må få inspirasjon og kunnskap til å gå inn i denne utfordringen, og gis frimodighet til å ta kontakt med og vise åpenhet overfor innvandrerne. Videre må menighetene aktivt søke å motarbeide den diskriminering og skepsis disse grupper ofte møter.
- Både sentralt og lokalt må kirken engasjere seg i kampen for innvandrernes menneskeverd og mot rasistiske og diskriminerende holdninger og handlinger i den norske befolkning.
- Innvandringen til Norge representerer viktige utfordringer innenfor et bredt spekter av oppgaver som teologisk refleksjon, diakonal praksis, sosial-etisk arbeid og evangelisering. Arbeidet på lokalt og regionalt plan trenger samordning og inspirasjon. Om disse behov skal imøtekommes, må engasjementet på sentralkirkelig hold trappes opp i vesentlig grad.

Det overordnede målet må være at det så snart som mulig opprettes et eget organ og stilling for dette.

Frivillige organisasjoner utfører et viktig arbeid blant innvandrerne. Deres erfaringer vil også kunne berike utviklingen av et innvandrerarbeid i tilknytning til norske menigheter.

På grunn av de trange økonomiske rammer som Kirkerådet arbeider innenfor, må det imidlertid i første omgang finnes frem til midlertidige løsninger.

Siden Oslo bispedømmeråd allerede har egen innvandrerkonsulent og et omfattende arbeid på dette feltet, vil den mest nærliggende løsningen være at det inngås et samarbeid mellom bispedømmerådet, Mellomkirkelig Råd og Kirkerådet. Det anses som rimelig at det arbeid som Oslo bispedømmeråds konsulent utfører av sentralkirkelige oppgaver, på vegne av Kirkerådet, blir kompensert økonomisk overfor bispedømmerådet. Ved et slikt nærmere avtalt samarbeid kan flere sentralkirkelige utfordringer ivaretas enn det som nå er tilfellet.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet ber bispedømmerådene om å bistå menighetene i innvandrerarbeidet, eventuelt gjennom opprettelse av egne innvandrerrutvalg.
2. Behovet for et øket sentralkirkelig engasjement med innvandrerspørsmål er presserende. Kirkemøtet vil derfor oppfordre Kirkerådet til å arbeide for at det opprettes et eget organ i Kirkerådet som kan ivareta disse oppgavene.
3. I påvente av et eget sentralkirkelig arbeid med innvandrerspørsmål ber Kirkemøtet Kirkerådet om å henvende seg til Oslo bispedømmeråd for å få i stand et samarbeid mellom bispedømmerådet, Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd. Intensjonene med et slikt samarbeid vil være at enkelte sentralkirkelige oppgaver på dette feltet kan bli ivaretatt allerede nå.
4. For å samordne og videreutvikle kirkens arbeid med innvandrerspørsmål bes Kirkerådet om i samarbeid med andre instanser, å ta initiativ til en landsomfattende konsultasjon innen utgangen av 1988.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Kristin Fæhn

Følgende hadde ordet:

Kristin Fæhn, Per Oskar Kjølaas, Trond Bakkevig, Gunnar Lislerud, Arvid H. Nergård.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kirkemøtet ber bispedømmerådene om å bistå menighetene i innvandrerarbeidet, eventuelt gjennom opprettelse av egne innvandrerrutvalg.
2. Behovet for et øket sentralkirkelig engasjement med innvandrerspørsmål er presserende. Kirkemøtet vil derfor oppfordre Kirkerådet til å arbeide for at det opprettes et eget organ i Kirkerådet som kan ivareta disse oppgavene.
3. I påvente av et eget sentralkirkelig arbeid med innvandrerspørsmål ber Kirkemøtet Kirkerådet om å henvende seg til Oslo bispedømmeråd for å få i stand et samarbeid mellom bispedømmerådet, Kirkerådet og Mel-lomkirkelig Råd. Intensjonene med et slikt samarbeid vil være at enkelte sentralkirkelige oppgaver på dette feltet kan bli ivaretatt allerede nå.
4. For å samordne og videreutvikle kirkens arbeid med innvandrerspørsmål bes Kirkerådet om i samarbeid med andre instanser, å ta initiativ til en landsomfattende konsultasjon innen utgangen av 1988.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 20/86: KIRKEN OG SAMENE

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 20.1 SAMMENDRAG
SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

Dokument 20.2 VEDLEGG:
KIRKEN OG SAMENE
- BETENKNING
TIL KIRKEMØTET 1986

Øvrige dokumenter

- Beslutning foretatt på Nord-nordisk prestemøte i Øvertorrio, Finland, 28. august 1986
- Diverse

INNSTILLING FRA KOMITE C:

Saksorientering

Det pågår for tiden omfattende offentlige utredninger om samiske samfunnsforhold i regi av Samerettsutvalget og Samekulturutvalget. Også samiske organisasjoner arbeider med slike emner, og samer i og utenfor disse organisasjonene er opptatt av spørsmål som rører ved samisk identitet, rettighets- og kulturspørsmål over et vidt spekter. Dette arbeidet pågår også på fellesnordisk plan.

Den samisktalende befolkning i Norge representerer vesentlig tre dialektformer; nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.

Den norske kirke har blant sine medlemmer også de aller fleste samer. 10-12 000 av disse har en samisk dialekt som sitt første språk. Fra begynnelsen av 1700-tallet har kirken hatt en kontinuerlig virksomhet blant den

samiske befolkning. Den norske kirke har søkt å møte den samiske befolkningen med Guds ord på deres eget språk.

Norges Samemisjon har gjennom forkynnelse, diakoni og undervisning gjort en stor innsats for å bevare samisk språk og kultur. Også Den evangelisk-lutherske frikirke har i en årrekke gjort en betydelig innsats på dette feltet.

Til tross for dette må en konstatere at kirken ikke har maktet å oppfylle sin forpliktelse. Fra kirkelig side og fra samiske organisasjoner er det flere ganger blitt påpekt at det er behov for en sterk opptrapping av det kirkelige arbeidet i de samiske menigheter og blant samer for øvrig.

Komiteens merknader

På bakgrunn av den fremlagte innstilling, en orientering om den historiske bakgrunn og om de aktuelle forhold har komiteen drøftet de forskjellige sider ved kirkens arbeid blant den samiske befolkningen for øvrig.

Komiteen vil særlig fremholde at:

- Det er av avgjørende betydning at kirken fortsatt og i økt grad kan betjene de samiske menigheter og den samisktalende befolkning for øvrig på deres eget språk.
- Kirken bør gi sin støtte til Samekulturutvalgets forslag om en samisk språklov. En slik språklov vil ha stor betydning for å sikre at samisk språk og kultur kan overleve og utvikle seg.
- Tilbudet på samisk litteratur er svært dårlig, og det som finnes er stort sett på en gammel rettskriving som barna og de unge har store vanskeligheter med å lese. Det er derfor et stort behov for undervisningsmaterieell på samisk for den kirkelige undervisning.
- Det Norske Bibelselskap har vedtatt å sette i gang arbeid med en ny bibeloversettelse til samisk. Det er viktig at dette arbeidet kommer i gang nå. Det planlegges en ny nordsamisk salmebok. Dette arbeidet må så snart som mulig løses i samarbeid med de samiske menigheter.
- Arbeidet som er i gang med oversettelse av Bibeldeler på sørsamisk, bør gis prioritet.

- Når det gjelder den kirkelige betjening, er det nødvendig å styrke undervisningssektoren med samisktalende kateketer. Det er også viktig å legge forholdene bedre til rette for andre stillingskategorier som f.eks. diakontjenesten. Videre er det nødvendig å ta opp til ny vurdering behovet for samiskopplæring for prester i andre menigheter enn de med samisk majoritet.
- Det er viktig å styrke den kirkelige tjeneste både blant samer i byene og blant spredtboende samer.
- Det må satses på rekruttering av samisktalende ungdom til kirkelig utdanning og tjeneste.
- I alt arbeid for å styrke kirkens engasjement i den samiske befolkningen må en ta sikte på å nå samtlige av de tre samiske dialektgrupper.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber om at Kirkedepartementet i samarbeid med Kirkerådet, oppnevner et utvalg til å utrede prinsipielle og praktiske spørsmål vedrørende Den norske kirkes arbeid i den samiske befolkningen. Utvalget skal også vurdere hvilke tiltak som er nødvendige for å styrke det kirkelige arbeidet i de samiske menigheter, for andre menigheter med samisk befolkning, for spredtboende samer og for samer i byene. Kirkemøtet henstiller til Kirkedepartementet om å finansiere utvalgets arbeid.

Utvalget bør oppnevnes etter forslag fra bispedømmerådene i Nord-Hålogaland (3 medlemmer), Sør-Hålogaland (2 medlemmer) og Nidaros (2 medlemmer). Utvalget bør ha samisk representasjon.

Utvalget legger frem sin innstilling for Kirkemøtet, om mulig i 1988.

2. Kirkemøtet støtter søknaden fra Nord-Hålogaland bispedømmeråd om opprettelse av en konsulentstilling for samiske saker.
3. Kirkemøtet støtter også søknaden fra Nord-Hålogaland bispedømmeråd om ekstraordinær bevilgning til opprettelse av flere kateketstillinger i samisktalende menigheter.
4. Kirkemøtet ber Kirkedepartementet utvirke at Det

Norske Bibelselskap bevilges økonomiske midler til en ny nordsamisk bibeloversettelse.

5. Arbeidet med utgivelse av Bibel-deler på sørsamisk må bli tilgodesett med de nødvendige midler og behovet for Bibel-deler på lulesamisk må imøtekommes.
6. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet utvirke at det utarbeides materiell for den kirkelige undervisningen på samisk.
7. Kirkemøtet oppfordrer til en generell økning av bok-utgivelser av ulike typer kristen litteratur på de samiske dialekter, eventuelt i samarbeid med Den svenske og/eller finske kirke.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Arvid H. Nergård

Følgende hadde ordet:

Arvid H. Nergård, Nanna Treschow, Gunnar Lislerud, Berit Frøydis Svineng, Ole D. Mjøs, Ragnhild Veiteberg, Per Oskar Kjølaas, Ingemar Øberg, Fredrik Grønningsæter.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

1. Kirkemøtet ber om at Kirkedepartementet i samarbeid med Kirkerådet, oppnevner et utvalg til å utrede prinsipielle og praktiske spørsmål vedrørende Den norske kirkes arbeid i den samiske befolkningen. Utvalget skal også vurdere hvilke tiltak som er nødvendige for å styrke det kirkelige arbeidet i de samiske menigheter, for andre menigheter med samisk befolkning, for spredtboende samer og for samer i byene. Kirkemøtet henstiller til Kirkedepartementet om å finansiere utvalgets arbeid.

Utvalget bør oppnevnes etter forslag fra bispedømmerådene i Nord-Hålogaland (3 medlemmer), Sør-Hålogaland (2 medlemmer) og Nidaros (2 medlemmer). Utvalget bør ha samisk representasjon.

Utvalget legger frem sin innstilling for Kirkemøtet, om mulig i 1988.

2. Kirkemøtet støtter søknaden fra Nord-Hålogaland bispedømmeråd om opprettelse av en konsulentstilling for samiske saker.
3. Kirkemøtet støtter også søknaden fra Nord-Hålogaland bispedømmeråd om ekstraordinær bevilgning til opprettelse av flere kateketstillinger i samisktalende menigheter.
4. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet utvirke at Det Norske Bibelselskap bevilges økonomiske midler til en ny nordsamisk bibeloversettelse.
5. Arbeidet med utgivelse av Bibel-deler på sørsamisk må bli tilgodesett med de nødvendige midler og behovet for Bibel-deler på lulesamisk må imøtekommes.
6. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet utvirke at det utarbeides materiell for den kirkelige undervisningen på samisk.
7. Kirkemøtet oppfordrer til en generell økning av bokutgivelser av ulike typer kristen litteratur på de samiske dialekter, eventuelt i samarbeid med Den svenske og/eller finske kirke.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 21/86: MENNESKEVERD OG
BEFRUKTNING UTENFOR KROPPEN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 21.1 SAMMENDRAG
SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

Øvrige dokumenter

- Etiske retningslinjer ved kunstig befruktning (AID) og in vitro fertilisering (IVF) fra Rådet for medisinsk forskning (RMF) Utvalg for forskningsetikk - NAVF 1983
- Hvilke lovgivningsmessige tiltak bør finne sted vedrørende befruktning utenfor kroppen
- Problemnotat fra interdepartemental arbeidsgruppe, oppnevnt av Sosialdepartementet, datert 4. april 1986

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Saksorientering

Foranledningen til at denne sak tas opp på Kirkemøtet, er en henvendelse fra Sosial-etisk utvalg, som anmoder om en uttalelse fra Kirkemøtet.

Kirkerådet anbefaler at Kirkemøtet drøfter saken, og uttaler seg om behov og premisser for lovregulering av befruktning utenfor kroppen, kunstig inseminasjon og forskning på fostre.

Utviklingen innen medisinsk forskning og klinisk praksis i forbindelse med befruktning utenfor kroppen (IVF = in vitro fertilisering) og kunstig inseminasjon (AIH = artificial insemination by husband, AID = artificial insemination by donor) har bidradd til økt debatt og

ført til at det foreligger et lovforslag vedrørende befruktning utenfor kroppen. Lovforslaget legges frem for Stortinget i løpet av høsten, og dette aktualiserer saken ytterligere.

Komiteens kommentarer

Den medisinske forskning er kommet frem til oppsiktsvekkende resultater når det gjelder mulighetene for å kunne gi hjelp til infertile par som ønsker barn.

Kunstig inseminasjon har vært anvendt i lengre tid.

Komiteen vurderer det meget positivt at barnløse par som ønsker barn, får mulighet til å oppleve den rike erfaring selv å sette barn til verden.

Uansett hvilken metode som har vært brukt, vil komiteen understreke at barn er en gave gitt av Gud og har uendelig verdi.

Komiteen er imidlertid engstelig for hva denne medisinske viten kan åpne for. Derfor er det nødvendig med økt informasjon og innsikt i alle sider ved dette, og innføring av lovreguleringer.

Komiteen er kjent med at det pågår en løpende etisk refleksjon i de aktuelle forskningsmiljøer. Den finner dette positivt, men vil samtidig understreke nødvendigheten av at denne debatt føres ut i samfunnet.

Komiteen har ikke funnet det riktig å gå inn på medisinske detaljer og vurdering av disse. Den har begrenset seg til å peke på to grunnleggende etiske prinsipper, og trekker enkelte konklusjoner som kommer til uttrykk i forslaget til vedtak.

- Det befruktede egg er et spirende menneskeliv med menneskeverd.
- Barn har rett til sosial og juridisk trygghet. Komiteen mener ekteskapet er den samlivsform som best ivaretar dette.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet understreker de positive muligheter som teknikken med befruktning utenfor kroppen åpner for infertile ektepar til å få barn.

Kirkemøtet mener det er nødvendig med lovregulering når

det gjelder befruktning utenfor kroppen og kunstig inseminasjon.

Forskning på befruktede egg er i strid med prinsippet om det spirende menneskelivs verdi og må avvises.

Frysing av sæd og egg med sikte på fremtidig bruk må reguleres ved lov.

Kirkemøtet mener at befruktning utenfor kroppen er en akseptabel metode når den benyttes innenfor ekteskapet, med egg og sæd fra ektefellene.

Kunstig inseminasjon er etisk forsvarlig når det blir foretatt med sæd fra ektemann (AIH). Når det gjelder anvendelsen av metoden AID for infertile ektepar, ønsker Kirkemøtet en grundigere drøfting av de ulike etiske sider ved dette.

Med bakgrunn i den etiske refleksjon som pågår i de aktuelle forskningsmiljøer, vil Kirkemøtet påpeke nødvendigheten av at den etiske vurdering skjer på tverrfaglig grunnlag og i størst mulig åpenhet. Kirkemøtet mener det er viktig at det foregår en åpen debatt i samfunnet om medisinsk-etiske spørsmål.

Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere å oppnevne en tverrfaglig ekspertgruppe som kan holde kirken ajour med utviklingen innen forskning og klinisk praksis på dette felt.

*

Komiteen trakk senere det fremlagte vedtaksforslag og leverte et nytt forslag til vedtak, som lå til grunn for 1. gangs behandling i plenum:

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet understreker de positive muligheter som teknikken med befruktning utenfor kroppen åpner for infertile ektepar til å få barn.

Kirkemøtet mener det er nødvendig med lovregulering når det gjelder befruktning utenfor kroppen og kunstig inseminasjon.

2. Kirkemøtet mener at befruktning utenfor kroppen er en akseptabel metode når den benyttes innenfor ekteskapet, med egg og sæd fra ektefellene.

Frysing av sæd og egg med sikte på fremtidig bruk må reguleres ved lov.

Forskning på befruktede egg er i strid med prinsippet om det spirende menneskelivs verdi og må avvises.

3. Kunstig inseminasjon er etisk forsvarlig når det blir foretatt med sæd fra ektemann (AIH). Når det gjelder anvendelsen av metoden AID for infertile ektepar, ønsker Kirkemøtet en grundigere drøfting av de ulike etiske sider ved dette.
4. Med bakgrunn i den etiske refleksjon som pågår i de aktuelle forskningsmiljøer, vil Kirkemøtet påpeke nødvendigheten av at den etiske vurdering skjer på tverrfaglig grunnlag og i størst mulig åpenhet. Kirkemøtet mener det er viktig at det foregår en åpen debatt i samfunnet om medisinsk-etiske spørsmål.

Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere å oppnevne en tverrfaglig ekspertgruppe som kan holde kirken ajour med utviklingen innen forskning og klinisk praksis på dette felt.

PLENUMSBEHANDLING:

1. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Kristen Kyrre Bremer

Følgende hadde ordet:

Kristen Kyrre Bremer, Ole D. Mjøs, Ole Nordhaug, Bjørn Bue, Fredrik Grønningsæter, Svein Aage Christoffersen, Anne Liv Reistad, Knut Morland.

Fremsatte forslag

Ole Nordhaug foreslo en tilføyelse til punkt 3 i vedtaksforslaget:

Metoden må anvendes slik at hvert befruktet egg gis samme rett til beskyttelse som alle andre menneskeliv. Det må derfor ikke befruktes flere egg enn det antall barn ekteparet ønsker å ta imot.

Bjørn Bue foreslo endret punkt 4 i vedtaksforslaget:

Frysing av sæd og egg med sikte på fremtidig bruk må anses som manipulasjon med skapelsesprosessen og må avvises som uetisk.

Fredrik Grønningsæter foreslo endring i 3. punkt i vedtaksforslaget:

Anvendelse av metoden AID bryter med ekteskapets forutsetninger og må avvises på etiske premisser.

Knut Morland foreslo tilføyelse etter første periode i punkt 4 i vedtaksforslaget:

... og i forkant av den medisinske forskning og praksis ...

Anne Liv Reistad foreslo en tilføyelse til punkt 3 i vedtaksforslaget:

Spesielt bør man her vurdere om donor skal være anonym eller ikke.

Votering

Det ble vedtatt at saken skulle tas opp til ny behandling etter at komiteen på bakgrunn av fremsatte forslag hadde bearbeidet sin innstilling.

2. gangs behandling

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Kristen Kyrre Bremer

Følgende hadde ordet:

Kristen Kyrre Bremer, Fredrik Grønningsæter, Svein Aage Christoffersen, Andreas Aarflot, Bjørn Bue, Anne Liv Reistad.

Korrigert innstilling fra komiteen

Tillegg på komiteens kommentarer:

Siste avsnitt i komiteens kommentarer vil lyde:

Komiteen har ikke funnet det riktig å gå inn på medisinske detaljer og vurdering av disse. Den har begrenset seg til i sitt forslag til vedtak å peke på to

grunnleggende etiske prinsipper, trekke enkelte konklusjoner av disse, og ellers be om fortsatt arbeid med saken.

Forslag til vedtak

Pkt. 1 - uforandret.

Pkt. 2 - uforandret.

Pkt. 3, første og andre avsnitt - uforandret.

Avsnitt tre lyder:

Forskning på befruktede egg er i strid med prinsippet om det spirende menneskelivs verdi og må avvises.

Nytt pkt. 4:

Kirkemøtet ønsker en grundigere drøfting av de ulike sider ved den medisinske forskning og praksis og dens etiske implikasjoner.

Pkt. 5, første avsnitt - uforandret.

Andre avsnitt lyder:

Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere å oppnevne en tverrfaglig ekspertgruppe som kan holde kirken ajour med utviklingen innen forskning og klinisk praksis på dette felt og dermed legge til rette for en senere grundig behandling av disse saksområder.

Fremsatte forslag

Fredrik Grønningsæter foreslo tilføyelse til pkt. 4, slik at det avsluttes slik:

... etiske implikasjoner, men vil allerede nå hevde alle menneskers rett til å kjenne sitt opphav.

Ole Nordhaug foreslo tilføyelse til pkt. 3:

Det er heller ikke akseptabelt å fryse befruktede egg.

Anne Liv Reistad foreslo at pkt. 1 og 2 i komiteens vedtaksforslag går inn i komiteens kommentarer.

Øystein Thelle foreslo at kun siste avsnitt i pkt. 5 beholdes.

Bjørn Bue fremmet følgende forslag:

Menneskeverd og befruktning utenfor kroppen blir teke av sakskartet for Kirkemøtet 1986.

Bjørn Bue fremmet også følgende alternative forslag:

1. Kyrkjemøtet ser seg på det nåverande tidspunkt ikkje i stand til å fatta eit kvalifisert vedtak i det vanskelege medisinsk-etiske problemkompleks som befruktning utanfor kroppen medfører.
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet vurdere å oppnevne ei tverrfagleg ekspertgruppe som kan halda kyrkja orientert om utviklinga innan forskning og klinisk praksis på dette feltet.
3. Ei vurdering av sakskomplekset utifrå kristen etikk burde om mogeleg presenterast for dei respektive departement og Stortinget før lov om kunstig inseminasjon og befruktning utanfor kroppen blir handsama i Stortinget.

Votering

Bjørn Bues utsettelsesforslag ble tatt opp til votering.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

"Menneskeverd og befruktning utenfor kroppen" blir teke av sakskartet for Kirkemøtet 1986.

*

25 stemte imot, 52 stemte for. Utsettelsesforslaget ble dermed vedtatt.

*

Sak KM 22/86: KIRKENS FREDSENGASJEMENT

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 22.1 SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING
- Dokument 22.2 KIRKENS FREDSENGASJEMENT
NOTAT UTARBEIDET I
MELLOMKIRKELIG RÅD'S
SEKRETARIAT
- Dokument 22.3 KIRKEN OG FREDEN
- UTTAELSE FRA
BISPEMØTET 1982

Øvrige dokumenter

Uttalelser med relevans for saken fra Kirkenes Verdensråd, Det Lutherske Verdensforbund, Konferansen av Europeiske Kirker og Komiteen for Internasjonale Spørsmål under Mellomkirkelig Råd.

Gunnar Stålsetts åpningsforedrag om "Kirken og freden".

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Saksorientering

Bakgrunnen for denne saken er at Bispemøtet våren 1986 vedtok å henstille til Kirkerådet om at kirkens fredsengasjement ble tatt opp i foredrag på høstens Kirkemøte for slik å markere FN's internasjonale fredså. Fredsåret er av de saker som nevnes spesielt i komiteinnstillingen "Menneskesyn og Menneskeverd" fra Kirkemøtet 1985 (sak KM 3/85) der også truselen om bruk av våpen som kan true alt liv, nevnes som et av de felter der menneskeverdet trues i vår tid.

Mellomkirkelig Råd anbefalte på sitt møte 3. september

1986 å anbefale at Den norske kirke deltar i prosessen frem mot et globalt og økumenisk Kirkemøte for fred. Kirkerådet anbefalte at det på Kirkemøtet ble utarbeidet en uttalelse med vekt på FN's fredsskapende oppgave, tilnærmingen mellom kirkene som fredsarbeid, tiltak og holdninger av fredsskapende art i lokalmiljøet og fredssak som en bønneoppgave i menigheten. Kirkerådet mente at uttalelsen burde ligge i forlengelsen av Bispe-møtets uttalelse "Kirken og freden" fra 1982 og ha et praktisk-kirkelig siktepunkt.

Denne saken skiller seg noe rent saksbehandlingsteknisk fra de øvrige Kirkemøtesakene idet Kirkemøtet er anmodet om å avgi en uttalelse. Komiteen har valgt å forstå dette i analogi med behandlingen av saken "Menneskesyn og menneskeverd" ved Kirkemøtet 1985. Dette betyr at komiteen utformer sine merknader i form av en uttalelse som Kirkemøtets plenum slutter seg til. Komiteens forslag til vedtak er derimot mer kortfattet og primært innrettet mot hvordan saken bør følges opp.

Komiteens merknader

UTTAELSE OM KIRKENS FREDSENGASJEMENT

1. EN VERDEN I UFPRED

Menneskets liv og verdighet trues i dag av krig og ufred. Uskyldige mennesker blir torturert og drept. Millioner er blitt statsløse. Store folke-masser lider under mangel på elementære livsgoder som mat, vann, helse, bolig, utdanning og arbeid.

Menneskets krav på rettsbeskyttelse, samvittighets-frihet og mulighet til å delta i utformingen av sin egen livssituasjon krenkes av flertallet av verdens stater.

Våpenkappløpet krever skyhøye økonomiske og menne-skelige ressurser. Verdens våpenlagre har mulighet til å utslette menneskeheten utallige ganger.

Store deler av befolkningen også i vår del av verden, ikke minst barn og unge, lever i angst for atomkrig og er usikre på om de har noen fremtid.

Ufred er krig og åpen konflikt. Ufred er også fra-vær av menneskets grunnleggende sivile, politiske, sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter. Ufred er å akseptere kløften mellom rike og fattige folk og nasjoner i verdenssamfunnet. Ufred er å

leve i eksistensiell utrygghet innfor fremtiden.
Ufred er fravær av rettighet og frihet.

2. KJERNEFYSISKE VÅPEN

Mennesket har i vår tid bragt menneskeheten til grensen av en katastrofe, ukjent for alle tidligere generasjoner. Utviklingen av kjernefysiske og andre masseutslettelsesvåpen gjør det mulig for oss å tilintetgjøre den verden Gud har gitt oss.

Konfrontert med en slik mulighet finnes det bare ett moralsk standpunkt: Det finnes ingen målsetting som kan forsvare bruk av våpen som setter hele verdens eksistens i fare.

Det må legges et annet grunnlag for fred mellom folkene enn truselen om gjensidig utslettelse. En slik trusel gir ikke menneskene trygghet og nasjonene varig sikkerhet. Den synes å føre til stadig høyere rustningsnivå som kan øke faren for bruk av disse våpnene.

Å arbeide for fred i vår tid betyr derfor å arbeide frem mot en verden fri for masseutryddelsesvåpen og truselen om gjensidig utslettelse.

3. BEHOV FOR NEDRUSTNING

Kirken omfatter mennesker med ulike oppfatninger og syn på hvordan vi skal komme frem til en atomvåpenfri og tryggere verden. I tillit til hverandre på tvers av uenighetene, er vi allikevel enige om å fremholde følgende momenter som særlig moralsk viktige:

- Veien frem mot en atomvåpenfri verden kan bare gås ved hjelp av gjensidige, balanserte og kontrollerbare nedrustningstiltak i kombinasjon med opprettholdelse av troverdige, nasjonale for-svar.
- Det må arbeides frem mot en gjensidig erklæring om at ingen bruker atomvåpen først.
- For å stoppe den videre utvikling og produksjon av kjernefysiske våpen er det behov for en gjensidig og definitiv stans i alle atomvåpenprø-vene.
- Den pågående opprustning må under ingen omstendighet bli ført ut i verdensrommet.

- Tillitsskapende tiltak må iverksettes. Dersom den nasjonale sikkerhet er tilstrekkelig ivare tatt, kan slike tiltak også inkludere ensidige og begrensede første skritt.

4. FN's FREDSBEVARENDE ROLLE

FN's internasjonale fredsår har igjen understreket at vår tid ikke bare er preget av ufred. Mennesket har i dette århundret også lyktes i å frembringe internasjonale institusjoner i fredens tjeneste. FN er et viktig forum for nedrustningsforhandlinger. I flere tilfelle har FN's fredsbevarende styrker bidratt til å begrense væpnede konflikter. I Sikkerhetsrådet gis statene en mulighet til å løse konflikter seg i mellom uten bruk av væpnet makt.

FN har spilt en viktig rolle i arbeidet for folkenes selvbestemmelsesrett og har gjennom praktisk bistandsarbeide gitt betydelige bidrag til bekjempelsen av massefattigdom og underutvikling. Gjennom erklæringer og forhandlinger om en mer rettferdig økonomisk verdensorden er FN et viktig instrument i arbeidet for å endre den skjeve fordelingen av jordas ressurser mellom rike og fattige land.

Gjennom "Menneskerettighetserklæringen av 1948" og oppfølgingen ved ulike konvensjoner og presiserende erklæringer samt utviklingen av instrumenter for overvåkning av menneskerettighetene, spiller FN en sentral rolle i arbeidet for å sikre mennesket dets grunnleggende rettigheter.

I arbeidet mot rasisme og rasediskriminering spiller FN en stor rolle. Størst betydning har det hatt at dette arbeidet har etablert normer som gjør krenkelsene av menneskerettighetene til en sak for det internasjonale samfunn.

5. KONFERANSEN OM SIKKERHET OG SAMARBEID I EUROPA - EN TILLITSSKAPENDE PROSESS

Erklæringen i Helsingfors i 1975 om samarbeid og sikkerhet i Europa som knytter sammen statenes sikkerhetsinteresser med behovet for økonomisk, kulturelt og humanitært samarbeid og med kravet om respekt for menneskerettighetene har vært en betydelig faktor for fred i Europa.

Ennå gjenstår det mye før statene har fulgt opp

forpliktelsene i Helsingforserklæringen. Særlig gjelder dette gjennomføringen av menneskerettighetene, og sikring av deres rettigheter som arbeider for gjennomføringen av disse. Også når det gjelder menneskelige kontakter på tvers av splittelsen i Europa, er det gjort fremskritt, men mye gjenstår. Det er gledelig at det ved Stockholmskonferansens avslutning høsten 1986 ble oppnådd viktige fremskritt i utviklingen av militære, tillitsskapende tiltak.

6. FOLKELIG ENGASJEMENT FOR FRED

På tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer deltar mange mennesker i aktivt fredsarbeid og viser at de har overvunnet likegyldighet og resignasjon.

Dette er viktig for at internasjonale, mellomstatlige forhandlinger skal lykkes. Overvinne av mistillit overfor innvandrere og flyktninger i våre lokalsamfunn og motstand mot den voldsmentalitet vi opplever i dagens samfunn, er også viktige sider ved det helhetlige folkelige engasjementet for fred.

Deltakelse i vårt militære forsvar tar også sikte på å bevare freden og vår nasjonale frihet.

7. DEN NORSKE KIRKE'S FREDSENGASJEMENT

Gud kaller menneskeheten til å kjempe mot urettferdighetens, ufrihetens og tyranniets krefter. Gud kaller oss til å arbeide for fred og til ansvar for menneskenes rettigheter, frihet og trygghet.

Gud kaller oss til med større frimodighet å bære frem vitnesbyrd om at Kristi seier over ondskapens makt ved Hans død og oppstandelse gir menneskene fremtid og håp.

I Kristi etterfølgelse kalles vi til å tjene Gud ved å stifte fred og bygge rettferdighet. Hans kjærlighet kaller oss til å bryte hatets og mistillitens fangenskap og til å elske dem som sies å være våre fiender.

Gud kaller oss til å være det vi i Kristus er: Et forsoningens fellesskap, bærere av troen på Gud, den allmektiges nærvær i menneskenes verden, gjenfødt i et nytt fellesskap som sprenger alle nasjonale og sosiale barrierer.

Det kristne budskap har inspirert mange mennesker til ulike former for fredsarbeid. I overbevisningen om fredsengasjementets muligheter til å berike og levendegjøre Den norske kirkes dagligliv, særlig i menighetene, vil vi fremheve følgende:

a. Bønn for fred

Mer enn noen gang er det nødvendig for norske menigheter å be for fred. Bønnen rører ved Guds allmakts krefter og setter Hans fredsvilje i verk i menneskers hjerte og handlinger. Hver eneste søndag bes det i alle menighetene i Den norske kirke for fred, frihet og rettferdighet. Men bønnens fredsskapende mulighet er ikke uttømt ved dette. Forfølgelse og undertrykkelse, konkrete konfliktsituasjoner og nedrustningsforhandlinger bør regelmessig legges frem for Gud i gudstjenestens forbønner.

Menighetslemmene må inkludere bønn for fred som en naturlig del av det daglige bønnelivet og bønnestundene i foreninger og samtalegrupper. Gjennom særskilte freds- og forbønns-gudstjenester kan menighetene gis mulighet til å be for spesielle situasjoner.

b. Styrket bibelstudium

Bibelen setter ord på menneskenes muligheter til liv og ødeleggelse, fred og urett, angst og håp. Bibelens virkelighetsbilde sprenger våre erfaringsgrenser og lar oss ane mulighetene til demonisk tilintetgjørelse og guddommelig nyskapelse. Arbeid med Bibelens tekster i forkynnelser, i bibelgrupper og sjelesorg er derfor en rik ressurs og en uvurderlig kraftkilde i vårt fredsengasjement.

c. Lokalt arbeid for kirkelig enhet

Splittelsen i ulike kirkesamfunn har i historiens løp og også i dag bidratt til krig og undertrykkelse. Vårt århundre har imidlertid gitt store fremskritt i arbeidet for kirkelig enhet.

Gjennom samtale om lærespørsmål og arbeid med felles oppgaver i samfunnet er murene mellom oss bygget ned. Dette bør også føre til økt tilnærming i lokalsamfunnene mellom Den norske

kirkes menigheter og menigheter i andre kirker. Slik kan vi gi våre lokalsamfunn et vitnesbyrd om forsoningens kraft og mulighet. Et skritt kan være økumeniske forbønns gudstjenester for fred.

d. Utveksling over landegrensene

Kirken er et globalt fellesskap som i Kristus sprenger nasjonale grenser. I en verden preget av fiendebilder, mistillit og manglende kommunikasjon har kirkene mulighet til å gi et viktig bidrag til økt tillit mellom folkene. Særlig bør norske menigheter utbygge kontakten og utvikle et forpliktende vennskap med kirker og menigheter i Øst-Europa og med kirker i land hvor norsk misjon og hjelpearbeid har engasjert seg.

e. Opprettholde dialog i gjensidig respekt

Hver for oss sendes vi fra gudstjenesten og menighetens fellesskap inn i de sammenhenger vi ellers står i for å arbeide for fred. Det tilhører kirkens egenart at mennesker med ulik politisk oppfatning og yrkesvirkelighet er lemmer på det samme Kristi legeme. Ofte kan forskjellene mellom oss synes uoverstigelige og stå som et hinder for kirkens fredsengasjement. I virkeligheten er dette en ressurs for fredsarbeidet vårt. Menigheten danner et dialogens rom for mennesker av ulik oppfatning med mulighet for å finne frem til større gjensidig respekt og områder for felles standpunkter.

f. Fredsundervisning

Kirkens fredsengasjement gir store muligheter i kirkens undervisning ved formidling av Bibelens fredsbudskap, innføring i menneskerettighetene, og forswarets fredsbevarende rolle og i utvikling av evne til å løse konflikter uten vold.

Kirke og skole bør i samarbeid utvikle felles undervisningsopplegg og emneuker som en naturlig videreføring både av skolens mønsterplan og kirkens eget undervisningsarbeid.

g. Større frimodighet i forkynnelsen

Et levende fredsengasjement må forkynnes frem i våre menigheter. Det hviler derfor et stort ansvar på våre forkynnere til å fordype seg i det bibelske fredsbudskap og bære dette frem til menigheten til trøst og formaning.

Våre teologiske forskere og lærere utfordres til å bistå våre forkynnere på dette feltet ved undervisning og teologisk arbeid.

h. Et globalt og økumenisk Kirkemøte for fred

Den norske kirke har gjennom Det Lutherske Verdensforbund og Konferansen av Europeiske Kirker blitt utfordret til å delta i prosessen frem mot et økumenisk og globalt kirkemøte for fred. Dette Kirkemøtet skal ha en almen oppslutning på tvers av politiske og konfesjonelle skillelinjer. Målsettingen er å gi samlet uttrykk for kirkens vitnesbyrd i ord og handling i møtet med vår tids trusler mot freden. Den verdensvide forberedelsesprosess til dette møtet forutsetter menighetenes medvirkning. Slik settes menighetenes fredsengasjement inn i en global og økumenisk sammenheng.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet fastslår at det ikke er mulig for kirken å stille seg likegyldig til den ufred vår verden lever i. Guds kjærlighet tvinger oss til å forsterke og fordype vår bønn og vårt arbeid for menneskeverd, eksistensiell trygghet, rettferdighet, frihet og fravær av krig. Med frimodighet bekjenner vi at Gud møter vår angst og vårt mismot med fremtid og håp.
2. I møte med truselen om menneskehetens selvutslettelse finnes det ikke noe annet alternativ for Guds menighet enn å fordømme all bruk av kjernefysiske våpen og å arbeide for deres avskaffelse.

Det gir oss ingen varig trygghet å basere vår sikkerhet på truselen om gjensidig utslettelse. Vi er forpliktet til å støtte arbeidet for gjensidige, balanserte og kontrollerbare nedrustningstiltak i kombinasjon med opprettholdelse av et troverdig norsk forsvar.

3. Kirkemøtet anbefaler at Den norske kirke deltar i forberedelsesprosessen frem mot et globalt og økumenisk kirkemøte for fred i tråd med Mellomkirkelig Råds vedtak 3. september 1986. Mellomkirkelig Råd bes å ta ansvar for oppfølgingen av denne prosessen i menighetene og i det internasjonale samarbeid.
4. Kirkemøtet utfordrer alle menigheter til å styrke fredsengasjementet i sitt lokalsamfunn og minner om det ressursmaterialet som er utviklet og som vil bli utviklet av forskjellige sentralkirkelige organer til hjelp til konkret gjennomføring av dette engasjementet.
5. Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd om å utarbeide planer for det lokaløkumeniske arbeidet og for utviklingen av muligheter for økumenisk utveksling mellom menigheter i Norge og i andre land, og om å fortsette det internasjonale sosial-etiske engasjementet for fred, menneskerettigheter, rettferdighet og forsvarlig forvaltning av jordens ressurser.
6. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å integrere fredsarbeidet i undervisningsopplegg, i arbeidet med diakoni og samfunnsspørsmål, informasjon og menighetens gudstjenesteliv.
7. Kirkemøtet anmoder bispedømmerådene om å legge til rette for forskjellige kurstilbud om kirkens fredsengasjement.
8. Kirkemøtet slutter seg til komiteens uttalelse om kirkens fredsengasjement og anbefaler den for Den norske kirkes menigheter.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Halvor Bergan
Saksordfører: Nils E. Monstad

Følgende hadde ordet:

Nils E. Monstad, Fredrik Grønningsæter, Olav Bønes, Berge Furre, Bjørn Hareide, Johannes Ulltveit-Moe, Andreas Aarflot, Svein Aage Christoffersen, Arvid E. Nergård, Tjostolv Nordal.

Fremsatte forslag

Bjørn Hareide fremmet forslag om at pkt. 6 i uttalelsen ble endret og fikk følgende ordlyd:

På tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer er mange mennesker aktive med i arbeidet for fred. Det viser seg gjennom deltakelse i vårt vernepliktsforsvar og i annet fredsarbeid.

Mange har overvunnet likegyldighet og resignasjon. Dette er viktig for at internasjonale, mellomstatlige forhandlinger skal lykkes. Overvinne av mistillit overfor innvandrere og flyktninger i våre lokalsamfunn og motstand mot den voldsmentalitet vi opplever i dagens samfunn, er også viktige sider ved det helhetlige folkelige engasjementet for fred.

En prøvevotering viste at det var stort flertall for å beholde komiteens forslag til tekst i pkt. 6.

Etter dette trakk Bjørn Hareide sitt forslag.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kirkemøtet fastslår at det ikke er mulig for kirken å stille seg likegyldig til den ufred vår verden lever i. Guds kjærlighet tvinger oss til å forsterke og fordype vår bønn og vårt arbeid for menneskeverd, eksistensiell trygghet, rettferdighet, frihet og fravær av krig. Med frimodighet bekjenner vi at Gud møter vår angst og vårt mismot med fremtid og håp.
2. I møte med truselen om menneskehetens selvutslettelse finnes det ikke noe annet alternativ for Guds menighet enn å fordømme all bruk av kjernefysiske våpen og å arbeide for deres avskaffelse.

Det gir oss ingen varig trygghet å basere vår sikkerhet på truselen om gjensidig utslettelse. Vi er forpliktet til å støtte arbeidet for gjensidige, balanserte og kontrollerbare nedrustningstiltak i kombinasjon med opprettholdelse av et troverdig norsk forsvar.

3. Kirkemøtet anbefaler at Den norske kirke deltar i forberedelsesprosessen frem mot et globalt og økumenisk kirkemøte for fred i tråd med Mellomkirkelig Råds vedtak 3. september 1986. Mellomkirkelig Råd

bes å ta ansvar for oppfølgingen av denne prosessen i menighetene og i det internasjonale samarbeid.

4. Kirkemøtet utfordrer alle menigheter til å styrke fredsengasjementet i sitt lokalsamfunn og minner om det ressursmaterialet som er utviklet og som vil bli utviklet av forskjellige sentralkirkelige organer til hjelp til konkret gjennomføring av dette engasjementet.
5. Kirkemøtet ber Mellomkirkelig Råd om å utarbeide planer for det lokaløkumeniske arbeidet og for utviklingen av muligheter for økumenisk utveksling mellom menigheter i Norge og i andre land, og om å fortsette det internasjonale sosial-etiske engasjementet for fred, menneskerettigheter, rettferdighet og forsvarlig forvaltning av jordens ressurser.
6. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å integrere fredsarbeidet i undervisningsopplegg, i arbeidet med diakoni og samfunnsspørsmål, informasjon og menighetens gudstjenesteliv.
7. Kirkemøtet anmoder bispedømmerådene om å legge til rette for forskjellige kurstilbud om kirkens fredsengasjement.
8. Kirkemøtet slutter seg til komiteens uttalelse om kirkens fredsengasjement og anbefaler den for Den norske kirkes menigheter.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 23/86: KIRKEN I
MEDIESAMFUNNET

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 23.1 SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

Andre dokument

- TV-produksjon av gudstjenester
for NRK - Juni 1986
- Sak KR 34/86 - TV-produksjon
av gudstjenester for NRK
- Sak KM 6/86 - Rammeprogram for
Kirkerådet 1987-90
(Dokument 6.1)

INNSTILLING FRÅ KOMITE F:

Saksorientering

Kyrkjerådet har i dag ei informasjonsteneste som arbeider med presseteneste, intern og ekstern informasjonsverksemd og konsulentteneste innan informasjon for kyrkjelege organ. Informasjonstenesta er eit samarbeid mellom Kyrkjerådet, Kirkens Nødhjelp, Bibelselskapet, Mellomkyrkjeleg Råd og Bispemøtet.

NRK har vendt seg til Kyrkjerådet med spørsmål om å produsere andakter og gudstenester for NRK. Produksjon av TV-gudstenester er i gang som eit prøveprosjekt.

Kyrkjerådet har ikkje funne det rett å prioritere andaktsproduksjon då ein meiner dette er NRK sitt eige ansvar.

Utfordringane frå NRK gjer at Kyrkjerådet spør om ramma for engasjement på informasjons- og medieområdet skal utvidast.

Kyrkjerådet sin rammeplan for åra 1987-90 peikar på både løpande oppgåver og prosjektoppgåver innan informasjonsområdet.

Komiteen sine merknader

1. Generelt

Komiteen meiner sakstittelen innbyr til ei brei drøfting av problemområdet "Kyrkja i mediesamfunnet", t.d. emneområde som kyrkja sitt ansvar i mediesamfunnet, kyrkja som deltakar i mediedebatten, kyrkja sin sjølvpresentasjon.

Komiteen meiner desse problemfeltene er viktige, men finn at det korkje har vore tid til eller ligg føre saksdokument for ei slik handsaming. Komiteen har difor valt å konsentrere seg om dei områda som sakspapira legg opp til.

2. Kyrkjerådet sin rammeplan: Informasjonsdel

Komiteen meiner Kyrkjerådet treng ein heilskapsplan og -strategi for kommunikasjon/informasjon. Denne planen må ta for seg intern og ekstern kommunikasjon/informasjon og ha både sentralt, regionalt og lokalt perspektiv.

Komiteen meiner "Kirkens informasjonsråd" må sjå dette som ei hovudoppgåve det hastar å få utført.

Rammeplanen peikar spesielt på behovet for styrking av informasjon på bispedømeplan. Komiteen ser dette som viktig.

Komiteen sluttar seg til rammeplanen sitt prosjekt om "Informasjon i 90-åra".

3. Utfordringa frå NRK

NRK, som statleg riksmidie, har eit spesielt ansvar for at kyrkja sin plass i sendingane vert sikra. Komiteen meiner prinsipielt at NRK har ansvaret for å formidle heilskapen i kulturlivet, også gudstester og andre religiøse sendingar.

Når NRK i denne samanhengen ønskjer å utfordre kyrkja til samarbeid, er det naturleg at dei vender seg til Kyrkjerådet. Komiteen er klar over at ein positiv respons på slike utfordringar blir eit dilemma

for Kyrkjerådet. Utfordringane er store, men Kyrkjerådet sine ressursar er små. Dette dilemmaet har sett Kyrkjerådet i ein valsituasjon som Kyrkjemøtet må ta stilling til. Komiteen vil peike på nokre moment som kan vera aktuelle på kortare eller lengre sikt.

- Når styresmaktene no har gått inn for å løyse opp NRK-monopolet, må dei framleis sikre kyrkja sin plass i riksmidia. Komiteen ser det som eit rimeleg krav at Kyrkjerådet får tilført ressursar til dette. Då kan Kyrkjerådet bidra med program dersom NRK's programpolitikk legg opp til kyrkjeleg eigeninnsats.
- Komiteen meiner at Kyrkjerådet snarast må opprette eit etermedie-utval knytt til "Kirkens informasjonsråd". Dette organet skal ha fagleg oversyn og på den måten sikre Kyrkjerådet/Kyrkjemøtet fagleg kompetanse.
- Komiteen meiner at eit slikt utval treng noko sekretærhjelp, enten gjennom ny(e) stilling(ar) eller ved omprioritering av oppgåver.
- Behovet for operative organ kan melde seg på nytt. Det nye etermedie-utvalet må få som oppgåve å greie ut ulike modellar for slike organ. Komiteen vil peike på at eit fagleg og økonomisk samarbeid med organisasjonar og institusjonar utanfor Kyrkjerådet er mogleg. Slik er det i prøveprosjektet om TV-gudstener.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet er klar over at den aktuelle mediesituasjonen stiller store krav til Den norske kyrkja. Det er difor viktig at prosjektet "Informasjon i 90-åra" snarast vert sett i gang. Målsettinga må vere å leggje ein heilskapsstrategi for kyrkja sitt informasjons-/kommunikasjonsarbeid framover.
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet vera budd til å ta imot oppgåver og utfordringar som måtte kome frå NRK. Kyrkjerådet må då prøve å finne praktiske løysingar på oppgåvene.
3. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet opprette eit etermedie-utval knytta til "Kirkens informasjonsråd". Utvalet skal vere rådgjevande overfor Kyrkjerådet/Kyrkjemø-

tet og skal greie ut ulike modellar for operativ verksemd på dette feltet.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Eldgrim Fossheim

Desse hadde ordet:

Eldgrim Fossheim, Ole-Bjørn Haugaasen, Magne Hetland,
Ole D. Mjøs, Arvid H. Nergård.

Endringsframlegg:

Etter råd som vart lagde fram i debatten, kunngjorde komiteen nokre endringar og ordlyden i punktane 2 og 3 i vedtaksframlegget.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet er klar over at den aktuelle mediesituasjonen stiller store krav til Den norske kyrkja. Det er difor viktig at prosjektet "Informasjon i 90-åra" snarast vert sett i gang. Målsettinga må vere å leggje ein heilskapsstrategi for kyrkja sitt informasjons-/kommunikasjonsarbeid framover.
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet førebu seg på å ta imot oppgåver og utfordringar som måtte kome frå NRK. Kyrkjerådet må då prøve å finne praktiske løysingar på oppgåvene.
3. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet vurdere å opprette eit fagleg rådgjevande organ for etermediespørsmål.

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 24/86: STATSBUDSJETTENE 1987 OG 1988

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 24.1 SAMMENDRAG
KIRKERÅDET'S ANBEFALING
- Dokument 24.2 GENERELL ORIENTERING
OM KIRKENS ØKONOMI
PROSEDYRE FOR
KIRKEMØTET'S BEHANDLING AV
FORSLAG TIL STATSBUDSJETT
- Dokument 24.3 BISPEDØMMERÅDENES
FORELØPIGE FORSLAG TIL
STATSBUDSJETT FOR 1988
- Dokument 24.4 KIRKERÅDET'S
FORELØPIGE FORSLAG TIL
STATSBUDSJETT FOR 1988
- Dokument 24.5 MELLOMKIRKELIG RÅD'S
FORELØPIGE FORSLAG TIL
STATSBUDSJETT FOR 1988
- Dokument 24.6 KOMMENTARER TIL
STATSBUDSJETTET FOR 1987

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

1. Prosedyre for Kirkemøtets behandling av forslag til statsbudsjett.

Kirkemøtet 1985 gikk inn for følgende prosedyre for behandling av forslag til statsbudsjettet (sak KM 21/85):

1. Kirkerådet fremlegger årlig for Kirkemøtet til

godkjenning et foreløpig forslag til statsbudsjettet for det nest følgende år. Endelig forslag til statsbudsjett utarbeides av Kirkerådet på grunnlag av Kirkemøtets kommentarer.

2. Kirkemøtet vurderer og gir signaler til bispedømmerådene forslag til statsbudsjettet. Bispedømmerådene utarbeider på bakgrunn av dette selv sine budsjettforslag.
 3. Kirkemøtet legger frem eventuelle merknader til statsbudsjettet som er lagt frem for det følgende år for de kirkelige rådene.
 4. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds forslag til statsbudsjett.
2. Komiteen har i denne innstillingen konsentrert seg om statsbudsjettene for Kirkerådets virksomhet. Det fremlagte budsjettforslag for 1987 blir kommentert, og komiteen fremmer noen retningsgivende synspunkter med tanke på utarbeidelsen av budsjettforslaget for 1988.
 3. Som bakgrunn for vurderingen av Kirkerådets budsjett for 1987 og med tanke på arbeidet med budsjettforslaget for 1988, vil komiteen komme med noen alminnelige bemerkninger om den kirkelige økonomi og grunnlaget for den virksomhet som etter loven ledes av Kirkerådet.

Komiteen minner om at det ved iverksettelsen av de seneste reformer i kirkeorganisasjonen ble talt sterke ord fra de politiske myndigheter om nødvendigheten av å styrke økonomien for de kirkelige rådsorganene. Den politiske debatt la vekt på en desentralisert profil i det kirkelige arbeidet og en samlet Kirke- og undervisningskomite uttalte følgende i Innstilling S. nr. 265 (1980-81):

Dersom bispedømmerådene skal ha muligheter til å løse en økende arbeidsmengde på forsvarlig vis, er det, som også departementet peker på, behov for en vesentlig økning av de økonomiske rammer for rådene virksomhet.

Etter komiteens mening er det allerede med de oppgaver som bispedømmerådene nå arbeider med, behov for økede offentlige tilskudd.

Om de sentralkirkelige oppgaver uttaler komiteen i

samme innstilling med tanke på Kirkemøte og Kirkeråd.

Komiteen gir, som departementet, sin tilslutning til at møtet får stilt økonomiske ressurser til rådighet til tiltak innen kirken. Mangel på økonomi har hemmet kirkens arbeid på mange viktige områder, og komiteen ser det som viktig at kirken selv gis større handlefrihet. De beløp som skal stilles til disposisjon blir å fastlegge ved den årlige budsjettforhandling.

Ut fra dette vil Kirkemøtets komite A peke på følgende hovedsynspunkter:

Bispedømmeplan:

- Bispedømmerådene
 - må styrkes vesentlig med bl.a. tilskudd til fordeling til menigheter,
 - må få en vesentlig økning i de økonomiske rammer for rådernes virksomhet,
 - har stort behov for styrking av bispedømmerådernes sekretariater.

På sentralt plan:

- Kirkerådet
 - må få en vesentlig økning i de økonomiske rammer for rådets virksomhet til felleskirkelige tiltak,
 - må ha økt rådighetsbeløp til investering i kirkelig pionertiltak,
 - må få en styrking av Kirkerådets sekretariat for å ivareta viktige anliggender vis-a-vis menighetene, prostiene og bispedømmene.
 - må sikres full dekning av utgifter forbundet med de årlige Kirkemøter.

Komiteens merknader

1. Komiteen har merket seg enkelte tegn på at de poli-

tiske signaler ved gjennomføringen av de seneste kirkereformer så smått begynner å oppfylles: Det har skjedd en styrking av bispedømmerådernes sekretariat; den foreslåtte bevilgning til Kirkemøtet på statsbudsjettet for 1987 svarer til forslaget fra Kirkerådet; det er påbegynt en omgjøring av stillingsmønsteret for Kirkerådet i retning av faste stillingshjemler.

Men samtidig konstaterer komiteen at det er langt igjen til en rimelig faktisk oppdekning av de reelle utgifter forbundet med bispedømmerådernes og Kirkerådets arbeid. Det er etter komiteens mening en helt nødvendig forutsetning for oppfyllelse av lovens intensjon at bispedømmerådene får styrket bemanning med tanke på overføring av tilsettingsmyndighet til kirkelige stillinger (KoL § 51 b). Dette ansvar krever også en styrking av hele personalomsorgen på bispedømmeplan. Også Kirkerådets sekretariat må få en sterkere juridisk og økonomisk kompetanse. Kirkerådet må få midler til opplæringstiltak for bispedømmerådene med tanke på tilsettingsmyndighet og arbeidsgiveransvar.

2. Når det gjelder bispedømmerådernes forslag til statsbudsjett, vil komiteen peke på at de fremlagte budsjettforslag ikke har noe enhetlig preg, og at det derfor ikke er lett for Kirkemøtet å gi konkrete vurderinger. Komiteen vil imidlertid peke på at den omlegging av budsjettstrukturen og de nye anvisningsrutiner som er innført for kirkekapitlene i forslaget til statsbudsjett for 1987, oppleves ugjennomsiktige, særlig for bispedømmerådernes vedkommende. Den nye budsjettmodell kommer for en stor del uforberedt på rådene, og problemet med en blandingsøkonomi med både offentlige bidrag og innsamlede midler synes ikke å være tilstrekkelig gjennomdrøftet i forhold til den nye budsjettpraksis.

Komiteen vil i denne forbindelse nøye seg med å bemerke at Kirkerådet fortsatt bør være rede til å bistå bispedømmerådene med tanke på en mest mulig enhetlig budsjetteringsmåte, og med tanke på avklaring av fordelene og ulempene ved departementets nye budsjettpraksis. Det bør eventuellet overveies å anmode Kirke- og undervisningskomiteen om å vurdere å gi bispedømmerådene utsettelse til 1988 med å gå inn på det nye budsjettssystemet.

3. For 1987 er også Kirkerådet berørt av den endring i budsjettoppstillingen som departementet har innført.

Komiteen har forståelse for at den vanlige budsjett-nøkkel også søkes anvendt på de kirkelige budsjetter. Men komiteen beklager at det har vært utilstrekkelig informasjon om omleggingen av budsjettet, og dermed liten mulighet for drøftelse med de berørte parter, av de konsekvenser den nye ordning medfører. En del misforståelser om rekkevidden av det siste budsjettforslaget kunne vært unngått om kommunikasjonen mellom departementet og de kirkelige rådene hadde vært bedre.

4. Når det gjelder Mellomkirkelig Råds forslag til statsbudsjett for 1988, har komiteen merket seg de rammebeløp for virksomheten som er ført opp, men komiteen finner det vanskelig å gi noen vurdering av budsjettet. Bevilgningene til Mellomkirkelig Råd utgjør et eget underkapittel på statsbudsjettet. Det bør etter komiteens mening overveies om det vil være mer tjenlig å vurdere Mellomkirkelig Råds rammebudsjett i forbindelse med den årlige drøftelse av rådets rammeplaner (sak KM 7/86).
5. Når det gjelder budsjettforslaget for 1987, vil komiteen komme med noen bemerkninger til enkelte av postene:
 - a) Komiteen har merket seg at det er ført opp 2 nye stillingshjemler under post 01.1: Organiserte stillinger. Men dette bringer ikke den faste bemanningen opp i mer enn 1/3 av det antall stillinger som faktisk er knyttet til sekretariatet for å dekke dagens arbeidsoppgaver. Komiteen minner om at det har vært et hovedkrav fra Kirkerådet å få samtlige stillinger sikret som organiserte stillinger, slik bl.a. Rasjonaliseringsdirektoratet sterkt har anbefalt. Komiteen vil derfor støtte kravet om at de stillinger som i budsjettet for 1987 er ført opp under post 01.6: Personell på overgangsstatus, for fremtiden føres over på post 01.1: Organiserte stillinger. For 1987 må beløpet til avlønning av personell på overgangsstillinger bringes opp til det nivå som svarer til de faktiske utgifter.
 - b) Forslaget til statsbudsjett for 1987 har bare ført opp kr. 50.000.- på post 11.1: Maskiner, inventar, utstyr. Med det prekære og dokumenterte behov Kirkerådet har for en fornyelse av maskinparken (bl.a. en ny kopieringsmaskin), burde denne posten være på minst kr. 200.000.-.

- c) Post 11.4: Kontortjenester, er i forslaget til statsbudsjett ført opp med kr. 240.000.-, mens de forventede utgifter som faller inn under denne post, justert i forhold til regnskap og prisøkning, er beregnet til kr. 630.000.-. Komiteen finner det uholdbart at rene driftsutgifter til kontortjeneste ikke blir dekket fullt ut ved bevilgning.
- d) Komiteen vil påpeke det manglende samsvar det er mellom det foreslåtte tilskudd til felleskirkelige tiltak (Post 70) i forslaget til statsbudsjett, og det beløp Kirkerådet har beregnet at det er behov for dersom prioriterte oppgaver ifølge rammeprogram skal kunne gjennomføres.

Den foreslåtte bevilgning på kr. 200.000.- står ikke i noe forhold til de beregnede utgifter på kr. 1.220.000.-. Dersom ikke Kirkerådets arbeidsoppgaver skal bli drastisk redusert, mener komiteen det er nødvendig med en betydelig heving av denne budsjettpost.

På dette punkt vil komiteen peke på det uheldige i at en stor del av virksomheten i form av felleskirkelige tiltak forutsettes dekket ved tilskudd fra bispedømmerådene. Det virker uheldig at bispedømmerådene av innsamlede midler må sende fra seg betydelige beløp som burde vært benyttet til virksomheten innen de enkelte bispedømmer. For 1986 utgjorde disse beløp ca. kr. 500.000.-. For 1987 er det kalkulert med et lignende beløp for å bringe Kirkerådets budsjett i rimelig balanse.

Komiteen mener at denne subsidiering av Kirkerådets arbeid fra bispedømmerådene bør bortfalle snarest mulig, og forutsetter at bevilgningene over statsbudsjettet økes med et tilsvarende beløp.

- 6. Komiteen vil gi følgende signaler for Kirkerådets arbeid med budsjettet for 1988:
 - a) Tilpasningen til det nye budsjettssystemet må gjennomføres slik at resultatet ikke blir en svekkelse av det økonomiske grunnlag for virksomheten.
 - b) Arbeidet med å få alle nåværende stillinger overført til post 01.1: Organiserte stillinger

- må fortsette, samtidig som dokumentert stillingsbehov for løsning av nye prioriterte oppgaver må presenteres.

- c) Budsjettet bør settes opp med den forutsetning at bidragene fra bispedømmerådene kan bortfalle, og at dette blir kompensert ved økte offentlige bevilgninger.
- d) Utbyggingen av EDB for Kirkerådets behov bør skje fortrinnsvis med finansiering senest over 1988-budsjettet.
- e) Faktiske driftsutgifter under post 11 bør dekkes fullt ut (11,2; 11,3; 11,4; 11,9).
- f) Tilskudd til felleskirkelige tiltak (Post 70) bør søkes oppjustert så det kan gi rom for økt virksomhet innenfor prioriterte områder (anslagsvis til kr. 1.500.000.-).

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet har vurdert budsjettforslaget for Kirkerådets virksomhet for 1987. Kirkemøtet ser positive muligheter for økt økonomisk handlefrihet i det nye budsjettmønster, men vil understreke at ordningen ikke må føre til reduserte muligheter for virksomheten. Kirkemøtet ber Storting og Regjering om å være åpne for nødvendige justeringer i budsjettet for å sikre at det ikke skapes usikkerhet om ansettelsesforhold og arbeids- og lønnsvilkår for Kirkerådets ansatte.
2. Kirkemøtet regner med at Kirkerådet følger opp budsjettet for 1987 i et aktivt samarbeid med departementet og de politiske myndigheter.
3. Kirkemøtet vil be om at budsjettforslaget for 1988 forberedes av Kirkerådet under hensyntagen til de momenter som er nevnt i premissene i komiteens innstilling (pkt. 6).
4. Kirkemøtet anmoder bispedømmerådene om å opprettholde bidragene til Kirkerådet i samme omfang som hittil for året 1987.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Andreas Aarflot

Følgende hadde ordet:

Andreas Aarflot, Thom Rafoss, Fredrik Grønningsæter,
Bjørn Hareide, Trond Bakkevig.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kirkemøtet har vurdert budsjettforslaget for Kirkerådets virksomhet for 1987. Kirkemøtet ser positive muligheter for økt økonomisk handlefrihet i det nye budsjettmønster, men vil understreke at ordningen ikke må føre til reduserte muligheter for virksomheten. Kirkemøtet ber Storting og Regjering om å være åpne for nødvendige justeringer i budsjettet for å sikre at det ikke skapes usikkerhet om ansettelsesforhold og arbeids- og lønnsvilkår for Kirkerådets ansatte.
2. Kirkemøtet regner med at Kirkerådet følger opp budsjettet for 1987 i et aktivt samarbeid med departementet og de politiske myndigheter.
3. Kirkemøtet vil be om at budsjettforslaget for 1988 forberedes av Kirkerådet under hensyntagen til de momenter som er nevnt i premissene i komiteens innstilling (pkt. 6).
4. Kirkemøtet anmoder bispedømmerådene om å opprettholde bidragene til Kirkerådet i samme omfang som hittil for året 1987, dersom det ikke lykkes å øke bevilgningene på statsbudsjettet tilsvarende.
5. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds forslag til statsbudsjettet 1988.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 25/86: DÅPSOPPLÆRING
I DEN NORSKE KIRKE
- PLANUTKAST OG FORSØK

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 25.1 SAMMENDRAG
SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING
- DOKUMENT 25.2 UTKAST TIL
PLAN FOR DÅPSOPPLÆRING
I DEN NORSKE KIRKE,
utgitt av
Kirkens Dåsopplæringsutvalg
(Egen trykksak)
- Dokument 25.3 FORSØK MED
PLAN FOR DÅPSOPPLÆRING
I DEN NORSKE KIRKE
- En sammenfatning av
sider ved forsøksopplegget,
laget av prosjektgruppen
for forsøket
- Dokument 25.4 KOMITEINNSTILLING OG
VEDTAK I SAK KM 22/84
- KIRKENS DÅPSOPPLÆRING

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes

Følgende hadde ordet:

Gunnar Kartveit, Berit Frøydis Svineng.

Saken ble i henhold til Kirkerådets anbefaling ansett som en orienteringssak som ikke skulle bli gjenstand for komitebehandling.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

Kirkemøtet tar saken til etterretning.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 26/86: BISPEMØTET 1986

SAKSDOKUMENTER:

Kyrkjemøtedokument

Saksliste for Bispemøtet våren 1986 og
hausten 1986

- BM 7/86: Bispemøtets og
biskopenes uttalepraksis
- BM 15/86: Domkirken som
bispedømmets hovedkirke
- BM 23/86: Muligheter for fornyelse
i menighetene i dag
- BM 24/86: Forholdet
Bispemøtet/Kirkemøtet
- BM 34/86: Orienteringssaker, pkt. 4

Saksorientering

På Kyrkjemøtet 1984 og Kyrkjemøtet 1985 vart det gjeve ei munnleg orientering om viktige saker frå Bispemøtet. Kyrkjerådet finn det naturleg at Kyrkjemøtet vert gjort kjent med saker som har vore handsama på Bispemøtet og med vedtak som møtet har gjort.

Eventuelle sakspapir vert utarbeidd etter Bispemøtet i haust.

Kyrkjerådet si tilråding

Kyrkjerådet tilrår at Kyrkjemøtet tek orienteringa frå Bispemøtet til etterretning.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Halvor Bergan

Desse hadde ordet:

Andreas Aarflot, Per Oskar Kjølaas, Ivar Ramvi, Ole D. Hagesæther.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kyrkjemøtet tek orienteringa frå Bispemøtet til etterretning.

*

Vedtaket var samrøystes.

Sak KM 27/86: KIRKELIG BETJENING
I NORD-NORGE

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 27.1 SAMMENDRAG
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

Dokument 27.2 KIRKELIG BETJENING
I NORD-NORGE
Orienteringssak

Saksorientering

Kirkelig betjening i Nord-Norge stod i fokus under Kirkemøtet 1985. Ulike organer og organisasjoner har siden Kirkemøtet 1985 vært opptatt av hva som kan gjøres for å styrke kirkelig betjening i Nord-Norge. Orienteringen inneholder en oversikt over hvem som har gjort hva i denne saken.

Kirkerådets anbefaling

Kirkerådet anbefaler at Kirkemøtet tar orienteringen til etterretning.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes

Følgende hadde ordet:

Arvid H. Nergård, Berit Frøydis Svineng, Per Oskar Kjølaas.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kirkemøtet tar orienteringen til etterretning.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 28/86: KIRKEMØTET'S
FORRETNINGSORDEN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 28.1 SAKSORIENTERING

Dokument 28.2 FORHOLDET VALGKOMITE
- NOMINASJONSKOMITE

Øvrige dokumenter

- Regler for valg av Kirkeråd
- Forslag til endring av
Kirkerådets forretningsorden,
fremsatt av Ivar Ramvi i Plenum

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

1. Saken er reist av Kirkerådet i forbindelse med at Valgkomiteen, valgt av Kirkemøtet 1985, også har fungert som Nominasjonskomite foran årets Kirke- møte. Dette har aktualisert spørsmålet om hvordan forholdet mellom disse to komiteer er å forstå ut fra gjeldende bestemmelser. Kirkerådet vedtok på bakgrunn av dette (sak KR 39/86, 3. punkt):

Innen Kirkemøtet utarbeides en kommentar til Kirkemøtets forretningsorden og Regler for valg av Kirkeråd for å klargjøre forholdet mellom valgkomite og nominasjonskomite.

Sekretariatet bes i denne forbindelse om å inn- hente vurderinger fra Kirkeavdelingen.

På bakgrunn av dette er det utarbeidet en kommentar til Kirkemøtets forretningsorden og Regler for valg av Kirkeråd.

Forholdet mellom Valgkomite og Nominasjonskomite ble av Kirkerådet søkt klargjort på bakgrunn av gjeldende bestemmelser.

Ettersom disse bestemmelser inneholdt enkelte uklarheter, foreslo imidlertid Kirkerådet en endring av Kirkemøtets forretningsorden, § 5-2, tredje ledd. Endringsforslaget innebar at formuleringen

"etter forslag fra Valgkomiteen"

i dette ledd forandres til

"etter forslag fra Nominasjonskomiteen".

2. Ivar Ramvis forslag omhandler et endringsforslag til Forretningsordenens § 1-3, slik at setningen "fullstendig referat av de forhandlinger som er ført i plenum" utgår og erstattes med "liste over hvem som hadde ordet til de ulike sakene". Dessuten blir det foreslått et nytt avsnitt til slutt: "Det tas fullstendig båndopptak fra forhandlingene."

Komiteens merknader

Komiteen har drøftet endringsforslagene til Forretningsordenen i lys av de erfaringer som til nå foreligger.

Komiteen vil fremholde vedrørende forholdet mellom Valgkomite og Nominasjonskomite:

- Forretningsordenen beskriver ikke Nominasjonskomiteen. Nominasjonskomiteen står omtalt i Regler for valg av Kirkeråd, § 1-2. Det vil derfor være vanskelig å følge Kirkerådets forslag om at § 5-2 endres.
- Det er Kirkerådet som forbereder valgene til komiteer etc. som velges av Kirkemøtet, med unntak av valg av Kirkeråd. Komiteen mener imidlertid det bør overveies å gå frem på samme måte ved valg til Mel-lomkirkelig Råd som ved valg av Kirkeråd. Dette vil i så fall kreve en tilføyelse i statuttene for Mel-lomkirkelig Råd, § 5.
- Valgkomiteen er Kirkemøtets komite som legger de valgsaker som er forberedt av Kirkerådet og Nominasjonskomiteen frem for møtet.
- Det er ønskelig at Nominasjonskomiteen blir pålagt å nominere formannskandidater til Kirkerådet.

- Kirkemøtet ser det som ønskelig at Reglene for valg av Kirkeråd og Mellomkirkelig Råd blir vurdert i lys av de erfaringer som er vunnet.

Komiteen vil fremholde vedrørende referatpraksis fra plenumsforhandlingene:

- Det er ut fra flere synsvinkler verdifullt at en fullstendig registrering av plenumsforhandlingene blir foretatt i en eller annen form.
- I både Sverige, Tyskland og England er praksis at det skrives ut fullstendige referater av tilsvarende forhandlinger.
- Utskriving og redigering av fullstendig plenumsreferat utgjør i dag en stor økonomisk og arbeidsmessig belastning for Kirkerådet.
- Det er viktig at et eventuelt lydbåndopptak av forhandlingene som helhet eller som enkeltsaker kan gjøres lett tilgjengelig for dem som måtte ønske det.
- Det er viktig at det produseres sikkerhetskopier av originalopptakene.
- Setningen "fullstendig referat av de forhandlinger som er ført i plenum" bør utgå og erstattes med "liste over hvem som hadde ordet til de ulike sakene". Dessuten bør et nytt avsnitt om at det tas fullstendig båndopptak fra forhandlingene komme inn til slutt.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet gjennomgå Kirkemøtets forretningsorden, Reglene for valg av Kirkeråd og Mellomkirkelig Råd i lys av de erfaringer som er vunnet, med tanke på eventuelle endringer for å klarlegge regler for valg, oppnevninger og fordeling av Kirkemøtets komiteer som foretas på Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet vedtar at Forretningsordenens § 1-3 skal lyde:

Kirkerådet forbereder de saker som skal behandles av Kirkemøtet etter Kirkeordningslovens § 54, annet, tredje og fjerde ledd, tilrettelegger for behandling saker som er forberedt av utvalg etter § 54, siste ledd, iverksetter Kir-

kemøtets beslutninger og leder arbeidet mellom Kirkemøtene i samsvar med bestemmelser gitt av dette (Kirkeordningslovens § 55, tredje ledd).

Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av dirigentskapet.

Kirkerådet har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføring av møtet.

Kirkerådet sørger for nødvendig sekretærhjelp til komiteene.

Det føres protokoll (møtebok) fra møtet. Denne skal inneholde:

- En oversikt over saksliste og program m.v. for møtet.
- Tilstedeværende medlemmer av møtet.
- Liste over hvem som hadde ordet til de ulike sakene.
- De innstillinger og forslag til vedtak som er fremlagt i de ulike saker.
- Møtets valg og beslutninger.

I sakspapirer som blir utarbeidet i forbindelse med Kirkemøtet, bør en tilstrebe en rimelig fordeling mellom bokmål og nynorsk.

Det tas fullstendig båndopptak fra forhandlingene.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Ruth Fluge

Følgende hadde ordet:

Ruth Fluge, Olav Bønes, Ludvig Johan Bakkevig.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet gjennomgå Kirkemøtets forretningsorden, Reglene for valg av Kirkeråd og Mel-lomkirkelig Råd i lys av de erfaringer som er vun-net, med tanke på eventuelle endringer for å klar-gjøre regler for valg, oppnevninger og fordeling av Kirkemøtets komiteer som foretas på Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet vedtar at Forretningsordenens § 1-3 skal lyde:

Kirkerådet forbereder de saker som skal behand-les av Kirkemøtet etter Kirkeordningslovens § 54, annet, tredje og fjerde ledd, tilrette-legger for behandling saker som er forberedt av utvalg etter § 54, siste ledd, iverksetter Kir-kemøtets beslutninger og leder arbeidet mellom Kirkemøtene i samsvar med bestemmelser gitt av dette (Kirkeordningslovens § 55, tredje ledd).

Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av dirigentskapet.

Kirkerådet har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføring av møtet.

Kirkerådet sørger for nødvendig sekretærhjelp til komiteene.

Det føres protokoll (møtebok) fra møtet. Denne skal inneholde:

- En oversikt over saksliste og program m.v. for møtet.
- Tilstedeværende medlemmer av møtet.
- Liste over hvem som hadde ordet til de ulike sakene.
- De innstillinger og forslag til vedtak som er fremlagt i de ulike saker.
- Møtets valg og beslutninger.

KIRKEMØTET 1986
SAK KM 28/86

- 168 -

I sakspapirer som blir utarbeidet i forbindelse med Kirkemøtet, bør en tilstrebe en rimelig fordeling mellom bokmål og nynorsk.

Det tas fullstendig båndopptak fra forhandlingene.

Vedtaket var enstemmig.

*

001-0002

SAK KM 29/86: LITURGISAKER

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 29.1 SAMMENDRAG
SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

Øvrige dokumenter

- Sak BM 27/86 og Oslo biskops skriv
til Kirkerådet av 16. oktober 1986

INNSTILLING FRA KOMITE C:

Saksorientering

Bispemøtet har behandlet mindre endringer av Ordning for høymessen. Kirkemøtet anmodes om å vedta de foreslåtte endringene.

Komiteens merknader

Til den konkrete saken vil komiteen bemerke:

- St. Hansdagen markerer døperen Johannes' fødselsdag. Komiteen ser det som naturlig at St. Hansdagen har hvitt som liturgisk farge.
- Komiteen støtter Bispemøtets forslag til endringer i "Ordning for høymessen".

For øvrig vil komiteen understreke behovet for veiledning til menighetsrådene/prestene om hvordan de kan informere om de nye liturgiene og betydningen av de liturgiske fargene, og oppfordre til bruk av variasjonsmulighetene.

Forslag til vedtak

I medhold av Kgl.res. av 1. november 1985 vedtar Kirkemøtet følgende mindre endringer i Ordning for høymessen:

- a) Pkt. 7 i "Avgjørelsesmyndighet" (veiledningsrubrikken) endres slik at avgjørelsesmyndigheten for de tekstlige alternativer i "Nattverdordningen" entydig er tillagt den forrettende prest.
- b) Avsnittet "Oversikt over hovedperioder i kirkeåret" (veiledningsrubrikk) endres slik at liturgisk farge for St. Hansaften/dag (Døperen Johannes' fødselsdag) blir: Hvitt (istedenfor som nå: Rødt).
- c) Prefasjonen for Kristi Himmelfartsdag, som stod i høymesse-utkastet NOU 1976:5, tas inn igjen blant alternativene i høymesseordningen.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Bjørn Bue

Følgende hadde ordet:

Bjørn Bue, Georg Hille.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

I medhold av Kgl.res. av 1. november 1985 vedtar Kirkemøtet følgende mindre endringer i Ordning for høymessen:

- a) Pkt. 7 i "Avgjørelsesmyndighet" (veiledningsrubrikken) endres slik at avgjørelsesmyndigheten for de tekstlige alternativer i "Nattverdordningen" entydig er tillagt den forrettende prest.
- b) Avsnittet "Oversikt over hovedperioder i kirkeåret" (veiledningsrubrikk) endres slik at liturgisk farge for St. Hansaften/dag (Døperen Johannes' fødselsdag) blir: Hvitt (istedenfor som nå: Rødt).

- c) Prefasjonen for Kristi Himmelfartsdag, som stod i høymesse-utkastet NOU 1976:5, tas inn igjen blant alternativene i høymesseordningen.

Vedtaket var enstemmig.

*

VEDLEGG:

Prefasjon for Kristi Himmelfartsdag

På bakgrunn av dette blir de nye formuleringer under "Ordning for høymessen":

1. Avgjørelsesmyndighet

7. Valg av utdelingsmåten under nattverden.

2. Oversikt over hovedperioder i kirkeåret

St. Hansaften/dag.

De musikalske alternativer for festtiden kan brukes.

Liturgisk farge: Hvitt.

3. Prefasjon for Kristi Himmelfartsdag blir tatt inn i Alterboken som liturgisk alternativ i høymesseordningen.

Den lyder som følger:

(Se neste side)

Kristi himmelfarts dag

I sann-het ver-dig og rett er det / at vi alltid og alle-
veg-ne tak-ker deg, / hel-lige Herre, allmektige Fader,
e-vi-ge Gud, / ved Je-sus Kris-tus, vår Her-re, / han
som før opp til him-me-len / og nå troner ved din
høy-re hånd / og alltid går i for-bønn for oss. / Ved
ham lovsynger eng-le -ne din her-lig-het, / og din menighet
i himmelen og på jor-den / priser ditt navn med
sam-stem-mig ju-bel. / Med dem vil også vi forene
vå-re røs-ter / og til-be-den -de syn - ge :

Denne endring trer i kraft fra 1. søndag i advent 1986.

*

Sak KM 30/86: KIRKEMØTET 1988
- TIDSPUNKT

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 30.1 SAKSORIENTERING
KIRKERÅDET'S ANBEFALING

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

I henhold til Kirkemøtets forretningsorden, § 1-1, skal Kirkemøtet det ene året fastsette tidspunktet for Kirkemøtet de to neste år, etter forslag fra Kirkerådet. Det er forutsatt at møtet bør finne sted noenlunde samme tid hvert år, fortrinnsvis første uke av november.

Kirkemøtet 1985 har vedtatt at neste års Kirkemøte skal holdes i første uke av november.

Kirkerådet har drøftet om Kirkemøtet skal flyttes til annet tidspunkt, uten å ville fremme forslag om det nå.

Kirkerådet går inn for at også Kirkemøtet i 1988 blir avholdt i begynnelsen av november.

Komiteens merknader

Komiteen har drøftet saken med bakgrunn i erfaringer fra Kirkemøtene i 1984, 1985 og 1986 og vil fremholde:

- Det skal avvikles bispedømmemøter våren 1988. Hvis en tar hensyn til forberedelse av Kirkemøtesaker på disse møtene, er det vanskelig å tenke seg et tidspunkt for Kirkemøtet våren/sommeren 1988.
- Hvis Kirkemøtets saker skal få en grundig forberedelse i Kirkerådet, må møtet i tid plasseres sent på høsten.

- Mange av Kirkemøtets medlemmer har en yrkessituasjon med stort arbeidspress tidlig i høstsemesteret. Dette er med på å vanskeliggjøre en møteavvikling i august, september eller oktober måneder.
- Lengden av møtet ble også drøftet i komiteen. Det fremkom forslag om å forlenge møtet med en dag, frem til lørdag ettermiddag. Dette ble begrunnet i det store arbeidspress som deltakerne arbeider under med den nåværende lengde på møtet.

Komiteen vil ikke fremme forslag om en forlengelse av møtet, men ber Kirkerådet vurdere spørsmålet med sikte på senere drøftelser.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet i 1988 avholdes i første uke av november.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Anne-Brit Bjørk
Saksordfører: Georg Hille

Følgende hadde ordet:

Georg Hille, Gunnar Salomonsen, Ole D. Mjøs, Bjørn Hareide, Johannes Ulltveit-Moe, Andreas Aarflot.

Fremsatte forslag

Gunnar Salomonsen satte frem dette vedtaksframlegget:

Kyrkjemøtet bed om at neste års Kyrkjemøte byrjar
sundag ettermiddag/kveld.

Forslagsstilleren trakk senere forslaget, men ønsket det
sendt Kirkerådet til overveielse.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kirkemøtet i 1988 avholdes i første uke av november.

Vedtaket var enstemmig.

*

IV. KIRKEMØTET'S DELTAKERE

MEDLEMMER

Andersen, Håkon E.	- Tunsberg
Andreassen, Andreas	- Sør-Hålogaland
Austad, Torleiv	- Kirkerådet
Backe, Ole Chr.	- Tunsberg
Bakke, Kaare M.	- Møre
Bakkevig, Ludvig Johan	- Kirkerådet
Bergan, Halvor	- Agder
Bergem, Bjørg	- Møre
Bergersen, Aslaug	- Agder
Bjørk, Anne-Brit	- Oslo
Brekne, Abraham	- Hamar
Bremer, Kristen Kyrre	- Nidaros
Bue, Bjørn	- Stavanger
Bønes, Olav	- Bjørgvin
Dyve, Hjørdis	- Hamar
Ege, Reinert	- Stavanger
Fluge, Ruth	- Møre
Fossheim, Eldgrim	- Bjørgvin
Furre, Berge	- Oslo
Fæhn, Kristin	- Oslo
Faarlund, Nils Chr.	- Hamar
Gitmark, Helga	- Agder
Gossner, Jan	- Borg
Grønningsæter, Fredrik	- Sør-Hålogaland
Gaarden, Sverre	- Kirkerådet
Hagesæther, Ole D.	- Oslo
Hareide, Bjørn	- Sør-Hålogaland
Haugaasen, Ole-Bjørn	- Tunsberg
Heitmann, Berta	- Nord-Hålogaland
Hesselberg, Annbjørg Eiksund	- Nidaros
Hetland, Magne	- Nord-Hålogaland
Hille, Georg	- Hamar
Hjelle, Arne	- Møre
Horgen, Harald	- Sør-Hålogaland
Hovstad, Marit	- Nidaros
Johannessen, Albert	- Agder
Kartveit, Gunnar	- Stavanger
Kjølaas, Per Oskar	- Nord-Hålogaland
Kjøll, Helge	- Møre
Kleppa, Jens	- Stavanger
Kobro, Ragnhild	- Tunsberg

Larsen, Oddvar	- Nord-Hålogaland
Lein, Arve	- Sør-Hålogaland
Lislerud, Gunnar	- Borg
Malum, Jostein	- Nidaros
Mjøs, Ole Danbolt	- Nord-Hålogaland
Moen, Snorre	- Nidaros
Monstad, Nils E.	- Bjørgvin
Morland, Knut	- Stavanger
Mæland, Eli	- Stavanger
Nergård, Arvid H.	- Nord-Hålogaland
Nilsen, Per Arne	- Tunsberg
Nordal, Tjostolv	- Agder
Norderhaug, Ole Martin	- Hamar
Nordhaug, Målfrid	- Møre
Nordhaug, Ole	- Møre
Norum, Per Arne	- Borg
Pedersen, Bjørn Egil	- Oslo
Ramvi, Ivar	- Stavanger
Rasmussen, Lillian	- Sør-Hålogaland
Reistad, Anne Liv	- Borg
Risnes, Knut	- Bjørgvin
Rognerud, Margit	- Hamar
Salomonsen, Gunnar	- Bjørgvin
Sandvik, Irene	- Agder
Sjølie, Synnøve	- Borg
Stendahl, Kristian	- Nidaros
Svineng, Berit Frøydis	- Nord-Hålogaland
Svoren, Reidar	- Agder
Thelle, Øystein	- Tunsberg
Tho, Anders	- Borg
Thorp, Tone	- Oslo
Treschow, Nanna	- Tunsberg
Tungesvik, Liv	- Bjørgvin
Vognild, Odd Magnar	- Nidaros
Wang, Thor	- Hamar
Øgaard, Kristen	- Bjørgvin
Aanstad, Ruth	- Sør-Hålogaland
Aarflot, Andreas	- Oslo
Aaraas, Eirik	- Borg

MEDLEMMER AV
KIRKERÅDET 1982-86

Bergslid, Kjellrun
Håland, Svein
Lunde, Aage
Myhre, Finn Olav
Veiteberg, Ragnhild

- Nidaros
- Stavanger
- Oslo
- Borg
- Bjørgvin

FAKULTETENE

Bjørndalen, Anders Jørgen
Christoffersen, Svein Aage
Øberg, Ingemar

- Det teologiske
Menighetsfakultet
- Det teologiske
fakultet
- Misjonshøgskolen

SEKRETARIATET

Amlien, Arne
Bakke, Bjørn S.
Bakkevig, Trond
Bentzen, Dina Qvigstad
Breen, Elisabet
Eikeland, Rune
Endresen, Eirik
Grimstad, Frank
Halvorsrud, Marta
Helland, Finn
Hougsnæs, Marit Halvorsen
Haarstad, Inge Morten
Ingebrigtsen, Oddbjørn
Johnsen, Jonveig H.
Jørgensen, Ove Virik
Klungrehaug, Hilde Kristin
Kongsbakk, Einar
Lande, Gunvor
Lodberg, Johs.
Nesje, Trygve
Ottersen, Ole Petter
Ripegut, Oddvar
Rødahl, Gunnar
Sjo, Hugne Johan
Sommerfeldt, Atle
Stendal, Synnøve Hinnaland

- Hamar
- Sør-Hålogaland
- Mellomkirkelig Råd
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Bjørgvin
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Nord-Hålogaland
- Kirkerådet
- Møre
- Nidaros
- Kirkerådet
- Borg
- Kirkerådet
- Bjørgvin
- Mellomkirkelig Råd
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Oslo
- Agder
- Kirkerådet
- Stavanger
- Mellomkirkelig Råd
- Kirkerådet

Syversen, Synnøve Bøhler
Tanggaard, Per
Tysnes, Knut Inge
Ulltveit-Moe, Johannes

- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Tunsberg
- Kirkerådet

*

V. KIRKEMØTET'S FASTE KOMITEER

Kirkemøtet vedtok følgende fordeling av Kirkemøtets medlemmer på de faste komiteer:

KOMITE A:

Andreas Aarflot	G (Oslo)
Ole D. Hagesæther	G (Oslo)
Anne Liv Reistad	L (Borg)
Georg Hille	G (Hamar)
Per Arne Nilsen	L (Tunsberg)
Reidar Svoren	G (Agder)
Knut Morland	L (Stavanger)
Knut Risnes	L (Bjørgvin)
Ruth Fluge	L (Møre)
Kristian Stendahl	L (Nidaros)
Bjørn Hareide	L (Sør-Hålogaland)
Oddvar Larsen	L (Nord-Hålogaland)

Leder: Knut Morland

KOMITE B:

Bjørn Egil Pedersen	L (Oslo)
Gunnar Lislerud	G (Borg)
Synnøve Sjølie	LT (Borg)
Nils Chr. Faarlund	L (Hamar)
Øystein Thelle	G (Tunsberg)
Halvor Bergan	G (Agder)
Ivar Ramvi	G (Stavanger)
Olav Bønes	L (Bjørgvin)
Ole Nordhaug	G (Møre)
Astrid Aas	L (Møre)
Snorre Moen	LT (Nidaros)
Lillian Rasmussen	L (Sør-Hålogaland)
Magne Hetland	L (Nord-Hålogaland)
Ole D. Mjøs	L (Nord-Hålogaland)

Leder: Synnøve Sjølie

KOMITE C:

Kristin Fæhn	LT (Oslo)
Jan Gossner	G (Borg)
Hjørdis Dyve	LT (Hamar)
Ole Chr. Backe	L (Tunsberg)
Nanna Treschow	L (Tunsberg)
Aslaug Bergersen	LT (Agder)
Jens Kleppa	L (Stavanger)
Bjørn Bue	G (Stavanger)

Gunnar Salomonsen	G (Bjørgvin)
Kristen Øgaard	LT (Bjørgvin)
Arne Hjelle	L (Møre)
Jostein Malum	G (Nidaros)
Ruth Aanstad	L (Sør-Hålogaland)
Arvid H. Nergård	G (Nord-Hålogaland)

Leder: Kristen Øgaard

KOMITE D:

Tone Thorp	L (Oslo)
Erik Aaraas	L (Borg)
Ole Martin Norderhaug	L (Hamar)
Ole Bjørn Haugaasen	LT (Tunsberg)
Albert Johannessen	L (Agder)
Irene Sandvik	L (Agder)
Gunnar Kartveit	LT (Stavanger)
Liv Tungesvik	L (Bjørgvin)
Björg Bergem	L (Møre)
Odd Magnar Vognild	L (Nidaros)
Kristen Kyrre Bremer	G (Nidaros)
Andreas Andreassen	G (Sør-Hålogaland)
Harald Horgen	LT (Sør-Hålogaland)
Per Oskar Kjølaas	G (Nord-Hålogaland)

Leder: Per Oskar Kjølaas

KOMITE E:

Berge Furre	L (Oslo)
Per Arne Norum	L (Borg)
Margit Rognerud	L (Hamar)
Abraham Brekne	G (Hamar)
Ragnhild Kobro	L (Tunsberg)
Helga Gitmark	L (Agder)
Reinert Ege	L (Stavanger)
Thor With	G (Bjørgvin)
Målfrid Nordhaug	LT (Møre)
Marit Hovstad	L (Nidaros)
Fredrik Grønningsæter	G (Sør-Hålogaland)
Mary Solheim Bjørkli	L (Nord-Hålogaland)

Leder: Margit Rognerud

KOMITE F:

Anne-Brit Bjørk	L (Oslo)
Anders Tho	L (Borg)

Thor Wang	L (Hamar)
Håkon E. Andersen	G (Tunsberg)
Tjostolv Nordal	L (Agder)
Eli Mæland	L (Stavanger)
Eldgrim Fossheim	L (Bjørgvin)
Kaare Bakke	G (Møre)
Annbjörg Eiksund	
Hesselberg	L (Nidaros)
Arve Lein	L (Sør-Hålogaland)
Berta Heitmann	L (Nord-Hålogaland)

Leder: Anders Tho

Representantene fra de teologiske fakulteter deltok vesentlig i arbeidet i følgende komiteer (med tale- og forslagsrett):

- Komite A:	Ingemar Øberg
- Komite B:	Anders Jørgen Bjørndalen
- Komite E:	Svein Aage Christoffersen

Medlemmer av Kirkerådet som ikke er medlemmer av Kirke-
møtet i perioden var fordelt på følgende måte:

- Komite A:	Ludvig Johan Bakkevig
- Komite B:	Aage Lunde
- Komite C:	Kjellrun Bergslid
- Komite D:	Svein Håland
- Komite E:	Torleiv Austad
- Komite E:	Ragnhild Veiteberg
- Komite F:	Sverre Gaarden

*

G = Geistlig
L = Lek
LT = Lek kirkelig tilsatt

*

VI. PROGRAMINNSLAG
UNDER
KIRKEMØTET

VI. PROGRAMINNSLAG
UNDER
KIRKEMØTET

Det tredje Kirkemøtet i Den norske kirke ble holdt i Bergen fra søndag 2. til fredag 7. november 1986.

Møtets forhandlinger fant sted på Hotell Grand Terminus, der deltakerne bodde under møtet og der sekretariatet også holdt til.

Foruten forhandlingene i plenum og komiteer, var det lagt inn en del programinnslag i løpet av Kirkemøtedagene, tilrettelagt av Kirkerådet og Bjørgvin bispedømmeråd i samarbeid etter linjer trukket opp av Programkomiteen nedsatt av Kirkerådet.

ARRANGEMENTER

- Kirkemøtet ble åpnet med gudstjeneste i Bergen domkirke søndag formiddag. Domprost Nils E. Monstad forrettet og prekte. Organisten var domorganist Magne Mangersnes. Bergen domkantori medvirket.

Gudstjenesten ble overført både i radio og fjernsyn.

- Konstitueringen av Kirkemøtet foregikk i Terminus Hall søndag ettermiddag. Kirkerådets formann, Ludvig Johan Bakkevig, holdt åpningstalen. Statsråd Kristi Kolle Grøndahl bragte en hilsen under temaet "Kirken i årene som kommer". Etter at de nødvendige vedtak var fattet om konstituering av møtet (jfr. Kap. I), holdt generalsekretær Gunnar Stålsett foredrag over temaet "Kirken og freden".
- "Festkveld i Grieghallen", åpen for publikum, ble arrangert søndag kveld. Programmet var lagt opp av Bjørgvin bispedømmeråd. Medvirkende var Bergen Ten Sing, Sing Lett, barnekor fra Bjørgvin Kirkesangforbund, Bjarne Leithaug, Per Brockmann, Signe Bakke, Jan Sverre Stray og Henning Langeland. Gunnar Stålsett fremført en fredsappell: Brobyggere for fred. Kjell Grønner var møte- og allsangleder.
- Sosialt samvær i Haakonshallen ble holdt i festlige former tirsdag kveld, med Bergen kommune v/ordfører Arne Næss som vertskap.

Haakonshallen var stilt til rådighet av fylkesmannen i Hordaland. Programmet var lagt opp av Bjørgvin bispedømmeråd.

Knut Risnes ledet samværet og Halvor Bergan holdt takketale til vertskapet.

Ordfører Arne Næss talte, Rolf Tofte kåserte og de musikalske innslagene var ved en messingkvartett fra Bergen Musikkonservatorium v/Torstein Aagaard Nilsen, Kammerforum v/Tone Wernø og Kammerangerne v/Julie Chelsom.

Samværet ble avsluttet med en kveldsmesse i Maria-kirken.

- Liturgisk morgenandakt ble holdt daglig i Korskirken. De medvirkende var:
 - Leder/liturg:
Victor Meyer, Ole-Bjørn Haugaasen, Jan Haugland, Liv Tungesvik, Arnfinn Haram
 - Andaktsholder:
Annbjørge Eiksund Hesselberg, Irene Sandvik, Abraham Brekne, Magne Hetland, Arvid H. Nergård
 - Organist:
Stig Wernø Holter, Kristen Øgaard
- Nattverdgdustjeneste i Domkirken avsluttet Kirkemøtet fredag ettermiddag. Domprost Nils E. Monstad forrettet, med assistanse av res.kap. Otto Odland.

HILSEN FRA KONGEN

På det konstituerende møte ble det besluttet å sende Kongen et hilsningstelegram:

HM Kong Olav V
Slottet
Oslo

Kyrkjemøtet 1986 sender Dykkar Majestet si varmaste helsing .

Kirkemøtet mottok dette telegram som svar fra Kongen:

Hjertelig takk for vennlig hilsen, mine beste ønsker for Kirkemøtet og mange hilsener til forsamlingen

Olav R

TALER OG FOREDRAG

Ludvig Johan Bakkevig:

"Ved åpningen av Kirkemøtet 1986

Ærede statsråd,
ærede gjester,
kjære Kirkemøtedeltagere -

Velkommen til Kirkemøtet, det 3. i rekken!

Det er med stor glede jeg atter hilser velkommen til dette fremste møte i vår kirke; denne gangen et nyvalgt Kirkemøte hvor halvparten av delegatene kommer for første gang. Det er mitt håp at dere alle, nye såvel som gamle, skal få oppleve møtet som en stor glede og inspirasjon og som et selvsagt og naturlig topporgan i vår kirkeordning.

Vi står stadig midt oppe i en reformtid som etter hvert vil gi vår kirkes valgte organer større myndighet og grad av selvstyre og forhåpentligvis også bedre ordninger og økt vitalitet. Kirkemøtet, som ble etablert ved lov for tre år siden, er fremdeles en nyskaping. På de to møtene vi har hatt, Kirkemøtet 1984 og Kirkemøtet 1985, er forretningsorden og regler for gjennomføringen av Kirkemøtet blitt fastlagt, og vi mener å ha funnet frem til et mønster som synes hensiktsmessig for en god avvikling av møtet.

Delegering av myndighet fra departementet til Kirkemøtet og bispedømmerådene er derimot foreløpig i sin begynnelse. Vi hadde ventet at dette Kirkemøtet skulle få til behandling overføring av tilsettingsmyndighet for prester til bispedømmerådene, men utvalget som har arbeidet med retningslinjene for dette, har dessverre ennå ikke avsluttet sitt arbeid og levert sin innstilling til departementet. Vi må derfor regne med ytterligere ett års utsettelse med innføringen av denne reform. Jeg kunne for øvrig ønske at den tiden kunne bli brukt effektivt til skolering av sekretariatene.

Vi hadde også ventet at Bispemøtets innstilling om avgjørelsesmyndighet for bruk av kirker skulle forelegges av departementet i år. Her er situasjonen den at departementet mener at innstillingen fra Bispemøtet i stor utstrekning berører et uavklaret forhold mellom embete og råd, og at dette derfor bør utredes først. En slik utredning er satt i gang ved et eget utvalg i Kirkeråds regi. Imidlertid er Kirkemøtet blitt delegert myndighet til å foreta mindre endringer i de vedtatte li-

turgier, og det er innkommet forslag fra Bispemøtet om visse endringer som vil bli behandlet i år.

Kirkelovutvalget, som i egenskap av offentlig utvalg ser spesielt på forholdet mellom menighet og kommunene og ellers ventes å komme med forslag til revisjon av Kirke-loven av 1897, har siden forrige Kirkemøte fått øket sekretærhjelp, og vi har grunn til å vente at innstillingen vil foreligge i løpet av 1987.

Ellers er det lite nytt å berette fra reformfronten. Resterende liturgier fra Liturgikommisjonens revisjon av kirkens bøker er fremdeles ikke kommet ut av høringsrunden. Ny salmebok er derimot tatt i bruk siden siste Kirkemøte, en viktig og gledelig begivenhet i kirken.

Ser vi for øvrig tilbake på det forgangne år, slår det oss at mannskapssituasjonen i vår kirke stadig er en kilde til problemer, og vi har hatt liten evne til å løse dem. En ting er mangelen på prestestillinger som kunne hjelpe på arbeidssituasjonen for de mange alene-prester og andre med store prestegjeld, mye reising og uløste arbeidsoppgaver. Men så opplever vi i tillegg en bekymringsfull gjennomtrekk i kateketstillingene og mangel på søkere til soknediakonstillingene når de endelig kom. Det er flere faktorer som spiller med i dette problemkomplekset. Økonomi er et vesentlig element, men ikke det eneste. Kateketene leter fremdeles etter sin identitet og plass i kirken, og motivasjonen for å arbeide innenfor kirken synes å være svakere enn ønsket. Det samme må kunne sies om de som har relevant utdanning for soknediakonstillinger. Vi må bare konstatere dette som fakta og erkjenne at vi er kommet alt for sent i gang med å etablere en alment anerkjent personalpolitikk i Den norske kirke inklusive utdannelsesmønster for stillinger, stillingsstrukturer, ansvarsfordeling og relasjoner mellom de forskjellige ansatte m.m.

Kirkerådets personal- og utdanningsråd har med begrensede ressurser allerede gjennom mange år nedlagt et betydelig basisarbeid vedrørende tjenester og stillinger innen Den norske kirke, og det er et håp om at et første forslag til personalpolitiske retningslinjer kan bli lagt frem på neste Kirkemøte.

Jeg er for øvrig tilbøyelig til å mene at en betydningsfull faktor i kirkens personal- og bemanningsproblemer kan tilbakeføres til den uklare og mangelfulle ledelse av Den norske kirke. Å lede forutsetter både at en vil noe og dertil at en har myndighet til å fatte beslutninger. Beslutningsmyndigheten for ordning av Den norske kirke ligger hos Kongen eller "Kongen i stats-

råd". Imidlertid, departementet har vel aldri tatt mål av seg til å organisere kirkens liv særlig lenger enn til å gi forskrifter for gudstjenesten med dens handlinger og til å ansette prester og noen få kateketer, til sammen bare ca. 1/4 av de totalt ansatte i kirken. Biskopene har sitt tilsynsansvar, men begrenset styringsmyndighet. Kirkerådet har vært et utredningsorgan uten myndighet til å fatte beslutninger på vegne av kirken. Det er bare Kirkemøtet som kan innta plassen som det øverste representative organ for Den norske kirke med myndighet delegert fra Kongen til å fatte de nødvendige beslutninger og med den basis i menighetenes vilje og ønske som ligger i valget av representanter til Kirkemøtet.

Det som står i Lov om Den norske kirkes ordning om Kirkemøtets oppgaver, er dels meget omfattende når det gjelder hva Kirkemøtet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på, dels veldig snaut og lite dekkende når det gjelder spesifikke gjøremål. Paragrafen i Kirkeloven kunne like gjerne vært sløffet til fordel for en mer generell karakteristikk som gav Kirkemøtet ledelsesansvaret i Den norske kirke innenfor en omfattende delegasjon av myndighet fra Kongen.

Når det gjelder mannskapssituasjonen, trenges det ingen delegasjon av myndighet for at Kirkemøtet skal kunne gjennomdrøfte bemanningsspørsmålene og fatte vedtak om hvorledes tjenesten i menighetene bør være. Det kan bli nødvendig med lovendringer før vedtak kan settes ut i livet. Det kan også bli nødvendig med utdanningsinstitusjonenes fleksibilitet og medvirkning. Og Kirkemøtets forslag til forbedringer kan fremfor alt strande på økonomiske ressurser allerede i starten. Imidlertid, den forventning om lederskap og myndighet som kirken med sine menigheter nå tillegger Kirkemøtet, må Kirkemøtet være seg bevisst - og utøve denne ledelse.

Mangel på ressurser vil alltid være en begrensende faktor for handlefriheten. Denne begrensning er stadig et problem for Kirkerådet og dermed for Kirkemøtet. Forslaget til statsbudsjett for 1987 var satt opp på en ny måte når det gjelder Kirkerådet og vakte derfor en del forvirring og skuffelse hos oss. Imidlertid, tilskuddet fra staten til Kirkerådets budsjett vil, så vidt vi nå forstår forslaget, dekke ca. 2/3 av det totale budsjett, slik som tidligere. Det betyr ikke at Kirkerådets sorger er slukket når det gjelder økonomi. Forventningene til Kirkerådet som sentralkirkelig organ krever mer ressurser, og det må det arbeides videre med.

For øvrig har vi merket oss at Stortinget har gått inn

for å selge prestegårder, og det med helt andre begrunnelser enn å styrke den kirkelige økonomi. Kirken må ha lov til å forutsette at de verdier som på denne måten frigjøres, til fulle må komme den kirkelige økonomi til gode.

Det er mange viktige saker som kommer opp til behandling. Jeg vil trekke frem en av dem som jeg håper Kirkemøtet vil bruke meget tid og arbeid på, nemlig forslaget til rammeprogram for Kirkerådet for de nærmeste 4 år, sak KM 6/86. Det er Kirkemøtets sak å peke ut hvilke saker Kirkerådet skal arbeide med, å prioritere innenfor de ressurser som står til rådighet. Det er mange oppgaver i kirken og i kirkens forhold til samfunnet som presser på for å finne sin løsning. Dette Kirkemøtet vil måtte ta standpunkt og sette mål for sitt arbeid de neste 4 år i Kirkerådets arbeidsprogram. Arbeidsprogrammets profil vil fortelle om hvor kirken står og hvor den går.

Avslutningsvis vil jeg peke på at Kirkerådet i alle år har hatt som oppgave og mål å utrede og komme med forslag til forbedringer av ordninger og strukturer som kunne legge forholdene til rette for en bedre tjeneste i kirken. Imidlertid er det viktig for meg å få frem at vi ikke må misforstås dithen at Kirkerådet ser på ordningene som et mål i seg selv.

Vi gleder oss over det som hittil har skjedd eller som er under gang i reformarbeidet. Ikke minst er innføringen av Kirkemøtet med alle de muligheter og forventninger som er knyttet til det, en milepel i vår kirkes historie. For en legmann å oppleve at her har kirken endelig tatt på alvor det alminnelige prestedømme i et øverste styringsorgan i vår kirke er en spesiell glede.

Men ordninger og strukturer frelser ikke. Ordninger og strukturer er bare den farkost som skal bære frem troens budskap, være det redskap som skal legge til rette for formidlingen av evangeliet. Den levende kirke konstitueres av troen, ikke av ordninger. Men dårlige ordninger kan være et alvorlig hinder for formidlingen av kirkens glade budskap til mennesker.

Dette Kirkemøtet er forfeilet hvis siktemålet ikke går ut over organiseringen av vår kirke og vårt arbeid. Møtet må bli et troens arbeidsverksted. Det betyr bønn, felles bønn, lovsang. Det betyr fellesskap og ny inspirasjon i tjenesten. Jesus sier selv at "uten meg kan dere intet gjøre" (Johs. 15,5). Å stå i forsoningens tjeneste sammen med ham er vår egentlige oppgave. La Jesus selv prege og fylle vårt samvær.

Statsråd Kirsti Kolle Grøndahls hilsen under åpningen av Kirkemøtet i Bergen, 2. november 1986:

"Kirken i årene som kommer"

Det er en glede for meg som kirke- og undervisningsminister å få være med og bringe en hilsen under åpningen av dette Kirkemøtet. I og med at det er valgt nye bispedømmeråd siden forrige Kirkemøte var samlet, er jo dette møtet også et nyvalgt møte. Fra Stortinget vet jeg jo at det alltid er litt spennende når et nytt Storting trer sammen. Jeg antar derfor at det også ligger et positivt spenningsmoment i dette at dere utgjør et nytt Kirkemøte.

Kirken har tradisjonelt hatt en sentral plass i norsk samfunnsliv, og fortsatt har kirken utvilsomt stor innflytelse. Gjennom søndagens gudstjenester og de kirkelige handlinger som dåp og konfirmasjon m.v. og gjennom sin utadrettede kulturelle og humanitære virksomhet har Den norske kirke vært med på å prege samfunnet både på lokalplanet og i større sammenheng.

Dette skyldes i stor grad at kirken har fremstått som en åpen folkekirke med stor kontaktflate. Og slik ønsker vi at kirken fortsatt skal være. Stortingsmeldingen om stat og kirke fra 1980 gav klart uttrykk for dette, og dette hovedsynspunktet fikk, som dere jo vet, også bred tilslutning under behandlingen av meldingen i Stortinget i mai 1981. Meldingen og den etterfølgende behandlingen viste også at Den norske kirke var best tjent med at forholdet til Staten ble opprettholdt. Men med viktige reformer innenfor rammen av Grunnloven, bl.a. opprettelse av nye kirkelige møter og råd og overføring av myndighet til de valgte kirkelige organer.

Når jeg for min del, og det gjelder da også for Regjeringen og for det parti jeg tilhører, legger såpass vekt på at Den norske kirke bevares som folkekirke, ligger det meg litt på hjertet å gi uttrykk for at det må oppfattes positivt.

Det ligger ikke i vår holdning noe ønske om at kirken skal utvannes og bli konturløs. Vi har ikke noe ønske om en kirke som snur seg etter vinden og skiftende folkemeninger. Poenget for oss er - åpenhet.

En kirke som Staten understøtter, og hvor Staten på ulike måter er medspiller og bl.a. er arbeidsgiver, må være åpen. Den må være åpen for dem som tviler. For dem som har meninger som går litt på tvers av flertallet. For dem som oppfører seg litt annerledes. For dem

som stiller kritiske spørsmål. For dem som leter, har lengsler, gråter.

Dette er for oss hovedsaken. Så mye, så lite.

En lukket kirke derimot vil i lengden ikke kunne være en folkekirke, og dermed heller ikke en statskirke. Etter min oppfatning er en kirke på vei mot å bli lukket dersom den på ulike måter legger mer vekt på krav og betingelser enn å praktisere den ubetingede åpenhet. Den er på vei til å bli lukket dersom tendenser til uniformering vinner fotfeste. Den kan også være på vei til å bli lukket dersom ikke kirkens styringsorganer er seg tilstrekkelig bevisst at det er i en folkekirke de utøver sine styringsfunksjoner. Stedet hvor kirken settes på prøve, er selvfølgelig på lokalplanet, i den enkelte menighet. Med all respekt for Kirkemøtet, det viktigste i kirken er selvfølgelig det som skjer lokalt, i nærmiljøet, der folk bor. Og det alvorlige og kritiske spørsmålet blir etter min oppfatning: Hvordan makter kirken på lokalplanet å formidle, å omsette i praksis, at den ønsker å være åpen og inkluderende? Og som dere vet: Overalt hvor det er spørsmål om kommunikasjon, er det ikke bare spørsmål om hva avsenderen ønsker å formidle. Det er i like høy grad et spørsmål om hva mottakeren oppfatter, og hvordan det oppfattes.

Det jeg her har sagt, er selvfølgelig ikke nytt for dere. Med den bakgrunn dere Kirkemøtedelegater har i lokalt menighetsarbeid og i arbeid på bispedømmeplanet, er det neppe noen i kirken som har større forutsetninger for å se sammenhengen mellom det sentralkirkelige og det lokalkirkelige arbeidet enn dere. La meg imidlertid tilføye, for sikkerhets skyld: Når jeg har minnet om folkekirkens nødvendige åpenhet, innebærer ikke det at jeg ikke har forståelse for at kirken har sitt dypeste ståsted i sitt trosgrunnlag, slik vi finner dette i Bibelen. Men jeg har aldri kunnet innse at det skulle være noen motsetning mellom kirkens trosgrunnlag og kirkens karakter av en åpen og inkluderende folkekirke. Selvfølgelig kan det være spenninger. Det hører livet til. Og jeg innser uten videre at kirken først og fremst må være tro mot sitt eget budskap. Ingen er tjent med en kirke som ikke er en kirke. Men jeg har alltid trodd, og vet at mange innen kirken er av samme oppfatning, at nettopp den åpne, utadvendte og inkluderende kirke - også er den kirke som følger i Mesterens fotspor.

La meg gå over til å si litt om noen sider ved Den norske kirkes styringsorganer og organisasjon.

Når det gjelder det sentralkirkelige og regionale planet, er - som dere vet - de bebudede møter og råd allerede etablert.

Det årlige Kirkemøtet, som nå samles for tredje gang, og bispedømmemøtene som ble holdt for første gang i vår, er hjemlet i Lov av 8. juni 1984 om endringer i Kirkeordningsloven og muliggjort ved bevilgninger over statsbudsjettet. I endringsloven er det lagt til rette for delegasjon av myndighet til Kirkemøtet og bispedømmerådene. Til Kirkemøtet er noe myndighet delegert, men departementet er innstilt på å føre dette videre slik at Kirkemøtet gradvis vil få overført myndighet til å gi regler for hele kirken. Bl.a. vil departementet iverksette den nødvendige prosedyre for at liturgispørsmålet kan overføres til Kirkemøtet. Departementet har også forelagt årets Kirkemøte til uttalelse Læreutvalgets forslag om opprettelse av et eget læreorgan i Den norske kirke.

Når det gjelder bispedømmerådene, vil de - i henhold til endringsloven av 8. juni 1984 - få overført myndighet til å ansette menighetsprester, kateketer og andre kirkelige tjenestemenn.

Samlet viser dette at Den norske kirke på sentralt og regionalt hold etter hvert vil fremstå med større grad av selvstendighet og ansvar enn tidligere.

Når det gjelder menighetsplanet, bygger de ytre ordninger i dag i stor grad på en relativt gammel lov, Lov om kirker og kirkegårder av 1897. Denne loven regulerer det økonomiske og administrative forhold mellom kommune og menighet når det gjelder kirker og kirkegårder og stillinger som er knyttet til disse. Spørsmål om endringer i loven og den fremtidige stillingsstruktur på menighetsplanet er for tiden til utredning i et utvalg. Utvalget er bl.a. bedt om å klargjøre kompetanseforholdet mellom kommunestyret og menighetens organer, og skal dessuten vurdere omfanget og utformingen av kommunens lovbestemte økonomiske ansvar og menighetens forvaltning for øvrig. Departementet har nylig henvendt seg til utvalget og gitt uttrykk for at en vil kunne stille ytterligere ressurser til disposisjon for utvalget slik at arbeidet kan avsluttes innen rimelig tid. For øvrig er jeg klar over at forholdene i mange menigheter er lite tilfredsstillende når det gjelder å kunne løse de administrasjonsoppgaver som menighetene er pålagt. Det er klart at såvel menighetsråd som prester og andre kirkelig ansatte har behov for mer kontorhjelpe.

For folk flest er det vel neppe kirkens administrative

ordninger som vekker størst interesse. Folk er selvfølgelig først og fremst opptatt av hva kirken står for og hva den har å gi. Dette må også være hovedspørsmålet for de organer og personer som har ansvar og oppgaver i kirken.

Jeg har da registrert med stor interesse hvor omfattende sakslisten til dette Kirkemøtet er. Jeg vil tro at mange ikke er klar over spennvidden i det kirkelige engasjement og at denne spennvidden også kommer til uttrykk i et topporgan som Kirkemøtet. Min første reaksjon er at kirken utvilsomt har et kommunikasjonsproblem. Jeg tenker på det bilde almenheten har av kirken, og det bildet som springer ut av sakslisten til et så representativt møte som dette. Blant de mange og store sakene har jeg bl.a. merket meg at kirkens fredsengasjement skal drøftes, etter forslag fra Bispemøtet, for å markere FN's internasjonale fredsår.

Stilt overfor atomvåpnenes uhyggelige perspektiver for hele menneskeheten er det av stor betydning at verdens kirker viser et så aktivt og innsiktsfullt engasjement som de gjør. De råd og synspunkter som dette Kirkemøtet vil komme med, vil derfor bli lagt merke til. Selv om kirkens rolle generelt i det norske samfunn på mange måter er svekket, spiller den utvilsomt fortsatt en stor rolle som formidler av verdier og holdninger. Jeg vil med stor interesse lese hva møtet uttaler, både i dette spørsmålet og i en rekke av de andre sakene dere skal drøfte.

Samtidig er kirken ikke bare en Ordets kirke, men skal også være gjerningenes, handlingenes kirke. Forkynnelsen er selvfølgelig sentral for kirken. Og i visse situasjoner kan kirken også nå en adskillig større krets enn den forholdsvis lille prosent som går regelmessig til gudstjeneste. Jeg tenker her på den kirkelige medvirkning ved bestemte minnehøytideligheter. Det ligger nær å nevne minnehøytidelighetene i forbindelse med ulykken i Vassdalen og brannen i Hotell Caledonien i Kristiansand. Her kom kirken folk i møte på rett tid og rett måte. Og massemedia ble brukt i kirkens tjeneste på en fin måte.

Men vi som bruker ordene mye, og som kjent gjelder det også politikere, vet litt om ordenes verdi og begrensnings. Alle som snakker mye, får uvegerlig et troverdighetsproblem: Hva betyr det du sier i praksis? Hva hjelper det å snakke om omsorg, hvis ingen ser det i praksis? For kirken må dette være, jeg hadde nær sagt, et spørsmål om liv og død. For Mesteren var ord og handling uløselig knyttet sammen.

Overalt hvor noe skal gjøres, trengs det selvfølgelig ressurser, både i form av tid, mennesker og penger. La meg si litt om dette til slutt. Det offentlige har et klart ansvar for at kirkens behov for ressurser i rimelig grad blir oppfylt. Her vil regelverket som gjelder til enhver tid, være retningsgivende, men vi kommer ikke utenom at det både for stat og kommune også vil være et budsjettspørsmål som må ses i sammenheng med behovet på andre felter av samfunnslivet. Vi står også overfor interne prioriteringsspørsmål innen kirken. Dette har vært et vanskelig spørsmål, og vil trolig bli det også i kommende år. Vi kan nok regne med, slik den økonomiske situasjonen er, at summen av det man ønsker, vil være høyere enn det vi kan forvente å få. Men jeg vil legge til at det fortsatt bør være slik at kirkelig arbeid understøttes ved frivillige bidrag, ikke for å avlaste det offentlige, men fordi dette er en naturlig del av kirkens arbeidsmåte. I denne forbindelse vil jeg også gi uttrykk for at de frivillige organisasjoner fortsatt må få ha et bredt virkefelt i Den norske kirke. Vi må ikke stille oss slik at deres arbeid med forkynnelse og sosial virksomhet blir hemmet.

På statsbudsjettet for 1987 har vi prioritert prestenes bo- og arbeidsforhold. Prestene og de andre ansatte i kirken er vår viktigste ressurs. Vi må derfor forsøke å legge forholdene til rette for de ansatte i kirken slik at de kan utføre sin tjeneste på beste måte. Jeg ser med bekymring på at det enkelte steder er vanskelig å få besatt ledige stillinger og at en del sliter tungt. Det er nødvendig å se nærmere på dette beklagelige forhold.

Når det gjelder de kirkelige råd, har vi budsjettet med en mindre reell økning. Vi har dessuten tatt et første skritt for å bringe orden og klarhet i stillings- og ansettelsesforholdene ved Kirkerådet. Jeg har det håp at vi i kommende budsjett kan følge opp dette arbeidet slik at vi kan få stillingshjemler for et tilstrekkelig antall ansatte ved Kirkerådets sekretariat.

Dermed vil jeg avslutte, - i det helt konkrete spørsmålet om ressurser.

Jeg ønsker det tredje Kirkemøtet lykke til med behandlingen av de mange store og viktige sakene som møtet skal behandle.

*

Generalsekretær Gunnar Stålsett:
"Kirken og freden"

"Kirken og freden" - hvorfor lyder det ikke like naturlig som "lys og varme", "smil og glede" eller for den saks skyld "sorg og tårer"? Hvordan kan kirken forbindes med noe annet enn "fred", når kirkens herre kalles "fredsfyrsten"? "Salige er de som skaper fred, for de skal kalles Guds barn. Salige er de som blir forfulgt for rettferdighets skyld, for himmelriket er deres", sier Jesus i Bergprekenen. Jo, kirken og freden hører sammen, fordi kirkens herre vil fred.

Men la oss ikke lure oss selv. Så enkelt er det ikke, hverken teologisk eller historisk. Kumbel sier i et av sine gruk: "Menneskene er gode på bunnen, men hvorfor er de så ikke det?" Kirken er for freden, men hvorfor er den så ikke det?

Når fredsprofessoren Johan Galtung hevder at den kristne kirke er den viktigste kilde til krig og ufred, så vet vi naturligvis at dette ikke er hele sannheten om kirken og ufreden. Det er bare synd at han overdriver så sterkt at han ikke blir tatt på alvor av andre enn meningsfeller. For vi vet også at den gode fredsforsker ikke farer med rent tøv.

Skulle vi ikke selv kunne hjelpe ham med skildringer fra kirkens historie med religionskriger og korstog? Om Galtung kjente Luthers salmer, ville han nok med skadefryd sitere et vers fra en salme Luther skrev for barna, der han hjelper oss til å lære våre barn å be om at Gud leder mordet på alle sine fiender, underforstått tyrkerne, dvs. muslimene og katolikkene.

Arven fra Luther er i beste fall tvetydig. Den har forvirret mange gode kristne med et misforstått skille mellom det såkalte verdslige og det åndelige regimentet, til å forsvare selv tyranniet. I Hitlers Tyskland førte denne tenkning til at kirken ble delt i to leirer, "tyske kristne" som aksepterte også Hitler som myndighet innsatt av Gud, og som derfor skulle adlydes og følges. Mot dem stod "den bekjennende kirke" som våget å prøve også styremakten ut fra prinsippet i Romerbrevet 13 om at de styrende ikke er til skrekk for den gode gjerning, men for den onde. Det synes å være Guds egen tankestrek i kirkehistorien at vi i FN's fredsår kan feire to av de ledende teologer og veivisere fra den europeiske kirkekamp før og under siste verdenskrig. Karl Barth ville i år vært 100 år; Dietrich Bonhoeffer 80 år.

Begge stod sentralt i kirkens oppgjør med nazismen i Tyskland.

Bonhoeffer ble skutt. Barth fortsatte langt inn i vår tid å være en brobygger mellom øst og vest. Begge har hatt en avgjørende virkning for en ny kirkelig holdning i etterkrigstiden til de store samfunnsspørsmål.

Et av de viktigste kirkelige fredsinitiativ i FN's fredsår, tanken om et økumenisk fredskonsil, ble først formulert av Bonhoeffer i 1934. Hvis sammenfall av fredsår og feiring av disse to teologiske veivisere er en Guds tankestrek i historien, er det kanskje også et Guds spørsmålstegn til de lutherske kirker hvorfor noen av Barths og Bonhoeffers argeste motstandere var "bekjennelsestro" lutheranere.

Disse to moderne kirkefedres liv og teologi ble formet av krigens gru, av militarismens og rasismens demoniske vesen. De levde det de forkynte: "Det finnes saker som man må engasjere seg for fullt og helt i, uten kompromiss. Det synes for meg", sier Bonhoeffer, "at fred og sosial rettferdighet - eller hva disse ord virkelig betyr, nemlig Kristus selv - er nettopp det". Tvetydigheten i kirkens forhold til krig og fred ble ikke overvunnet, men det avslørende søkelys utenfra var skjerpet og en mer selvkritisk kirkelig holdning hadde fått rot. Den førte kirken ikke bort fra Bibelen, men tilbake til den. Den nære allianse mellom kirke og krig, mellom kristne og undertrykkelse er ennå dagsaktuell realitet i land som Sør-Afrika og i Mellom- og Latin-Amerika. I USA bæres kapprustningsideologien oppe av konservative evangeliske strømninger. I mange kommunistiske land er myndighetenes og kirkens stemmer i spørsmål om fred og krig identisk. Kritikk og selvkritikk har trange kår.

Fra min plass i møterommet i Nobelinstituttet ser jeg på rekken av fredsprisvinnere. Den er i seg selv en kommentar til temaet kirken og freden. Nathan Söderblom, Carl von Ossietzky, Albert Luthuli, Albert Schweitzer, Martin Luther King, Mor Theresa, Lech Walesa, Adolfo Peres Esquivel, Desmond Tutu - representerer de ikke et håndfast historisk vitnesbyrd om at kirke og fred hører sammen? Også årets fredspris til Elie Wiesel går inn i rekken av vitnesbyrd om fredsimpulser fra den jødisk-kristne trosarv. Det er hverken et bispemøte eller et misjonsstyre som har utpekt disse som de fremste fredsbærere i sin tid. De er valgt av en komite utpekt av Det Norske Storting. Denne komite kan hvert år velge mellom opptil hundre kandidater.

Galtung burde reist spørsmålet om hvorfor det er så mange mennesker med et kristent trosengasjement blant fredsprisvinnerne. Kanskje måtte også han nyansere sitt syn på kirken og krigen, samtidig som vi innrømmer at

kirken har hatt et spaltet sinn og har talt med to tunger om krig og fred.

For la oss like godt gjøre den neste innrømmelse. Bildene på veggen i Nobelinstituttet - inkludert de to erkebiskoper Søderblom og Tutu - kan ikke tas til inntekt for kirken som institusjon. De som er hedret, har ofte stått i opposisjon til de bærende strømninger i sine egne kirker. De har snarere vært profeter enn yppersteprester.

Nei, kirken har ingen grunn til uten videre å sole seg i deres heder eller smykke seg med deres pris. Ennå har ikke kirken som institusjon fortjent fredsprisen. Men det kritiske søkelyset utenfra og fortvilelsen fra fredstente kristne innenfra vil ikke gi kirken fred med seg selv før den tar sin rolle i arbeidet for fred i verden på alvor, og kommer bedre til rette med den. Etter to tusen år, gjennom en historie som gir liten grunn til selvros enn si triumf, synes nå den kristne kirke bragt til et avgjørende skille. Et av de mest betydningsfulle vitnesbyrd om kirkens rolle i fredsprosessen er et dokument som bærer navnet "Kairos". Det er forfattet av kristne i Sør-Afrika. Ikke uten grunn er Bonhoeffer en av de oftest siterte europeiske teologer i den sørafrikanske kirkekamp og borgerkrig, og dokumentet bærer umiskjennelig preg av hans kompromissløse holdning til tyranniet. Ordet "Kairos" er gresk og er på norsk oversatt med "sannhetens øyeblikk". På gresk er det to ord for tid. Kronos - som vi kjenner igjen i kronologi - betegner den uavbrudte bevegelse fra fortid til fremtid. Vi ser for oss kronometeret - klokka som tikker og tikker og måler tiden - uten forskjell på gode og onde tider. Kairos, som betegnelse for tid, markerer at noe kvalitativt nytt bryter inn og bestemmer tidens innhold, som et barns fødsel, en venns død, et jordskjelv, et stormaktsmøte, en fredsavtale. Kairos gir assosiasjoner av at noe blir åpenbart som før var skjult. Ordet markerer at øyeblikket er preget av mulighet til forandring, til noe nytt. Det er sannhetens øyeblikk - som utfordrer til handling.

I Det Nye Testamente brukes ordet Kairos for å beskrive Jesu fødsel. - Tiden er kommet, Guds rike er nær. Vend om og tro på evangeliet (Mk. 1.15). Jesus bruker ordet "Kairos" når han taler om tidenes tegn, når Guds rikes realitet kommer til uttrykk i historien. "Om kvelden sier dere: Det blir godvær, for himmelen er rød, og om morgenen: I dag blir det uvær, for himmelen er rød og mørk. Det dere ser på himmelen, vet dere å tyde, men tidenes tegn - Kairos - kan dere ikke tyde". (Mt. 16.3 f.)

Det er i denne betydning kirkene i Sør-Afrika bruker betegnelsen om det som nå er i ferd med å skje i kampen om apartheid. De opplever tiden både som dødsprosess og nyskapelse. I Latin-Amerika likedan. Tiden er kommet for kirken til å identifisere seg med de fattige, de landløse, de arbeidsløse. Frigjøringsteologien er ikke noe annet enn et forsøk fra kirkens side på å leve opp til sin bestemmelse - å bli en kirke for folket.

Kan vi ikke på samme måte fornemme at kirken verdensvidt er kommet til sannhetens øyeblikk i sitt forhold til fred, rettferdighet og vern om skaperverket? Kirken har ikke lenger mulighet til å leve under valgfrihetens illusjon i forhold til kapprustning, militarisme og krig i verdensrommet - å tale eller ikke å tale, å handle eller ikke å handle. Tiden er i ferd med å løpe fra den nøytrale kirke. Med rystende klarhet begynner stadig flere av kirkens lemmer å se at kirken ikke kan velge seg ut av virkeligheten uten at den også skiller lag med Kristus som gikk inn i vår virkelighet. Kirken må være involvert, fordi dens lemmer er involvert. "Når et lem lider, lider hele legemet." Når hele menneskeheten og kosmos er truet, er valgfriheten opphørt for den kirke som tar på alvor at den bekjenner troen på Gud den allmektige som himmelen og jordens skaper og livets herre.

Sannhetens øyeblikk for kirken i fredssaken er ikke kommet ved stille modning. Det har tvunget seg frem innenfra og utenfra.

Hvem og hva gjør vår tid til et sannhetens øyeblikk for kirken, en tid da det som tidligere var skjult, blir åpenbart og forstått - en tid som bærer i seg mulighet for og utfordring til handling?

Det er de unge som sier at kirken har svar på alle andre spørsmål enn det som unge mennesker i dag kjenner som det viktigste, nemlig: Har vi en fremtid?

Det er de eldre som ser tilbake på innsatsen gjennom et langt liv; det er de som har sans for arven fra slektledd før dem, og spør: Skal alt det vi har frembragt av kultur, av vitenskap, av innsikt og teknikk være til ingen nytte? På de siste hundre år har vi gjort uendelig store fremskritt. I samme periode har vi gjort mer for å ødelegge vår planet enn i de foregående fem millioner år. Skal vår generasjon ta det siste skritt?

Det er ikke først og fremst en positiv erkjennelse av hva fred er, men en stadig voksende klarhet av hva en ny krig kan bli, som nå skaper det kvalitative nye i tiden - som fører oss til sannhetens øyeblikk. Borgerkriger,

regionale kriger, to verdenskriger med masseutryddelser og uskyldige mennesker har lite maktet å forandre den offisielle kirkelære, teologien om krig og fred. Men når stormaktenes statsledere, som selv holder resten av verden som gisler under sin kapprustningspolitikk, er kommet til at "en atomkrig kan ikke vinnes, og må aldri bli utkjempet", så skulle tiden være der for kirken til å innse at vi snakker om en annen krig enn den som var Augustins og Luthers virkelighet, og vi må gi et annet svar.

Tiden er kommet til å innse at den gamle lære fra Augustin og Luther - felles tankegods for katolikker og protestanter - om "den rettferdige krig" ikke lenger forholder seg til det som er vår virkelighet. Ingenting i verden kan rettferdiggjøre menneskehetens selvbestemte endelige og kollektive undergang i en evig vinter etterat de fleste er forkullet i en atomvarme som av tusen soler. Det er denne virkeligheten kirken ikke lenger kan lukke øynene for. Den rettferdige krig kan ikke utkjempes med atomvåpen. Kirkens samtale med neste generasjon om kristent ansvar for fred må ikke bli et "god dag, mann økseskaft".

Men igjen må vi være nøye med å formulere utfordringen foran oss. Et dagsordenpunkt "Kirken og freden" kan leses som en innbydelse til drøftelse av kirkens rolle i forhold til et av flere problemer som opptar folk flest i vår tid. Vi må ikke "sakliggjøre" utfordringen på en slik måte at den blir gjort ufarlig.

Det er riktig at vi må arbeide for å få en objektivt riktig beskrivelse av saksinnholdet i den moderne atomkrigstrategi. Det er riktig at vi forsøker å komme til rette rent tankemessig med hva en atomkrig innebærer - så langt det lar seg gjøre. Det er vår plikt å vite. Det er vår plikt å være informert. Når kirken setter freden på dagsordenen, skal den benytte seg av alt tilgjengelig materiale, all ekspertise, som kan gi sann kunnskap. Den skal vite hva politikere, militære og diplomater snakker om. En Geneve-avis bragte følgende overskrift nylig: "Reykjavik - en sak for alle mennesker." En annen avis hadde et par dager senere som hovedoverskrift: "Atombomben på svartebørs." På hver sin måte sa de: Det angår oss alle. Begge overskrifter satte i relieff betydningen av å få et avtaleverk som setter en effektiv stopper for videre utvikling og spredning av atomvåpen, som et første skritt mot total avskaffelse.

Vi må vite hva de har bestemt for vår fremtid, de som tror de har verden og oss alle i sin hånd.

Men er ikke situasjonen nettopp den at vi står overfor en virkelighet hvor vår tanke ikke strekker til, hvor vår forestillingsverden bygget på erfaring bare kan gi oss en anelse? Hiroshima-bomben, som ennå 40 år etter preger historien og menneskers liv, er bare et svakt blaff mot den ild og varme som vil bli utløst av en moderne atombombe. Et "lite" Tsjernobyl-uhell rammer uten hindring av landegrenser, uten å gjøre forskjell på kommunist og kapitalist, ja selv uten begrensning i tid.

Det er ikke til å undre seg over at mange søker å beskytte seg mot kunnskap. Men det kan aldri bli kirkens rolle. Det fortelles i Bibelen at når apostlenes forkynnelse ble klar, direkte og utfordrende, skrek folket og holdt seg for ørene. De ville ikke høre mer! Det samme skjer dessverre også ofte når materialet om en mulig atomkatastrofe legges frem i skrift og tale. Vi er blitt så vant til det politiske språk at vi avviser som propaganda også det profetiske budskap og klarsyn. Tanken melder seg igjen i tilknytning til den radikale forkynnelse som rokket ved den første kristne generasjons hele virkelighetsforståelse. Spørsmålet den gang lød: Har det noen gang vært en profet som fedrene deres ikke forfulgte? Eller for å minne om Jesu ord om å høre og høre, men ikke høre og se og se, men ikke forstå. Godværs-signaler og uoverraskelser forstår vi oss på, men tidenes tegn som krever en ny livsholdning, gir vi ikke akt på.

Kanskje må vi lære noe nytt om å lære? Der hvor vårt virkelighetsbilde, våre erfaringer, vår oppfatningsevne sprennes, kan ikke intellektet alene ha råderett. Vi trenger en total erkjennelse. Vi trenger billedspråket. Vi trenger poesien. Vi trenger kunsten. Skriket! Profetien! Visjonen! Vi trenger det religiøse.

Etter en fredsgudstjeneste sa en tilhører: Jeg er ingen kirkegjenger, men jeg er opptatt av verdens fremtid. I kveld har du gitt meg ord for min angst. I Det Gamle og Det Nye Testamente har kirken et språk, et begrepsapparat, et billedmateriale, et symbolspråk, et mangfold av former for formidling av menneskets mulighet til liv eller til ødeleggelse, til angst eller til håp - et språk som taler også i vår tid. Bibelen tegner et virkelighetsbilde som sprenger våre erfaringsgrenser og lar oss ane mulighetene både til demonisk tilintetgjørelses og gudommelig nyskapelses kraft.

I en samtale forleden med Dr. Lown fra USA, en av de to som i fjor mottok Nobels fredspris på vegne av "Leger mot atomkrig", sa han: Den katastrofe vi står overfor kan ikke stanses av noen forkynnelse eller av noen

bønn! Jeg har stor respekt for hans kunnskap om det han vet, men måtte i all vennskapelighet si: Jeg ville ikke være så sikker på det. Etterpå tenkte jeg at han sa jo bare det mange kristne synes å mene. Derfor må det igjen sies: Kirken må forene sakkunnskap om katastrofens mulighet med forkynnelse, formaning og bønn. Det motsvarer og gjenspeiler kirkens egen virkelighetsforståelse. Det er kirkens egen måte å "behandle saken på". Det gjør kirken til et egenartet forum for fred, hvor ord og handling og bønn hører sammen. Kanskje er det heller ikke så uvitenskapelig å gjøre det slik? Albert Einstein øynet det uhyrlige som åpnet seg for menneskene ved inngangen til atomalderen. Hans appell lød: "Vi trenger en kvalitativt ny måte å tenke på om menneskeheten skal overleve."

Kirken bidrar med en annerledes måte å tenke på, som ikke kommer i stedet for vitenskapens måte, men som åpner grensen mellom det synlige og det usynlige, mellom det jordiske og det himmelske og sprenger vårt vitenskapsbegrep. Kirken bidrar med en kvalitativt ny måte å tenke på, som gir menneskene fremtidsmulighet. Den holder fast på troen på Gud den allmektige, himmelens og jordens skaper, som ikke bare har satt det hele i gang, men som er solidarisk med og elsker det han har skapt og dem han har skapt. Kirken regner også med en realitet som heter forsoning og tilgivelse. Til dens virkelighet hører menneskenes grunnleggende forpliktelse til rettferdighet og fred. Kirken bidrar med et syn for det enkelte menneskes umåtelige verdi, ikke i motsetning til men som en del av, sammen med folket, alle folkeslag, menneskeheten. Kirken bidrar med et historiesyn der det gode og det onde brytes i en vedvarende kamp i menneskets sinn og vilje og hjerte, og i det menneskelige samfunn.

Kirken bidrar med en virkelighetsforståelse der grensen mellom det onde og det gode rike ikke faller sammen med en ideologisk grense mellom øst og vest, mellom kapitalisme og marxisme. Kirken bidrar til en kvalitativt ny tenkning med en forkynnelse av fremtid, tro og håp som ikke er tomme slagord, men positiv skaperkraft.

Bibelen er full av fredsord, full av formaninger om rett og rettferdighet for undertrykte, så aktuell at den anses som en farlig bok. Bibelens ypperste fremtidsbilde er en fredsvisjon der lammet og løven beiter side om side. Gledesbudskapet er for de fattige, friheten for fanger, frigjøring for undertrykte. Da Jesus leste denne profetstekst i synagogen, var sannhetens øyeblikk en realitet for de som hørte, det var deres Kairos.

Først roste de ham "og undret seg over de herlige ord som kom fra hans munn", så ble de rasende og drev ham ut av byen. I sannhetens øyeblikk må vi ta stilling for eller imot. La oss ikke være så bundet til bokstaven at vi ikke merker ånden i Jesu ord. Og la oss ikke være så åndelig at vi ikke tør ta ham bokstavelig også når han taler til oss om fred.

En kvalitativt annerledes måte å tenke på?

I kirkens måte å tenke på har moralsk forpliktelse en viktig plass. Men kirken er ikke alene forvalter av moral, heller ikke av nestekjærlighetsbudet. I arbeidet for fred kan kirken derfor trygt stå sammen med troende og ikke-troende. To dimensjoner i den kristne tro gir likevel nestekjærlighetsbudet i dens kristne sammenheng et eget innhold. For det første er kjærlighet til nesten knyttet sammen med kjærligheten til Gud - elske Gud og din neste. Det ene er ikke mulig uten det andre. Og for det andre vet vi at vi mottar nestekjærlighetens kraft ved tro på Kristus.

"Kjærligheten er ikke det at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder." "... Den som elsker Gud, må også elske sin bror" (1. Joh. 4).

En kvalitativt annerledes måte å tenke på? Kan det skje en slik forandring i kirkens måte å tenke på?

Er det ikke noe anmasende av vår kristne generasjon å forestille seg at vi ser noe av betydning for kirkens liv som før har vært skjult? Kan det virkelig være slik at Gud viser oss noe som kirken før oss ikke har sett så klart?

Det er et underlig Jesus-ord der han sier til disiplene: Jeg har ennå mer å lære dere, men dere kan ikke lære det nå. Men når han kommer, sannhetens ånd, skal han veilede dere til den fulle sannhet. For han skal ikke tale ut fra seg selv, men si det han hører, og kunngjøre det som skal komme. Han skal forherlige meg, for han skal ta av det som er mitt og forkynne det for dere (Joh. 16).

I vår egen norske kirkes historie har Gud nettopp anvendt denne pedagogikk. Han åpnet kirkens syn for misjon, etterat kristendommen hadde vært forkynt her i landet i 800 år. Så åpnet han kirkens øyne for diakoni og sosialt ansvar. Ved begynnelsen av dette århundre begynte Den norske kirke å stove motstridende med pekefingeren på de ord i Bibelen som taler om kristen en-

het. I vår generasjon, i siste halvdel av dette århundre, åpner han kirken på alle kontinenter for vissheten om vårt ansvar for fred, rettferdighet og vern om skaperverket. Fordi generasjonene før oss ble veiledet til å se det kristne kall til misjon og diakoni, kan vi i vår generasjon ikke lese Bibelen uten å oppdage dette på nesten hvert eneste blad. Skal det gå likedan med neste generasjon? Veileder ikke Guds Ånd vår generasjon til den fulle sannhet om vårt ansvar som kristne for fred og menneskeverd, slik at generasjonene etter oss må spørre: Det er da så opplagt. Hvorfor tok det så lang tid? Vil de ikke kunne nikke på hodet også ved en kirkens fredslære og si: Jo, det stemmer. En slik lære forherliger Gud! Det er også meningen med forslaget om et kirkens fredskonsil.

Bonhoeffers tanke fra 1934 er tatt opp på nytt. Den gangen fikk vi krig, ikke fred. Er sannhetens øyeblikk kommet? Svarene fra store og små kirker - i Japan, Ecuador, Brasil, Vest-Tyskland, Øst-Tyskland og mange flere - tyder på det. Tanken om et fredskonsil gir nå positiv gjenklang.

Det var den tyske naturvitenskapsmann, professor Carl Friedrich von Weizsäcker - bror til den vest-tyske president - som på Den tyske kirkedag i 1985 holdt et stillferdig, men sterkt foredrag.

Han åpnet med å si: "Vi ber alle verdens kirker om å sammenkalle et fredskonsil." Og han fortsatte: "Verdens fred er avgjørende for at menneskeheten skal overleve. Men freden er ikke sikret. I et økumenisk konsil kalt sammen i fredens navn, må de kristne kirker under erkjennelse av sitt felles ansvar, avgi en erklæring som verden ikke kan unngå å høre. "Die Zeit drängt." Tiden haster. Vi ber kirkelederne å gjøre alt de kan for at et konsil kan samles så fort som mulig. Vi ber lokalmenigheter og prostier om å styrke denne innkallelse til et konsil gjennom lidenskapelig støtte."

Han så for seg et møte der alle kirker er representert - de som er i den økumeniske bevegelse og de utenfor, de som er "konservative evangeliske" og de som bare er evangeliske, de protestantiske, orthodoxe og den romersk-katolske kirke. Med von Weizsäckers ord: "Bare når alle disse kan si et felles ord om kirken og freden, og utfolde en felles strategi, kan kirken tale til politikerne med autoritet. Dette vil bli konsilets viktigste utfordring. Konsilet må ha mandat til å tale og dets budskap må være bindende. Den verden vi skal tale til, har et fint øre for motstridende fromme fraser full av kompromiss. Kristne kan tale med autoritet, hvis de

forplikter seg selv uten reservasjoner på grunnlaget for deres egen tro. Et konsil kan ikke begynne på noen annen måte enn ved bønn om Den Hellig Ånds hjelp. Profetiske utsagn, slik kristne forstår det, kan bare være inspirert av Den Hellige Ånd." "Men", føyde Weizsacker til: "Vi må ikke vente at Den Hellige Ånd skal inspirere dem som ikke har brukt sin gudgitte fornuft til dens ytterste grense".

Den tyske kirkedag - som samler mer enn 100 000 mennesker - gjorde Weizsäckers appell til sin egen. Dette var i 1985. Men allerede i 1983 hadde delegasjonen fra de østtyske kirker lagt frem et lignende forslag på Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Vancouver. Men KV's generalforsamling rygget tilbake for konsiltanken og vedtok i stedet å arbeide for å holde en verdenskonferanse om "Rettferdighet, fred og skaperverkets integritet" - i vår norske terminologi "Vern om skaperverket".

Disse to hovedlinjer løper fortsatt parallelt. Nettopp det åpne, uavklarte har ført til en dynamisk prosess. Kirker, organisasjoner og enkeltpersoner har grepet grunntanken og nærmet seg den ut fra egne ideer og forutsetninger. I noen kirker, som i Vest-Tyskland, er det allerede i lokale menigheter begynt en prosess - fredskonsilet er i gang. Grupperapporter fra lokalmenigheters arbeide sirkuleres internasjonalt og leses med like stor interesse som resolusjoner fra kirkemøter.

Alle de tre internasjonale og økumeniske organisasjoner hvor Den norske kirke har et aktivt og forpliktende medlemskap, Kirkenes Verdensråd, Den Europeiske Kirkekonferanse og Det Lutherske Verdensforbund har forpliktet seg på prosessen og målsettingen. Vi har sendt brev til alle våre medlemskirker om å være med i dette som kan bli den viktigste kirkehistoriske manifestasjon for fred, rettferdighet, frihet og fremtid. Temaet har stått på dagsorden i våre samtaler med den anglikanske, orthodoxe og katolske kirkes ledere. Ambassadører og politikere viser tanken mer enn høflig oppmerksomhet.

Fra LVF's side er det fremholdt at vi ikke må la prosessen stanse opp i uenighet om begreper, organisasjonsform og årstall. Vi må ikke fortape oss i prestisjekamp om hvem som skal innkalle eller hvem som skal lede. Vi må holde målet klart for øye, og så la alle som vil, på alle nivå i kirken, de på prekestolen og de på bakerste benk - ja også de som har stilt seg utenfor - få bruke sin innsikt, sitt engasjement, sin tro i en levende og skapende prosess for fred.

Hva er målet?

Det er at kirkene en dag på grunnlag av en refleksjon i studium, diskusjon, bibellesning og bønn samlet formulerer en lære om fred på vegne av hele kristenheten. En slik lære må gi uttrykk for hva fred er, og hva fred krever i atomalderen. Den må reflektere at internasjonale og nasjonale konflikter ikke kan bli avgjort ved bruk av atomvåpen. Med andre ord, vi forventer at kirkene utformer den kristne lære om fred i atomalderen. En slik lære vil spille den samme rolle i det neste århundre som Augustins 1600 år gamle tanke om "den rettferdige krig" har spilt opp til vår tid. Læren om den rettferdige krig må avløses av læren om rettferdig fred.

En lære om fred i atomalderen kan ikke være et politisk dokument i den betydning at det vil diskutere alle forskjellige aspekter ved fred, rettferdighet og vern av skaperverket, heller ikke de forskjellige strategier for rustningskontroll og nedrustning. Den må bygge på kjennskap om terrorbalansen, om SALT I og II, om MBFR og INF, om prøvestans og ikke-spredningsavtaler og om nye fremstøt i himmelrommet. Prosessen må usentimentalt og upartisk avsløre alle tiltak som lanseres som nødvendige for nedrustning, men som viser seg med nødvendighet å føre til opprustning. Alt dette hører med i kirkenes arbeid, i forberedelsesprosessen, som en integrert del av konsilet. Men selve arrangementet må bli en engangsbegivenhet som uttaler seg om en sak.

Det vi forventer, er at spørsmålet om atomvåpen blir avklart som en sak som kristne må si enten ja eller nei til på basis av kristen tro. Allerede nå har mange kristne, enkeltpersoner, kirkeledere, kirkesamfunn og kirkelige verdensorganisasjoner erklært at ekistensen, trusselen om bruk, og selvsagt bruken av atomvåpen, er en forbrytelse mot Gud som Skaperen, Frelseren og Livets Giver. Tiden er kommet da alle kirker må ta stilling til dette mest kritiske spørsmål som menneskeheten står overfor. Vi må ta stilling på en slik måte at vi beveger oss utover kategorien av individuelle meninger og subjektive oppfatninger, utover uttalelser og resolusjoner, til et standpunkt som blir formulert, hørt og forstått som den kristne lære. Denne lære vil bli studert i presteutdannelsen, forkynt fra prekestolen, undervist til barn og ungdom - for å si det med von Weizsäcker, "den må tale med autoritet og være forpliktende".

Naturligvis vil en slik kirkelig avklaring ha konsekvenser for hele etikken, all tenkning omkring fred og krig, og ha virkning utover de troendes rekke.

Hva slags prosess kan vi tenke oss som kan føre frem til et slikt resultat? Prosessen frem til konsilet er i seg selv et bidrag til fred, og er en forutsetning for å nå målet. Full deltagelse fra menighetsnivå oppover i alle kirker vil både være en drivkraft, og utgjøre den skapende prosess der refleksjon og handling utgjør et hele og gir innsikt til mer teoretisk teologisk arbeid.

Hver kirke blir nå bedt om å forplikte seg selv til en slik prosess innenfor sin egen struktur og i overensstemmelse med egne tradisjoner. Overalt hvor det er mulig, må kirkene forene sine anstrengelser i et økumenisk vitnesbyrd, lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt. Her kan de internasjonale kirkelige organisasjoner tjene som koordinator og forsterkere av prosessen. Det har vi forpliktet oss til også i LVF.

Ut fra en slik modell er det ikke noen motsetning mellom tanken om et fredskonsil, og Kirkenes Verdensråds verdensmøte om fred, rettferdighet og skaperverket eller Pavens bønnedag i Assisi for fred. Det er den ene, helige kristne, alminnelige kirkes stemme som gjennom denne samlede prosess vil bli forenet og utkrystallisert i en felles, klar, enkel bibelsk forkastelse av makten til å ødelegge Guds skaperverk, og i en glad bekreftelse av Guds vilje til fred, rettferdighet, menneskeverd og fremtidige generasjoners ve og vel.

Når vil den dagen komme at Kristi kirke, som hans legeme i denne verden, vil være i stand til å forme denne dristige bekjennelse? Ingen dato kan fastsettes. Vi snakker her virkelig om en prosess hvor Den Hellige Ånd vil lede kirkene mot det sannhetens øyeblikk da alle skal bekjenne. Vi ser allerede tegn på at denne prosess er i gang. Den norske kirke har et godt grunnlag for å være med, forsterke sitt eget fredsengasjement og bidra til et felles kristent trosstandpunkt om fred.

Bonhoeffer avsluttet sin appell i 1934 i en fredsgudstjeneste i Farnø med disse ord:

"Vi vil tale til denne verden, ikke et halvt ord, men et helt ord, et modig ord, et kristent ord. Vi vil be at dette ord blir oss gitt - ennå i dag - hvem vet, om vi ennå vil møtes neste år."

Til slutt. Det var en viktig tanke for Bonhoeffer at verden ville bli glad - at alle folkeslag - ville bli glade over et forpliktende fredssord fra kirken. Det er min overbevisning at et kristent fredsengasjement vil gi glede og fornyelse også i menighetene. Den første gang

temaet kirken og freden ble formulert, var det i form av en lovsang: "Ære være Gud i det høyeste - og fred på jorden".

*